

Η Γλώσσα μας

6

Η Γλώσσα μας 6

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑ»

Το Πρόγραμμα «Ελληνόγλωσση Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Διαπολιτισμική Εκπαίδευση στη Διασπορά» χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από Εθνικούς πόρους, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης, και υλοποιήθηκε από το «Εργαστήριο Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών» του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Για την παραγωγή του διδακτικού υλικού που περιέχεται στο παρόν τεύχος εργάστηκαν τα παρακάτω πρόσωπα:

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΡΓΟΥ
Χατζηδάκη Ασπασία

**ΥΠΟΕΡΓΟ 3-ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ-ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΥ
ΥΛΙΚΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ**

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
Γεώργιος Δ. Καψάλης
Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Δ.Ε. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

ΣΥΓΓΡΑΦΗ
Γουλής Δημήτριος
Γρόσδος Σταύρος
Ντάγιου Ευγενία
Παπαδοπούλου Σμαράγδα

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΕΙΜΕΝΟΥ
Γεώργιος Δ. Καψάλης

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ-ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ
Μπάης Κωνσταντίνος
Μπουκουβάλα Βιβή
Παππάς Παντελής
Παπαγιαννόπουλος Δημήτριος
Φάκος Γεώργιος

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ - ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Γκοντού Ελένη
Κέλλης Αντώνιος

©Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων
Πανεπιστήμιο Κρήτης
Σχολή Επιστημών Αγωγής
Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε.
Εργαστήριο Διαπολιτισμικών
και Μεταναστευτικών Μελετών (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.)
Πανεπιστημιούπολη Ρεθύμνου
741 00 Ρέθυμνο
Τηλέφωνο: 28310-77635, 77605
Fax: 28310- 77636
e-mail: ediamme@edc.uoc.gr
www.uoc.gr/diaspora
www.ediamme.edc.uoc.gr

- Συνεργασία με το:
Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε.
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Πανεπιστημιούπολη
Τ.Κ.: 45100 Ιωάννινα
Τηλ.: 26510 05690

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

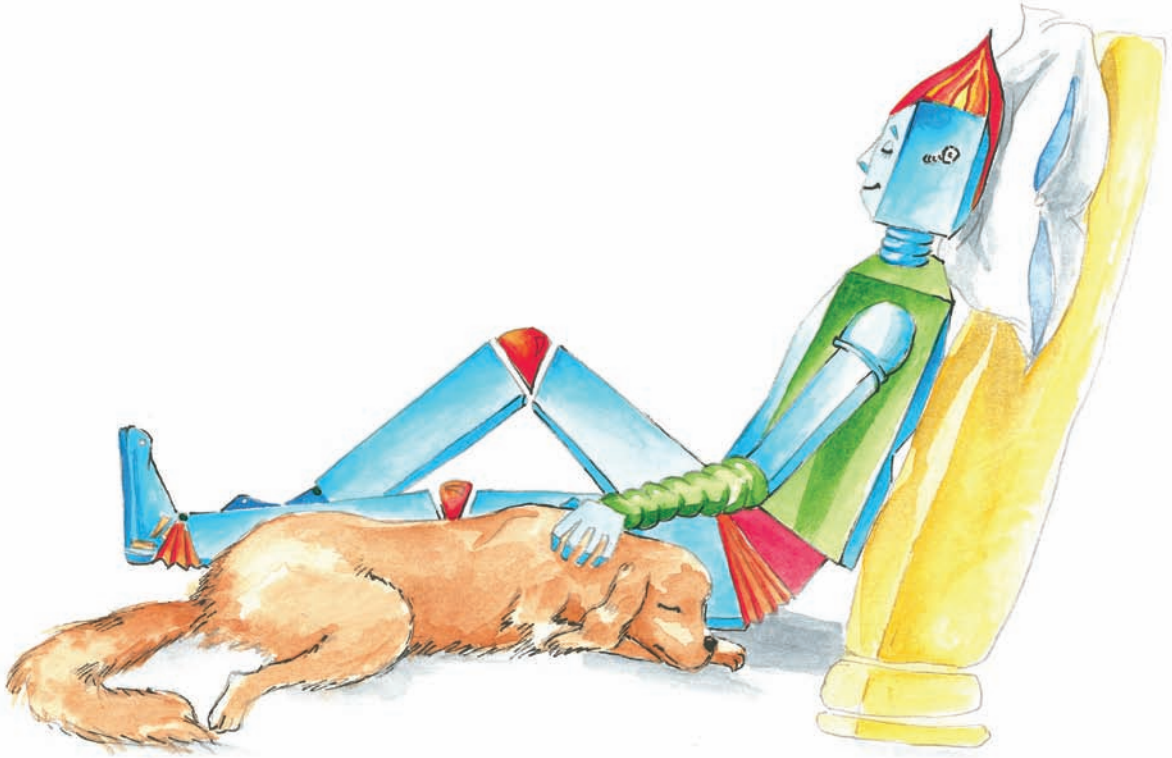
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα

1. Άνθρωποι, μηχανές... και συναισθήματα.....	13
2. Μαθητές και δάσκαλοι... άλλοτε και τώρα! Αύριο;.....	48
3. Μυστήριο και περιπέτειες... στη Γη και στο Διάστημα!.....	88
4. Επετειακά και γιορτινά.....	120

Άνθρωποι, μηχανές... και συναισθήματα

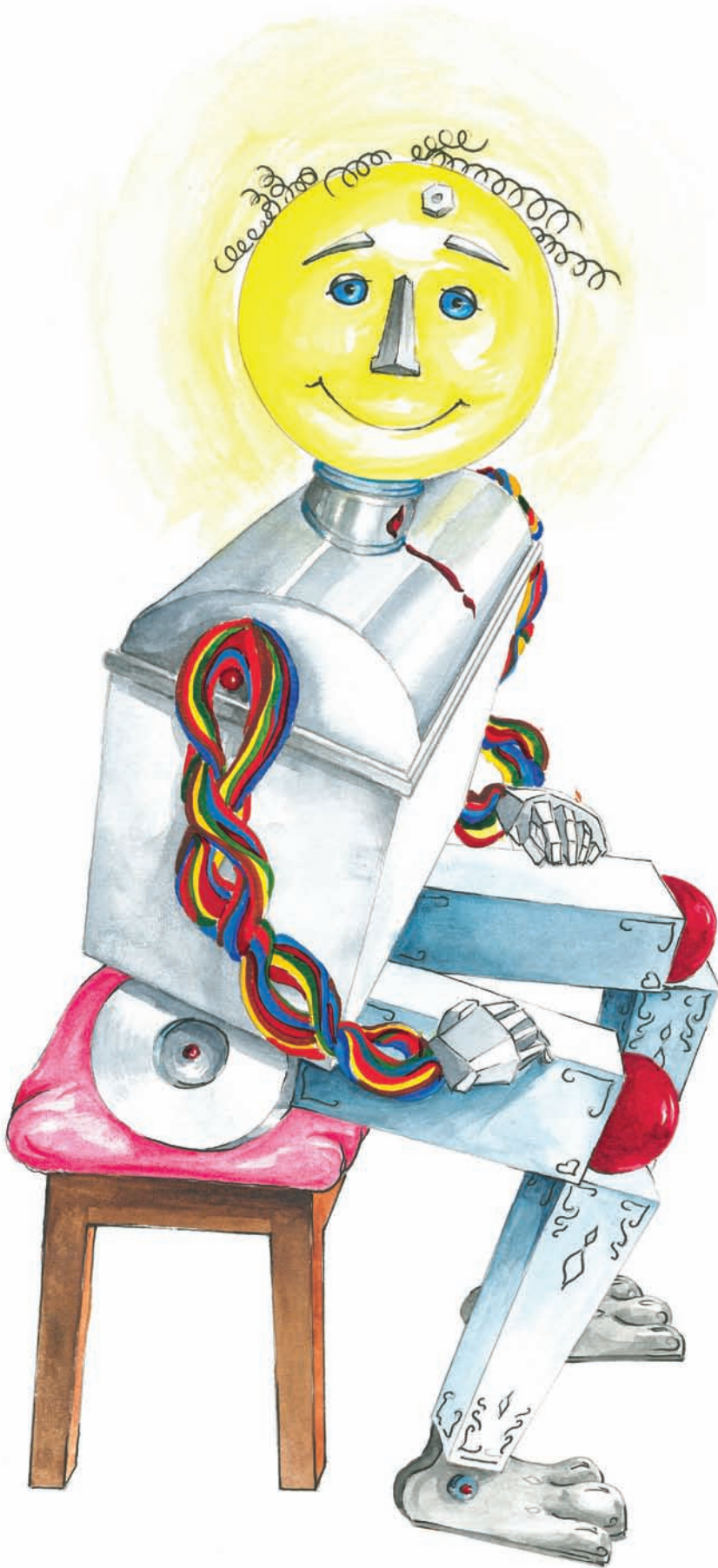
Εγώ και το ρομπότ μου

Το ρολόι που σταμάτησε

Το ζωντανό ρομπότ

Όλοι διαφορετικοί, όλοι ίσοι!

$T + Y = \text{Αγάπη για πάντα}$

Εγώ και το ρομπότ μου

Ο πρώτος στη γειτονιά που αποφάσισε ν' αποκτήσει ρομπότ ήμουν εγώ. Είχε ανοίξει ένα μαγαζί που τα πουλούσε -ρομποτάδικο το είπαμε- κι εγώ την πρώτη κιόλας μέρα μπήκα κι αγόρασα το πιο εξελιγμένο μοντέλο. Ομολογώ πως δεν το διάλεξα μόνο για τις πολλές ικανότητες που είχε, αλλά γιατί μου άρεσε και η εμφάνισή του.

Το κεφάλι του θύμιζε φωτισμένη υδρόγειο σφαίρα. Το κορμί του ίδιο λες με ένα γυαλιστερό μπαούλο, σαν κι αυτά που χρησιμοποιούσαν οι παλιοί πειρατές. Τα χέρια του ήταν λεπτά και εύκαμπτα, φτιαγμένα από συρμάτινες πλεξούδες. Και τα πόδια του ήταν γεροφτιαγμένα – μεταλλικά κι αυτά-, αλλά θύμιζαν τα πόδια των τραπεζιών που είχα δει σε παλιούς πύργους. [...]

Κάθισα και διάβασα προσεκτικά τις οδηγίες. Και τι δεν μπορούσε να κάνει το ρομπότ μου! [...] Στ' αλήθεια, έτσι και το προγραμματίζα σωστά, το μόνο που θα έμενε σε μένα ήταν... η ξάπλα. Πάντως το πρώτο που θα ήθελα να κάνει ήταν να ανοίγει την πόρτα μου όταν χτυπά το κουδούνι και στη συνέχεια να μάθει σε ποιο ντουλάπι έχω τη ζάχαρη και να γεμίζει με αυτήν ξεχειλά ένα φλιτζάνι και να το πηγαίνει βόλτα σε όλο μου το σπίτι δίχως ούτε κόκκος να πέφτει κάτω.

Αποφάσισα να το προγραμματίσω να σκουπίζει, να σφουγγαρίζει και να ξεσκονίζει, να τινάζει τα χαλιά και να στρώνει τα κρεβάτια.

«Πολλά του ζητάς και να δεις που θα μπερδευτεί» μου είπαν οι άλλοι ένοικοι της πολυκατοικίας [...]

«Ανοησίες!» τους απαντούσα. «Αν το ρομπότ έχει προγραμματιστεί για τέτοιες δουλειές, τότε θα τις κάνει καλύτερα κι από εμένα!».

Είχα δίκιο. Το ρομπότ μου συγύριζε τέλεια το σπίτι.

Μ. Κοντολέων, Εγώ και το ρομπότ μου, εκδ. Πατάκης

εύκαμπτος: αυτός που λυγίζει εύκολα

ξέχειλα: μέχρι την άκρη του φλιτζανιού, σχεδόν έτοιμο να χυθεί

Ξεκλειδώνουμε το κείμενο

1. Θυμάσαι πώς είναι το ρομπότ; Βρες την παράγραφο που το περιγράφει ο αφηγητής στο κείμενο.
2. Τι ήθελε στην αρχή να κάνει το ρομπότ;
3. Πώς αντέδρασαν οι γείτονες;
4. Τι ήθελε, στη συνέχεια, να κάνει το ρομπότ;

Πώς γράφουμε φανταστικές ιστορίες

Παράξενη ιστορία, έτσι δεν είναι; Κι, όμως, όσο κι αν σας φαίνεται περίεργο, κάθε φανταστική ιστορία ακολουθεί την ίδια περίπου συνταγή. Διαβάστε παρακάτω τη συνταγή της:

A. Σε κάθε φανταστική ιστορία, **όλα μπορούν να συμβούν**: ένας άνθρωπος να πετάει, ένα δέντρο να μιλάει, ένας δεινόσαυρος να τραγουδάει.

B. Σε κάθε φανταστική ιστορία, όπως και στα παραμύθια, **ξεχωρίζει ο ήρωας** ή οι ήρωες. Ακόμη, σε μια φανταστική ιστορία, **μπορεί να είμαι ΕΓΩ ο ήρωας!** Για να γράψουμε μια φανταστική ιστορία, αρκεί να σκεφτούμε ερωτήματα, όπως: Ποιος είναι ο ήρωας; Τι έγινε; Πού έγινε; Γιατί έγινε; Τι συνέβη μετά; Πώς θα τελειώσει αυτή η ιστορία;

Γ. Σε κάθε φανταστική ιστορία, **ο ήρωας μπλέκει σε περιπέτειες και το ένα επεισόδιο φέρνει το άλλο**. Σίγουρα, κάποια στιγμή χρειάζεται να συμβεί κάτι ενδιαφέρον, που θα δημιουργήσει έκπληξη ή αγωνία στον αναγνώστη. Έτσι, κανείς δεν θα πει ότι η ιστορία μας είναι βαρετή και δεν αξίζει να τη διαβάσει. Αν βάλουμε και **διαλόγους** μεταξύ των προσώπων, ακόμη καλύτερα! Η ιστορία μας θα γίνει πιο ζωντανή και πιο ενδιαφέρουσα.

Δ. Στο τέλος της ιστορίας, **όλα τα προβλήματα λύνονται** και τακτοποιούνται!

E. Δεν ξεχνάμε στη σειρά **αρχή – μέση – τέλος της ιστορίας** να αλλάζουμε παραγράφους.

Δραστηριότητες

1. Τι άλλο μπορεί να ζήτησε από το ρομπότ να του κάνει; Πώς μπορεί, άραγε, να τελειώνει η ιστορία που διαβάσατε; Θέλετε να τη συνεχίσετε με τον δικό σας τρόπο; (Μην ξεχάσετε να χρησιμοποιήσετε εκφράσεις, όπως *την επόμενη μέρα, ύστερα, αργότερα, μετά από, στη συνέχεια, ξαφνικά, τότε, στο τέλος, και τελικά* κ.λπ.).

Την επόμενη μέρα σκέφτηκα να.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Θέλετε να μάθετε πώς ο Μάνος Κοντολέων, ο συγγραφέας, συνέχισε και τελείωσε αυτή την ιστορία; Παρατηρήστε τις παρακάτω εικόνες και θα καταλάβετε. Βάλτε κάτω από κάθε εικόνα έναν τίτλο ή λεζάντα.

3. Διαβάστε τώρα τη συνέχεια της ιστορίας.

[...] Ένα βράδυ προσκάλεσα τους γείτονες να φάμε στη βεράντα. Ξετρελαθήκανε με τα φαγητά που τους πρόσφερα – φιλετάκια σος μαδέρα, παστίτσιο με πράσινα λαζάνια, σαλάτα με ρόκα και κασικίσιο τυρί ψημένο στη σχάρα, παγωτό με γεύση φραγκοστάφυλου και καφέ εσπρέσο λούγκο. Όταν τους αποκάλυψα πως όλα τα είχε μαγειρέψει το ρομπότ μου, πρώτα ξαφνιάστηκαν και ύστερα ζηλέψανε ακόμα πιο πολύ. [...]

Την άλλη μέρα αποφάσισα να ζητήσω και κάτι ακόμα πιο προχωρημένο από το ρομπότ μου – α, πάντα μου άρεσε να κάνω τους άλλους να με ζηλεύουν.

Ήθελα να το κάνω ικανό να βγαίνει στο δρόμο, να πηγαίνει στα διάφορα μαγαζιά και να μου αγοράζει ρούχα, φαγητά, περιοδικά και εφημερίδες. Μελέτησα ξανά τις οδηγίες χρήσης και το προγραμμάτισα να κάνει και ψώνια. [...]

Είχα δίκιο. Το ρομπότ μου αγόραζε τα πιο φρέσκα τρόφιμα στις πιο καλές τιμές, διάλεγε τις εφημερίδες και τα περιοδικά που περισσότερο μου άρεσαν. Όσα ρούχα μου πήρε ήταν όλα στο σωστό νούμερο. [...]

Κάθισα και διάβασα και πάλι τις οδηγίες χρήσης και είδα πως μπορούσα να προγραμματίσω το ρομπότ να οδηγεί το αυτοκίνητό μου.

«Α, όχι πια κι αυτό!» είπαν οι γείτονες όταν τους ανακοίνωσα την απόφασή μου. «Θα ρίξει το αυτοκίνητο σε καμιά κολόνα, θα πατήθει κανένα σκύλο, θα γδάρει άλλα αυτοκίνητα... Θα βρεις για τα καλά τον μπελά σου!»

«Ανοησίες!» απάντησα εγώ και έκανα –βέβαια- αυτό που ήθελα.

Για μια εβδομάδα και βάλτε το ρομπότ μου οδηγούσε το αυτοκίνητο. Και το οδηγούσε θαυμάσια. Κι όσο κι αν σας φανεί παράξενο, έμοιαζε να απολαμβάνει το οδήγημα. Ενώ βέβαια δεν έδειχνε ικανοποίηση και χαρά όταν ξεσκόνιζε, σκούπιζε, κουβαλούσε τις σακούλες με τα ψώνια, πότιζε τα φυτά [...] Του άρεσε λοιπόν το οδήγημα, και μάλιστα οδηγούσε πολύ γρήγορα.

Μια μέρα χτύπησε το τηλέφωνο κι όταν τα σήκωσα, άκουσα τη φωνή του διευθυντή του αστυνομικού τμήματος της γειτονιάς μου να μου λέει:

«Χτες το βράδυ το ραντάρ μας σας έπιασε να τρέχετε με 180 χιλιόμετρα. Είμαι υποχρεωμένος να σας ζητήσω το δίπλωμα οδήγησης και...»

«Μα εγώ χτες το βράδυ δεν το κούνησα από το σπίτι μου», τον διέκοψα. [...]

«Τότε θα οδηγούσε αυτός που του είχατε δώσει τα κλειδιά του αυτοκινήτου σας».

«Κανείς δεν...» πήγα να διαμαρτυρηθώ, αλλά αμέσως κατάλαβα. «Πρέπει να ήταν το ρομπότ μου».

«Λυπάμαι!» είπε ο αστυνομικός. «Εσείς θα πληρώσετε το πρόστιμο!» και μου έκλεισε το τηλέφωνο.

Θύμωσα πολύ! Έψαξα να βρω το ρομπότ για να το κάνω βίδες.

Καθώς άνοιγα την πόρτα του σπιτιού μου, άκουσα τη μηχανή του αυτοκινήτου μου να μουγκρίζει. Έτρεξα προς το γκαράζ και ίσα που πρόλαβα να δω το αυτοκίνητό μου να στρίβει. Πήρε τη στροφή τουλάχιστον με 80 χιλιόμετρα.

Και εγώ σκέφτηκα πως οι γείτονές μου είχαν δίκιο. Κι αν πάψουν πια να με ζηλεύουν, ελπίζω τουλάχιστον πως δε θα με κοροϊδεύουν, αλλά θα με λυπούνται. Ό,τι πάντως κι αν πούνε, δίκιο θα 'χουν. Πολύ θάρρος έδωσα στο ρομπότ. [...]

Ειδοποίησα την αστυνομία και το ψάχνει. Το ψάχνουν και οι γείτονές μου. Το ψάχνω κι εγώ – πάει η ξάπλα!

Βγήκα λοιπόν στους δρόμους και άρχισα να ψάχνω. Το ρομπότ άφαντο και εγώ «έκλαιγα» τη χαμένη μου ξάπλα, όταν... βρέθηκα μπροστά στον Ξάπλα.

Ένας σκύλος ήταν αραχτός κάτω στο πεζοδρόμιο. Στην αρχή δεν του έδωσα σημασία, αλλά αυτός άφησε τις ξάπλες του και βάλθηκε να με ακολουθεί. Δρόμο εγώ, δρόμο αυτός. Κουράστηκα κι είπα να καθίσω σε ένα παγκάκι, στα πόδια μου ξάπλωσε κι εκείνος... Να μη σας τα πολυλογώ,

επέστρεψα στο σπίτι μου χωρίς ρομπότ αλλά με σκύλο. [...]

Του αρέσουν κι αυτού οι ξάπλες, φαίνεται. Κι έτσι τον είπα... Ξάπλα! Κάθε μέρα βγαίνουμε μαζί κι οι δυο βόλτα και ψάχνουμε το ρομπότ. Πάντα εξαφανισμένο το αθεόφοβο. [...]

Τώρα το είπα και σε σας, κι αν κάπου δείτε ένα αυτοκίνητο που τρέχει σαν τρελό, ξέρετε σε ποιον θα τηλεφωνήσετε...

Α, και κάτι άλλο ακόμα... Αν σας πέρασε από το νου να πάρετε κι εσείς ένα ρομπότ, να προτιμήσετε ένα σκύλο.

Μπορεί η παρέα του να μη σας προσφέρει και τόση ξάπλα, αλλά –πιστέψτε με!– έχει περισσότερη πλάκα.

Μ. Κοντολέων, *Εγώ και το ρομπότ μου*, εκδ. Πατάκης

4. Ποια σκηνή σας άρεσε από την ιστορία; Μπορείτε να την περιγράψετε;
5. Πού μπορεί να πήγε το ρομπότ; Περιγράψτε τι συνέβη την ημέρα που το συναντήσατε. Τι θα κάνει; Μπορείτε να μοιράσετε ρόλους και να παίξετε μέσα στην τάξη τη στιγμή της συνάντησης!
6. Αν ήσαστε εσείς στη θέση του αφηγητή ποιον θα διαλέγατε; Το ρομπότ ή τον Ξάπλα; Συζητήστε με τους συμμαθητές σας για την επιλογή που κάνατε.
7. Τελικά, γιατί το ρομπότ φέρθηκε με αυτόν τον τρόπο; Αν είχατε τη δυνατότητα να του πάρετε μια συνέντευξη, τι θα σας απαντούσε;

– Δημοσιογράφος: Αγαπητό ρομπότ, πες μας, σε παρακαλώ, γιατί το έσκασες από το αφεντικό σου;

– Ρομπότ:.....

.....

8. Αν είχατε κι εσείς ένα ρομπότ, πώς θα θέλατε να είναι; Ζωγραφίστε το σε ένα φύλλο χαρτί και συγκρίνετε τις ζωγραφιές του καθενός.

9. Αν είχατε κι εσείς ένα ρομπότ, τι θα θέλατε να σας κάνει; Γράψτε το ως εξής:

Αν είχα ένα ρομπότ, θα ήθελα να

Αν είχα ένα ρομπότ, θα ήθελα να

Αν είχα ένα ρομπότ, θα ήθελα να

Μα τώρα που δεν έχω ρομπότ, θα ήθελα να 'χω ...

Το ρολόι που σταμάτησε

Μια ηλιόλουστη Δευτέρα, αρχές του 21^{ου} αιώνα, το Μεγάλο Ξυπνητήρι του κόσμου στην κεντρική πλατεία της Γης ξέχασε να χτυπήσει το κουίκλι – κουίκλι – κουίκλι.

Έτσι, κανείς δεν ξύπνησε να πάει στη δουλειά του. Τα εργοστάσια, οι εταιρείες, τα γραφεία, όλα έμειναν άδεια. Οι σταθμοί χωρίς τρένα, με τα ρολόγια τους σταματημένα, τα μαγαζιά χωρίς πελάτες - μα λείπανε και τα ίδια τα αφεντικά τους.

Όλοι κάτω από τα σκεπάσματα, ξεχασμένοι σε ένα γλυκό ζzzzz... απολάμβαναν για πρώτη ίσως φορά μια ξένοιαστη Δευτέρα.

Μόνο ο γερο – Γουότς, ο ωρολογοποιός, ξύπνησε και πήγε στο μαγαζάκι του εκείνη τη Δευτέρα. Ο γερο-Γουότς δεν είχε την ανάγκη το Ξυπνητήρι του Κόσμου. Ξύπναγε πάντα μόνος του μετά από βαθύ ύπνο κα πότιζε τους βασιλικούς στον κήπο του. Ύστερα περπάταγε ως το τέλος του δρόμου, όπου βρισκόταν το μαγαζάκι του, ένα ωρολογοποιείο, γεμάτο από ρολόγια-αντίκες μεγάλης αξίας. Εκεί τον υποδεχόταν ο Φλουάρ, ο σκυλάκος, που, όπως και το αφεντικό του αγαπούσε τα ρολόγια-αντίκες. [...]

Ο γερο-Γουότς ήταν ευτυχισμένος με τη ήρεμη ζωή που είχε διαλέξει να ζει, με τα ρολόγια, το Φλουάρ και τους βασιλικούς της αυλής του, όμως εκείνη η Δευτέρα ήταν διαφορετική. Μια δυσάρεστη έκπληξη τον περίμενε. Κάτι παράξενο συνέβαινε. Τίποτα δε λειτουργούσε στο μαγαζί του. Τι ήταν αυτό που έκανε όλα τα ρολόγια να σταματήσουν στις δώδεκα παρά πέντε, λίγο πριν τα μεσάνυχτα; Ποια αόρατη δύναμη υπερνίκησε την τελειότητα, τη γνώση και την ακρίβεια, που είχε δώσει ο γέρο-Γουότς στα πιο ακριβά ρολόγια του κόσμου; [...]

Ψύχραιμος και μεθοδικός όπως ήταν πάντα, ο γερο-Γουότς χαμογέλασε.

- Όλα έχουν μια αιτία..., είπε και, καλημερίζοντας ένα ήρεμο συννεφάκι που μόλις πέραγε από το τζάμι της σκεπής, πρόσθεσε: και μια λύση!

Δ. Κάσσαρης, *Καλημέρα, γερο Γουότς*, εκδ. Πατάκης

Ξεκλειδώνουμε το κείμενο

1. Τι συνέβη εκείνη τη Δευτέρα σε ολόκληρη τη Γη;
2. Ποιος είναι ο γερο-Γουότς; Γιατί δεν κοιμόταν κι εκείνος, όπως όλοι οι άλλοι;
3. Τι του άρεσε να κάνει;
4. Ποια ήταν η δυσάρεστη έκπληξη που τον περίμενε στο μαγαζί του;
5. Πώς καταλαβαίνουμε ότι ο γερο-Γουότς ήταν ψύχραιμος και μεθοδικός;

αντίκα: πολύ παλιό αντικείμενο, κυρίως κόσμημα, έπιπλο, εργαλείο ή σκεύος, που έχει μια μεγάλη αξία

Δραστηριότητες

1. Τι μπορεί να συνέβη με το μεγάλο ρολόι του κόσμου και τα άλλα ρολόγια; Γιατί σταμάτησαν; Συζητήστε το στην τάξη.
2. Πώς μπορεί να τελείωσε αυτή η ιστορία;
3. Φανταστείτε μια ημέρα στη δική σας ζωή, που τα ρολόγια ξαφνικά σταμάτησαν παντού. Τι θα συνέβαινε;

Αν μια μέρα σταματούσαν τα ρολόγια,.....

4. Ο γερο - Γουότς, δηλαδή ο τεχνίτης που φτιάχνει και επιδιορθώνει τα ρολόγια, ονομάζεται **ωρολογοποιός**.

Πώς ονομάζεται άραγε αυτός που:

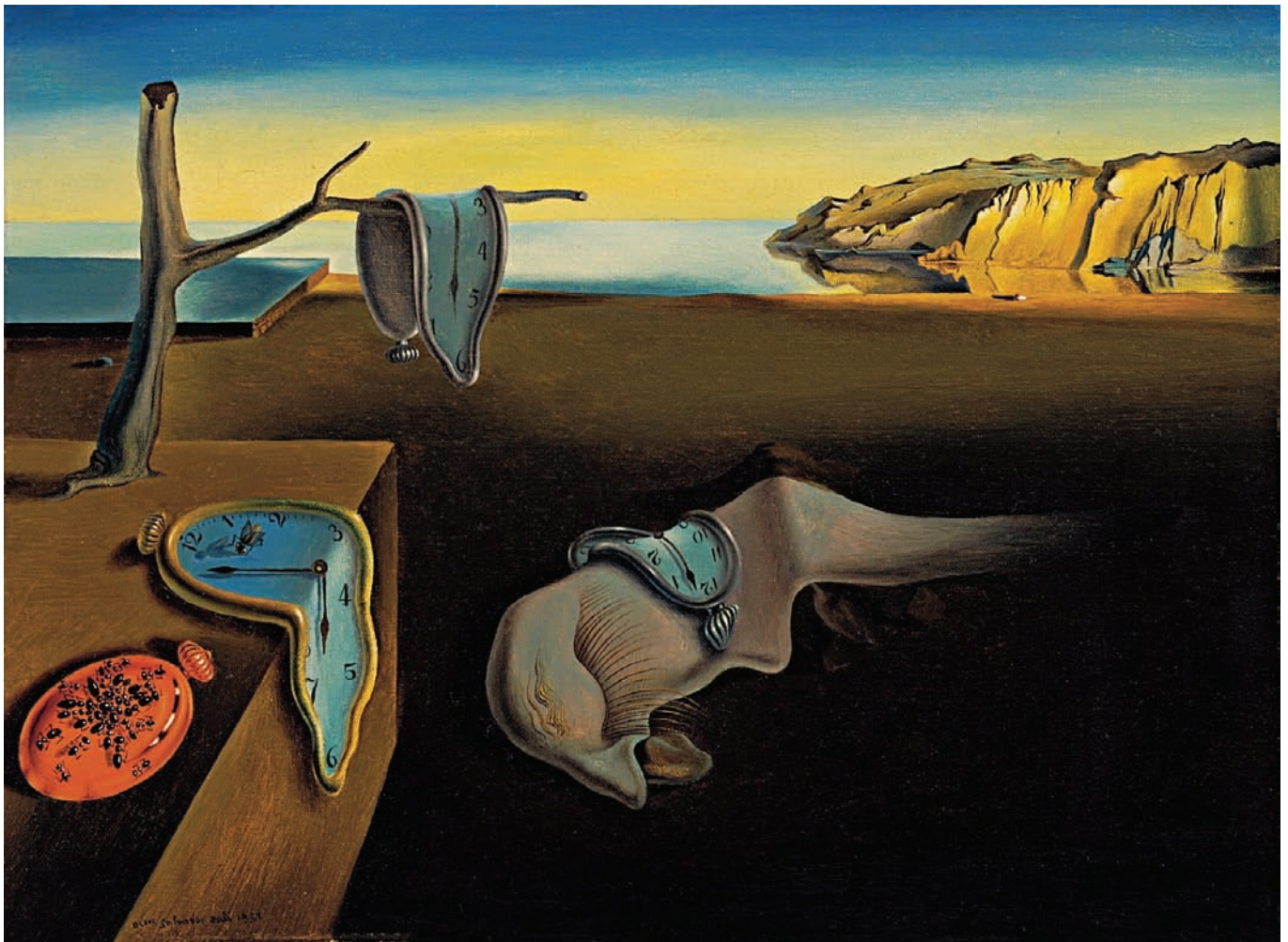
- φτιάχνει ψωμί (**άρτο**);.....
- φτιάχνει **φάρμακα**;.....
- φτιάχνει **έπιπλα**;.....
- φτιάχνει **αρώματα**;.....
- φτιάχνει κρασί (**οίνο**);.....

Και μην ξεχνάτε τον **κακοποιό** (που κάνει κακές πράξεις), τον **ηθοποιό** (που παίζει στο θέατρο ή στον κινηματογράφο), τον **ειρηνοποιό** (που φέρνει την ειρήνη, που διαλύει τις έχθρες).

5. Ο γερο - Γουότς μάς διηγείται μία περιπέτεια που έζησε πριν από καιρό στη γειτονιά του. Αφού διαβάσετε ξανά τι σημαίνουν οι προηγούμενες λέξεις, συμπληρώστε τις λέξεις που χάθηκαν!

Την περασμένη Τρίτη, αγόρασα ψωμί από τον φίλο μου τον και ύστερα χαιρέτησα τον , που πάντα έφτιαχνε σπουδαίο κρασί. Πέρασα από τον , για να αγοράσω τα φάρμακα της γυναίκας μου και κατευθύνθηκα προς τον , γιατί του είχα παραγγείλει ένα ωραίο έπιπλο για το σαλόνι μου. Ξαφνικά, άκουσα φωνές από την τράπεζα. Ένας είχε μπει μέσα και έκανε ληστεία. Βγαίνοντας, όμως, γλίστρησε μπροστά στο πεζοδρόμιο και οι αστυνομικοί τον έπιασαν πολύ γρήγορα.

Κείμενο της συγγραφικής ομάδας

Σαλβαντόρ Νταλί, *Η εμμονή της μνήμης*, 1931

6. Παρατηρήστε για λίγο τον πίνακα του Νταλί. Συζητήστε για το τι μπορεί να συνέβη στα ρολόγια που βλέπετε.
7. Φανταστείτε ότι μπήκατε ξαφνικά μέσα στον πίνακα και περπατάτε μέσα στο τοπίο που βλέπετε. Τι θα κάνετε;
8. Πόσα είδη ρολογιών υπάρχουν; Πώς μετρούσαν από παλιά οι άνθρωποι τον χρόνο; Ας δούμε παρακάτω.

Ηλιακό ρολόι: Από τις πρώτες προσπάθειες του ανθρώπου να μετράει τον χρόνο. Ένα κάθετο ξύλο ρίχνει τη σκιά του σε μία επιφάνεια που έχει χωριστεί σε ίσα τμήματα και γράφει δίπλα σε κάθε ένα την ώρα. Φτηνό κι εύκολο στην κατασκευή, αλλά φυσικά χρειάζεται τον ήλιο, για να δουλέψει.

Ρολόι χειρός: το ρολόι που φοράμε στο χέρι μας.

Ψηφιακό ρολόι: το ρολόι που δείχνει την ώρα με ηλεκτρονικούς αριθμούς.

Αναλογικό ρολόι: το ρολόι που μας δείχνει την ώρα με ωροδείκτη και λεπτοδείκτη.

Επιτραπέζιο ρολόι: το ρολόι που το τοποθετούμε στο τραπέζι, στο κομοδίνο κ.λπ. Συνήθως, το χρησιμοποιούμε και ως ξυπνητήρι.

(Ρολόι) εκκρεμές: Παλιό είδος ρολογιού, που τοποθετείται στον τοίχο ή στο τραπέζι.

Χρονόμετρο: είδος ρολογιού που μετράει, με ακρίβεια, σύντομα χρονικά διαστήματα (π.χ. δευτερόλεπτα) και ξαναγυρίζει πίσω στο μηδέν.

Κλεψύδρα: Από τις πιο απλές και πιο αρχαίες μορφές χρονομέτρων ήταν οι κλεψύδρες, που λειτουργούσαν είτε με άμμο είτε με νερό.

Ηλιακό ρολόι

Κλεψύδρα

Εκκρεμές

Ψηφιακό ρολόι

9. Ας παίξουμε παιχνίδια με τον χρόνο και τα ρολόγια του.

α. Χωριστείτε σε δυάδες. Κάθε δυάδα να φτιάξει το δικό της ρολόι σε στρογγυλά χαρτόνια, που έχουν κοπεί για τον σκοπό αυτό, ή σε χάρτινα πιάτα, γράφοντας τους αριθμούς και τοποθετώντας δείκτες. Τα δύο μισά του χαρτονιού χρωματίζονται με διαφορετικό χρώμα. Μπορείτε να τα διακοσμήσετε, όπως θέλετε, για να φτιάξετε στην τάξη την Έκθεση των ρολογιών.

β. Φτιάξτε την ώρα με το σώμα σας! Με το ένα χέρι θα φτιάξετε τον ωροδείκτη, ενώ με τον άλλο τον λεπτοδείκτη. Φτιάξτε την ώρα και ζητήστε από τους άλλους να βρουν την ώρα που δείχνετε!

γ. Βρείτε διάφορα είδη ρολογιών μέσα από βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες, διαδίκτυο και χωρίστε τα ανά είδος: ως προς τον τρόπο μέτρησης χρόνου, π.χ. αναλογικά (με δείκτες), ψηφιακά, ηλιακά, ή και ως προς τον τρόπο χρήσης, π.χ. ρολόι χειρός, τοίχου, επιτραπέζιο, τσέπης, ξυπνητήρι κ.λπ. Μπορείτε να κάνετε παρουσίαση στην τάξη.

δ. Μπορείτε να παίξετε παιχνίδια με τον χρόνο και τα ρολόγια του στο Διαδίκτυο στην παρακάτω ιστοσελίδα:

<http://flashgamespot.com/el/play-free-online/clock-flash-games/>

10. Περιγράψτε μια μέρα της καθημερινής σας ζωής, γράφοντας, πριν από κάθε δραστηριότητα, την ώρα που συμβαίνει με αριθμούς και γράμματα, π.χ. 7.30 (επτά και μισή ή επτά και τριάντα): Ξυπνάω και ετοιμάζομαι για το σχολείο.

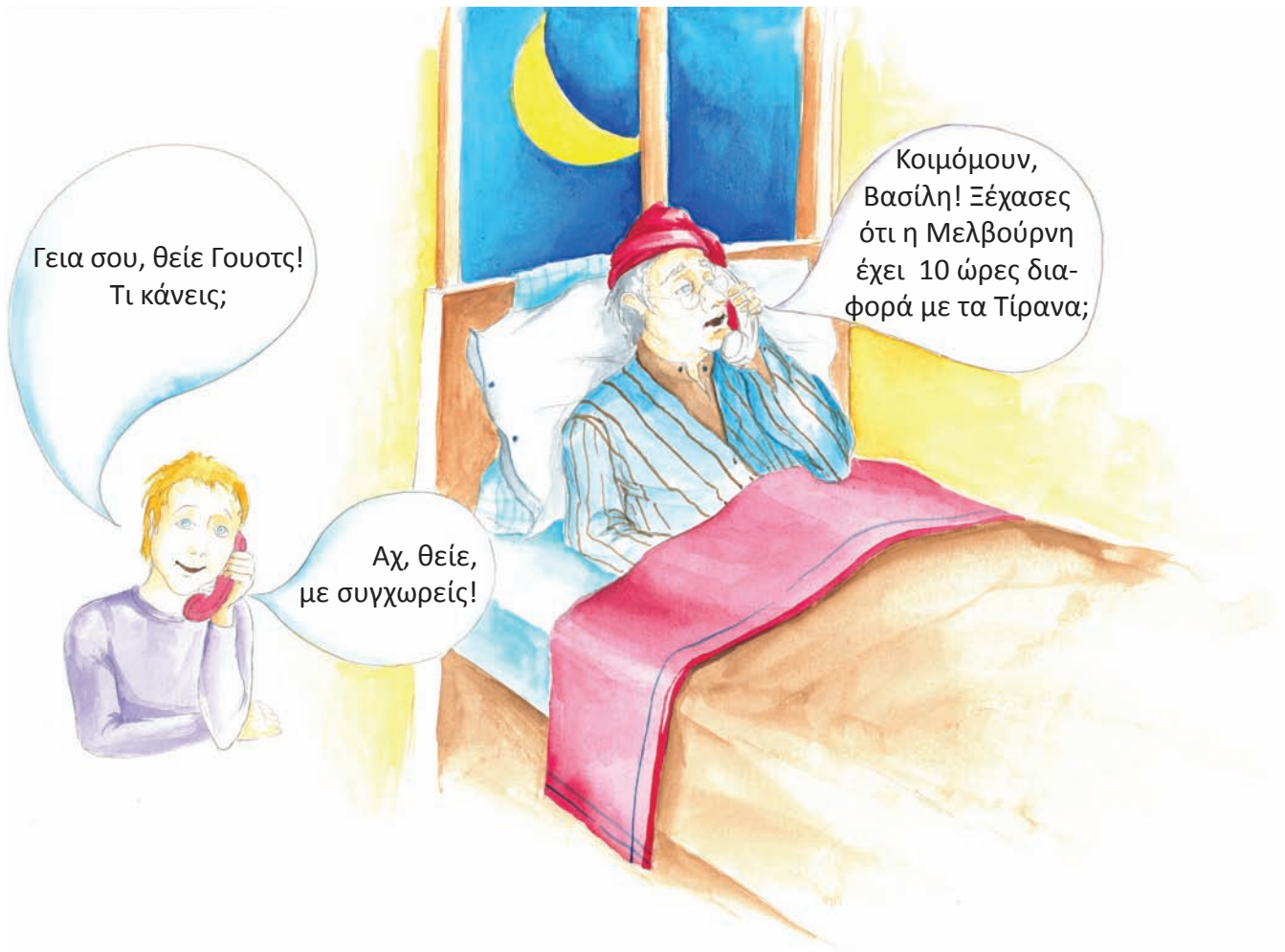
.....

.....

.....

.....

.....

Γεια σου, θείε Γουοτς!
Τι κάνεις;

Αχ, θείε,
με συγχωρείς!

Κοιμόμουν,
Βασίλη! Ξέχασες
ότι η Μελβούρνη
έχει 10 ώρες δια-
φορά με τα Τίρανα;

11. Το ξέρεις ότι παντού δεν έχουμε την ίδια ώρα; Μετράμε τις ώρες, χωρίζοντας τη Γη σε λωρίδες, ξεκινώντας από μηδέν, με το μεσημβρινό του Γκρίνουιτς, κοντά στο Λονδίνο. Δες τον παρακάτω χάρτη και απάντησε στις παρακάτω ερωτήσεις:

Η ώρα στο Λονδίνο είναι 12 το μεσημέρι (0).

Τι ώρα είναι στα Τίρανα; (+1); Η ώρα είναι μία μετά το μεσημέρι (1 μ.μ.)

Τι ώρα είναι στην Κίνα;.....

Τι ώρα είναι στη Μόσχα;.....

Τι ώρα είναι στο Ρίο ντε Τζανέιρο;.....

Τι ώρα είναι στη Μελβούρνη;.....

Τι ώρα είναι στη Νέα Υόρκη;.....

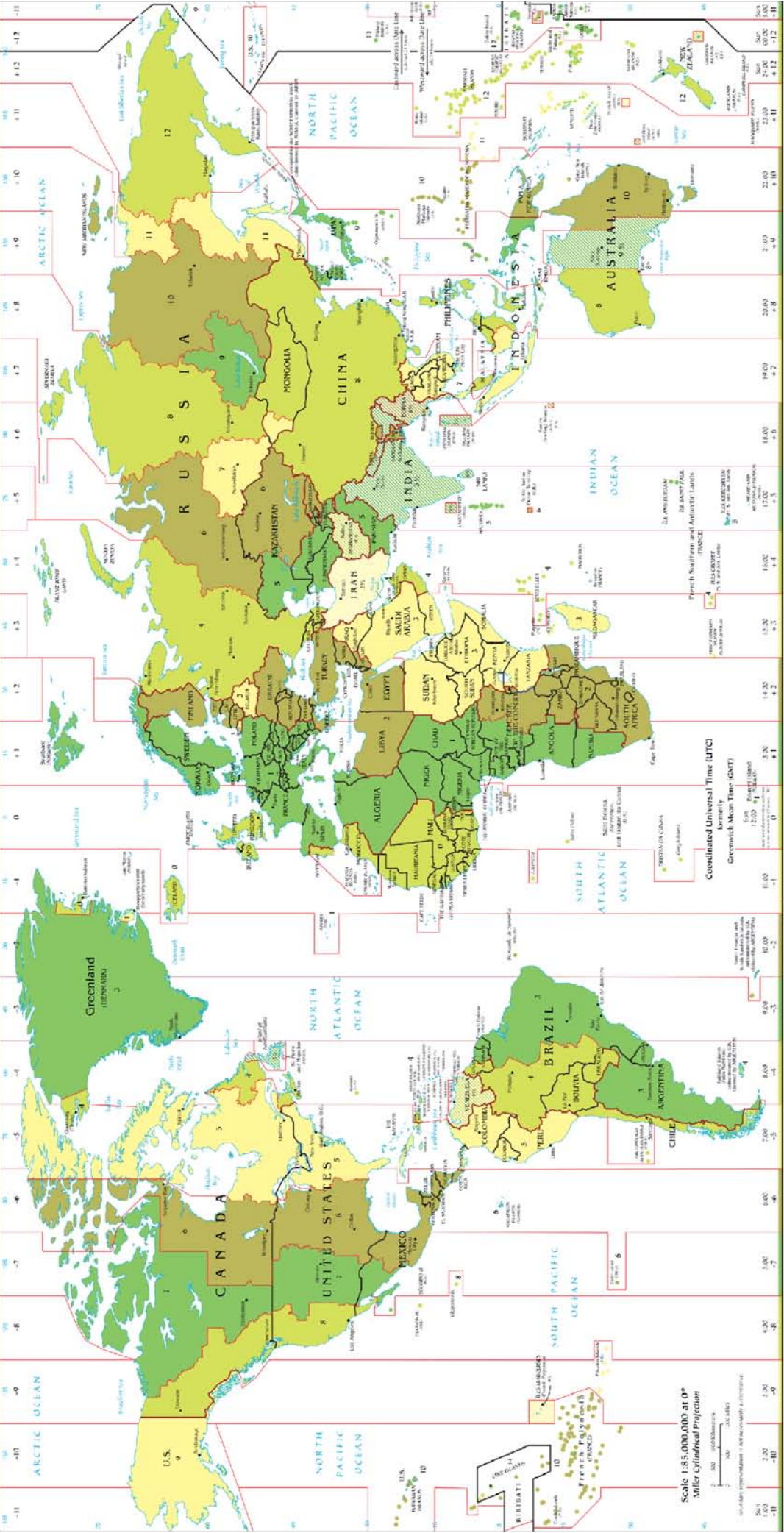
Τι ώρα είναι στην Αθήνα;.....

Και κάτι πιο δύσκολο:

Πόσες ώρες διαφορά έχουν η Μόσχα με την Κίνα;.....

Όταν στην Αθήνα είναι δώδεκα το μεσημέρι, τι ώρα είναι στην Κίνα;.....

STANDARD TIME ZONES OF THE WORLD

Το ζωντανό ρομπότ

Εγώ γεννήθηκα άνθρωπος, αλλά έγινα ρομπότ. Αυτό το οφείλω στον ξάδερφό μου τον Δημήτρη, που είναι δέκα χρόνια μεγαλύτερός μου κι είναι σοφός. Θα μου πείτε, πώς να μην ξέρει περισσότερα πράγματα αφού είναι πιο μεγάλος! Με τον Δημήτρη είμαστε πρώτα ξαδέρφια από τις μαμάδες μας, που είναι αδερφές. Μένουμε στο ίδιο σπίτι πάνω κάτω.

Όταν ήρθα στον κόσμο, μ' ακούμπησαν με προσοχή στην αγκαλιά του ξαδέρφου μου. Εκείνος με κρατούσε τρυφερά κι ένιωσε πολύ χαρούμενος που απέκτησε ένα μικρό ξαδερφάκι και μάλιστα αγοράκι.

Όταν περπάτησα, ήμουν πολύ μικρός για να καταλάβω πως ο Δημητράκης μας δεν περπατούσε και θα ήταν πάντα καθισμένος σ' ένα καρότσι. Αυτό εμένα δε μου έκανε εντύπωση, γιατί κι εγώ καθόμουν σε καρότσι όταν βγαίναμε βόλτα στο πάρκο.

Όταν άρχισα να τρέχω, εκείνος έμενε πάντα στο καρότσι του. Αυτό δε μας εμπόδιζε να παίζουμε μπάλα. Μου την πετούσε, την έπιανα, του την ξανάδινα, κι όταν την έριχνε μακριά, έτρεχα και την έφερνα πίσω.

Μεγαλώνοντας, κατάλαβα πως ο ξάδερφός μου δε θα περπατούσε ποτέ! Γεννήθηκε μ' ένα πρόβλημα και δε θα μπορούσαμε να τρέξουμε μαζί. Υπήρχαν όμως τόσα παιχνίδια που τα παίζαμε καθιστοί. Έτρεχα πρόθυμα να του φέρω τη συλλογή του με τα στρατιωτάκια, που τα λάτρευε. Παίζαμε επιτραπέζια και ηλεκτρονικά παιχνίδια κι έπιανα το τηλεκοντρόλ όταν του έπεφτε.

Μια μέρα με αγκάλιασε και μου είπε: «Είσαι ένα ζωντανό ρομπότ». Φούσκωσα σαν παγώνι από τη χαρά μου. Άκου ρομπότ! Ήμουν τόσο σπουδαίος και έξυπνος, όπως τα ρομπότ στα ηλεκτρονικά, που κάνουν τόσα πράγματα.

Οι φίλοι του Δημήτρη θέλουν κι αυτοί να βοηθήσουν, όταν έρχονται να τον δουν, αλλά εκείνος λέει πως εγώ είμαι ο καλύτερος βοηθός του.

«Ο Σέργιος είναι το πιο γρήγορο και εκπαιδευμένο ρομπότ!», λέει με χαρά σε όλους, που σκάνε από τη ζήλια τους. Χαίρομαι που πιστεύει πως τα κάνω όλα καλύτερα, ακόμα και να σπρώχνω το καρότσι του, τώρα που δε χρειάζομαι το δικό μου.

Ο Δημήτρης με προσέχει, με συμβουλεύει, με διορθώνει στην ανάγνωση και στη ορθογραφία. Μου λέει παραμύθια και ιστορίες, γιατί ξέρει πολλά, έτσι που έχει γίνει σοφός με τα βιβλία που διαβάζει.

Όταν μεγαλώσω θα γίνω φυσιοθεραπευτής. Έτσι λένε τον κύριο που έρχεται κάθε μέρα στο σπίτι μας. Του κάνει ασκήσεις για να ξεμουδιάζει το σώμα του επειδή δεν περπατάει. Κάθομαι δίπλα τους και παρακολουθώ με προσοχή.

Ναννίνα Σακκά - Νικολακοπούλου, *Το ζωντανό ρομπότ*, εκδ. Πατάκης

Ξεκλειδώνουμε το κείμενο

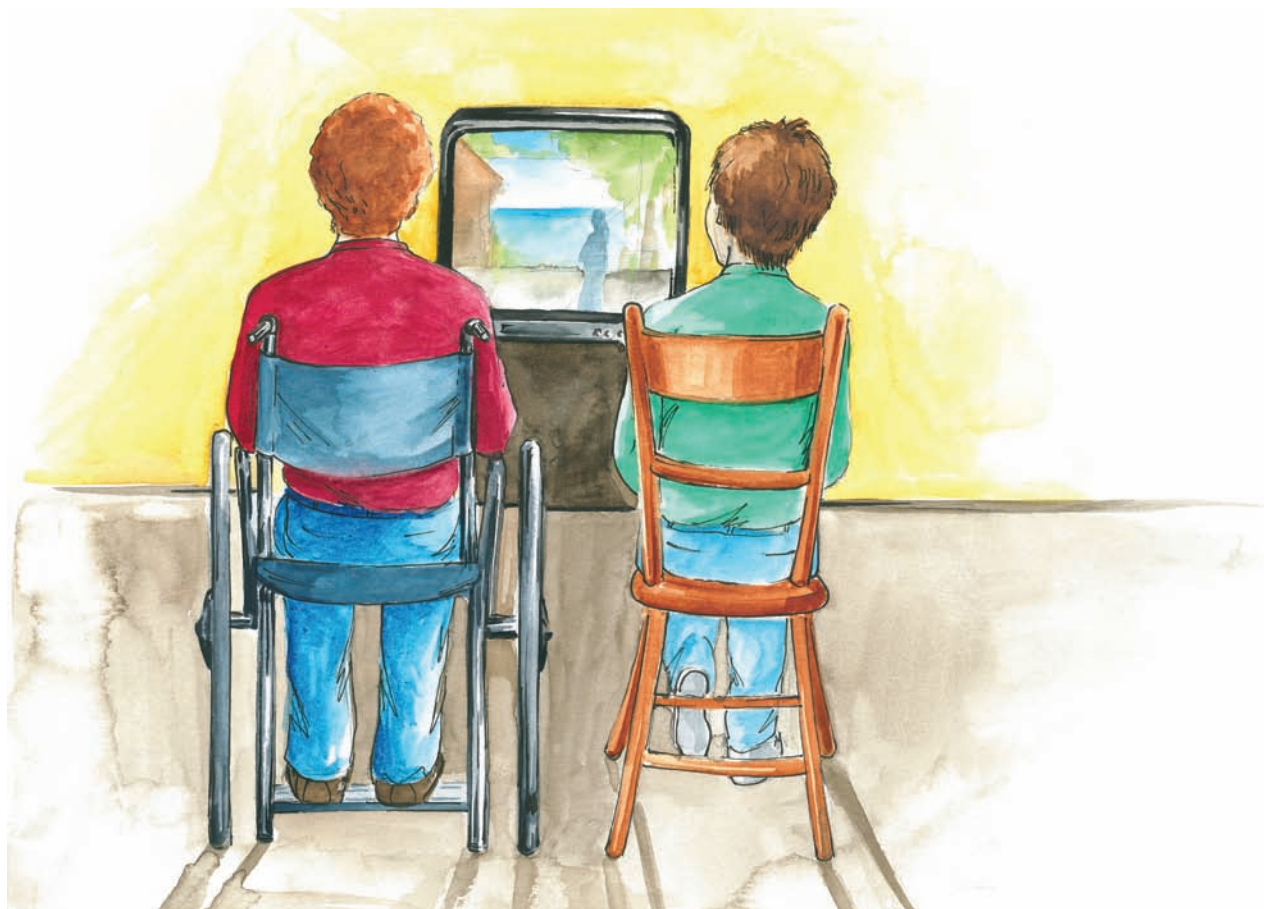
1. Πόσα χρόνια είναι μεγαλύτερος ο Δημήτρης από τον ξάδερφό του τον Σέργιο;
2. Γιατί ο Δημήτρης δεν μπορεί να περπατήσει;
3. Ποιος είναι τελικά το ζωντανό ρομπότ; Γιατί ο Δημήτρης τον αποκαλεί με αυτόν τον τρόπο;
4. Πώς βοηθούν ο ένας τον άλλον τα δυο παιδιά;
5. Ποια είναι η δουλειά του φυσιοθεραπευτή;

Δραστηριότητες

1. Ο Δημήτρης ήρθε στο σχολείο και στη γειτονιά σας. Θα μπορούσε να κυκλοφορήσει άνετα παντού; Πρώτα συζητήστε μεταξύ σας, μετά σημειώστε με προσοχή τα σημεία που θα δυσκολευόταν και στο τέλος προτείνετε λύσεις.

Σημείο	Πρόβλημα	Λύση

2. Τα δύο ξαδέρφια φροντίζουν ο ένας τον άλλο. Έχετε νιώσει ποτέ κι εσείς κάτι ανάλογο με κάποιον φίλο σας ή κάποια φίλη σας; Συζητήστε το στην τάξη σας.

3. Ο Σέργιος έγραψε ένα τραγούδι που μιλάει για τη σχέση του με τον αγαπημένο του ξάδερφο. Χωριστείτε σε ομάδες και απαγγείλτε το, όλοι μαζί, με διάφορους τρόπους, π.χ. δυνατά, σιγά, αργά, γρήγορα, χαμογελαστά, στενοχωρημένα, χοροπηδώντας, κ.λπ. Αν θέλετε, βρείτε έναν ρυθμό (π.χ. ραπ, χιπ χοπ) ή μια μελωδία και τραγουδήστε το! Μπορείτε φυσικά να το αλλάξετε ή να το συμπληρώσετε!

Είμαι ένα αγόρι
δέκα πια χρονών
τους φίλους μου φροντίζω
παίζω, τραγουδώ.

Σέργιο, με λένε,
γίνομαι ρομπότ
γίνομαι η δύναμη
για σένα, όταν μπορώ.

Θα σε βοηθώ,
θα σε βοηθώ,
θα σε βοηθώ,
το χέρι σου κρατώ.

Θα σε βοηθώ,
θα σε βοηθώ,
θα σε βοηθώ,
το χέρι σου κρατώ.

4. Διαβάστε τις δύο παρακάτω παροιμίες του λαού μας. Ταιριάζουν ή όχι στην ιστορία που διαβάσατε και γιατί;

«Το 'να χέρι νίβει τ' άλλο και τα δυο το πρόσωπο»,

«Βάστα με, να σε βαστώ, ν' ανεβούμε στο βουνό».

5. Ο Δημήτρης κρατά εδώ και καιρό **ημερολόγιο**. Διαβάστε προσεκτικά την ιστορία μας και συνεχίστε το με τα γεγονότα που συναντήσαμε. Μπορείτε, αν θέλετε, να το συμπληρώσετε και με άλλα γεγονότα, που εσείς θεωρείτε σημαντικά.

Δευτέρα 7 Ιουνίου,

Σήμερα ένιωσα υπέροχα! Παίξαμε μπάλα με τον Σέργιο, τον μικρό μου ξάδερφο. Μου πετούσε την μπάλα, την έπιανα, του την ξανάδινά, κι όταν την έριχνα μακριά, έτρεχε και την έφερνε πίσω. Αργότερα, πολύ κουρασμένοι, γυρίσαμε γελώντας στο σπίτι, τρώγοντας παγωτό!

Σάββατο

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Θυμάστε την ιστορία Εγώ και το ρομπότ μου; Σκεφτείτε ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές έχουν τα ρομπότ των δύο ιστοριών.
7. Ο Σέργιος είναι ένα Άτομο με ειδικές Ανάγκες (Α.μ.Ε.Α.). Όταν μιλάμε για άτομα με ειδικές ανάγκες, τι ακριβώς εννοούμε; Μπορείτε να αναφέρετε διάφορες περιπτώσεις ατόμων με ειδικές ανάγκες;

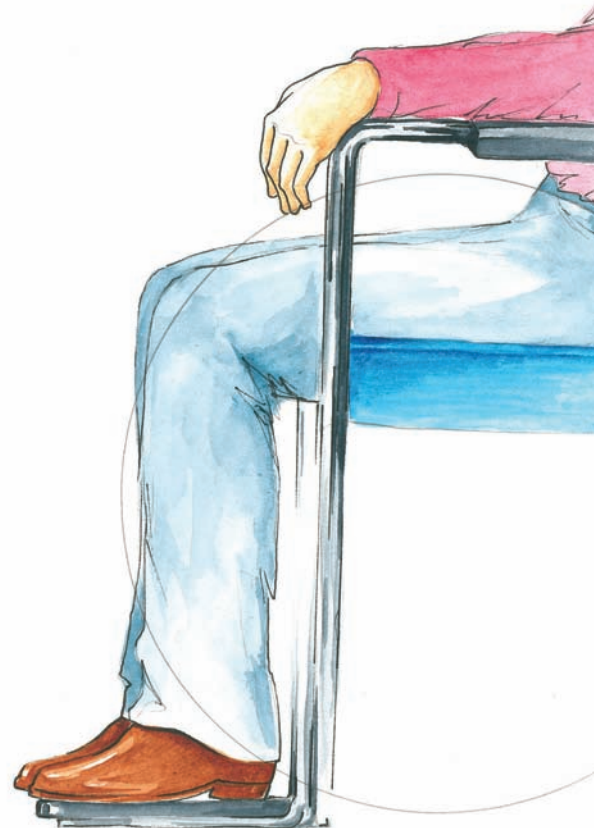
Όλοι διαφορετικοί, όλοι ίσοι!

Έχεις ποτέ σκεφτεί πώς θα ήταν η ζωή σου, αν δεν μπορούσες να δεις ή να ακούσεις, αν κυκλοφορούσες με αναπηρικό καροτσάκι ή αν είχες μεγάλη δυσκολία να μάθεις ανάγνωση ή γραφή; Για πολλούς από μας είναι δύσκολο να μπούμε στη θέση του άλλου, να καταλάβουμε τις εμπειρίες και τα συναισθήματα του. Και είναι ακόμη πιο δύσκολο όταν προσπαθούμε να καταλάβουμε τα παιδιά με ειδικές ανάγκες. Ποια είναι όμως αυτά τα παιδιά;

Σήμερα όλοι γνωρίζουμε πως η εικόνα του τέλειου, φυσιολογικού παιδιού είναι ένας μύθος. Κάθε παιδί έχει δυνατότητες και αδυναμίες, ικανότητες και δυσκολίες. Κάθε παιδί μοιάζει με όλα τα άλλα και, συγχρόνως, διαφέρει από αυτά. Τα παιδιά με ειδικές ανάγκες χρειάζονται ειδική βοήθεια, για να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα του συνηθισμένου σχολείου. Η ειδική αυτή βοήθεια μπορεί να περιλαμβάνει, για παράδειγμα, ειδικές μεθόδους διδασκαλίας ή ειδικά όργανα και βιβλία. Έτσι, το παιδί που δε βλέπει, διδάσκεται ό,τι και τα άλλα παιδιά, αλλά διαβάζει και γράφει με τη **μέθοδο Μπράιγ**, ενώ επιπλέον παρακολουθεί μαθήματα για την κίνηση και τον **προσανατολισμό**. Το παιδί που δεν ακούει μαθαίνει τη **νοηματική γλώσσα**, ενώ το παιδί με διαταραχές στην ομιλία παρακολουθεί και μαθήματα για να βελτιώσει το λόγο του. Ο μαθητής με **κινητική αναπηρία** μπορεί να χρειαστεί αναπηρικό καροτσάκι, διαφορετική αρχιτεκτονική στο χώρο (π.χ. ράμπες) και φυσικοθεραπεία. Το παιδί με **νοητική υστέρηση** μαθαίνει καλύτερα, όταν το μάθημα γίνεται πιο απλό και αναλύεται σε πολλά και μικρά στάδια.

Πώς δημιουργούνται, άραγε, οι ειδικές ανάγκες; Δυστυχώς δεν είναι πάντα ξεκάθαρες οι αιτίες που προκαλούν μια αναπηρία. Για μερικές αναπηρίες δε γνωρίζουμε τις αιτίες, για άλλες οι αιτίες είναι πολλές και, όταν υπάρχουν και επιπλέον προβλήματα, τότε η κατάσταση είναι δύσκολη. Ορισμένες από τις γνωστές αιτίες είναι: τραυματισμοί στον εγκέφαλο ή στη σπονδυλική στήλη, κακές συνθήκες ανάπτυξης του εμβρύου, χρήση αλκοόλ ή ναρκωτικών στη διάρκεια της εγκυμοσύνης. Μερικές φορές οι αναπηρίες οφείλονται σε σοβαρά αυτοκινητιστικά ατυχήματα. Οι περισσότερες από τις αναπηρίες μπορεί να εμφανιστούν σε οποιοδήποτε άνθρωπο, ανεξάρτητα από την ηλικία, το φύλο, το γένος ή την κοινωνικοοικονομική του κατάσταση. Το 10-15% τουλάχιστον στον του πληθυσμού μιας χώρας είναι άτομα με ειδικές ανάγκες.

Όσοι από εσάς δε γνωρίζετε κάποιο άτομο με ειδικές ανάγκες, δεν ξέρετε ίσως ότι έχουν πολλές δυνατότητες και χαρίσματα. Μπορεί, επίσης, να νιώθετε άσχημα όταν βλέπετε ένα άτομο που διαφέρει από το συνηθισμένο άνθρωπο στην εμφάνιση ή στη συμπεριφορά. Συχνά νιώθουμε **φόβο**, **αμηχανία** και **οίκτο** απέναντι τους. Για να ξεπεράσουμε όμως τέτοια συναισθήματα, χρειάζεται **αλληλοκατανόηση** και **αλληλοαποδοχή**, έτσι ώστε και αυτοί με τη σειρά τους να μη νιώθουν ντροπή, αμηχανία και ανασφάλεια.

Λεξιλόγιο

Μέθοδος Μπράιγ: η μέθοδος γραφής με την οποία διαβάζουν τα άτομα με προβλήματα όρασης.

Νοηματική γλώσσα: η γλώσσα με την οποία επικοινωνούν τα κωφά άτομα, χρησιμοποιώντας τις κινήσεις των χεριών τους.

Προσανατολισμός: το να βρίσκει κανείς τη θέση του μέσα στον χώρο.

Νοητική υστέρηση: μια κατάσταση, όπου το παιδί δεν καταφέρνει καθόλου να μάθει ακόμη και τα πιο απλά πράγματα για την ηλικία του και χρειάζεται επιπλέον βοήθεια, π.χ. είναι 10 χρονών και καταλαβαίνει αυτά που καταλαβαίνει ένα παιδί 6 χρονών.

Αμηχανία: νιώθω αμηχανία, όταν δεν ξέρω πώς να φερθώ, για να αντιμετωπίσω μια κατάσταση. Π.χ. Τρώει τα νύχια του από αμηχανία.

Οίκτος: το συναίσθημα λύπης και συμπάθειας για κάποιον που έπαθε κάτι ή που βρίσκεται σε πολύ άσχημη κατάσταση.

Αλληλοκατανόηση και αλληλοαποδοχή: το να αισθάνεται, να καταλαβαίνει και να δέχεται ο ένας τον άλλον, όπως είναι.

Ξεκλειδώνουμε το κείμενο

1. Τι πιστεύουμε σήμερα για την εικόνα του τέλειου, φυσιολογικού παιδιού; Γιατί;
2. Πώς μαθαίνει καλύτερα ένα παιδί με νοητική υστέρηση;
3. Αναφέρετε μερικούς από τους λόγους, εξαιτίας των οποίων δημιουργούνται αναπηρίες.
4. Ποια είναι τα αισθήματα που εμφανίζονται συχνά σε ένα άτομο με αναπηρία;

Δραστηριότητες

1. Όπως είπαμε προηγουμένως, ο φόβος, η αμηχανία και ο οίκτος δεν βοηθούν τα άτομα αυτά να νιώθουν καλύτερα. Δεν βοηθούν, όμως, ούτε τις δικές μας σχέσεις μαζί τους. Ας δούμε, τώρα, γιατί γίνεται αυτό.

Φόβος: Συχνά αποφεύγουμε τους συνανθρώπους μας με ειδικές ανάγκες από φόβο. [...] Γιατί συμβαίνει αυτό; Ίσως, επειδή φοβόμαστε μήπως βρεθούμε στη θέση τους. Ο φόβος, όμως, μας εμποδίζει να δούμε το συγκεκριμένο άτομο πρώτα ως άνθρωπο κι έπειτα ως άνθρωπο με αναπηρία.

Αμηχανία: Πολλοί άνθρωποι νιώθουν αμηχανία, όταν βρίσκονται για πρώτη φορά με άτομα που έχουν κάποια αναπηρία. Και, βέβαια, ο πιο εύκολος τρόπος, για να διώξουμε την αμηχανία μας είναι να φύγουμε μακριά από το άτομο με ειδικές ανάγκες. [...] Μπορούμε ν' αντιμετωπίσουμε την αμηχανία, όταν έχουμε τη σωστή πληροφόρηση και όταν ερχόμαστε κοντά στα άτομα με ειδικές ανάγκες. Η επαφή και η επικοινωνία οδηγούν στην κατανόηση, στην αποδοχή και τη φιλία.

Οίκτος: Επιπλέον, όταν κάποιος αισθάνεται πως οι άλλοι τον λυπούνται, μπορεί να νιώσει ντροπή για το σώμα, την εμφάνιση ή τη συμπεριφορά του. Μην ξεχνάμε, επίσης, πως ο οίκτος οδηγεί

βέβαια στην αγάπη για τον συνάνθρωπο, αλλά δε δίνει τις ίδιες ευκαιρίες και δεν προστατεύει τα δικαιώματά τους.

Η. Μυλωνάκου-Κεκέ, Ε. Μανούσου, *Βλέπω το σημερινό κόσμο*, ΥΠΕΠΘ, ΟΕΔΒ, ΑΘΗΝΑ

Να, τι θα μας έλεγε, λοιπόν, ένα Άτομο με ειδικές Ανάγκες (Α.μ.ε.Α):

- Όταν εσύ νιώθεις **φόβο**, μόλις με βλέπεις, εγώ νιώθω **ντροπή**.
- Όταν εσύ αισθάνεσαι **αμηχανία** μπροστά μου, το μεταδίδεις και σε μένα.
- Όταν εσύ νιώθεις **οίκτο** για μένα, εγώ αισθάνομαι **άγχος** και **ανασφάλεια**.

2. Εσείς πότε έχετε νιώσει αυτά τα συναισθήματα; Θυμηθείτε κάποιες ανάλογες καταστάσεις και γράψτε τες παρακάτω.

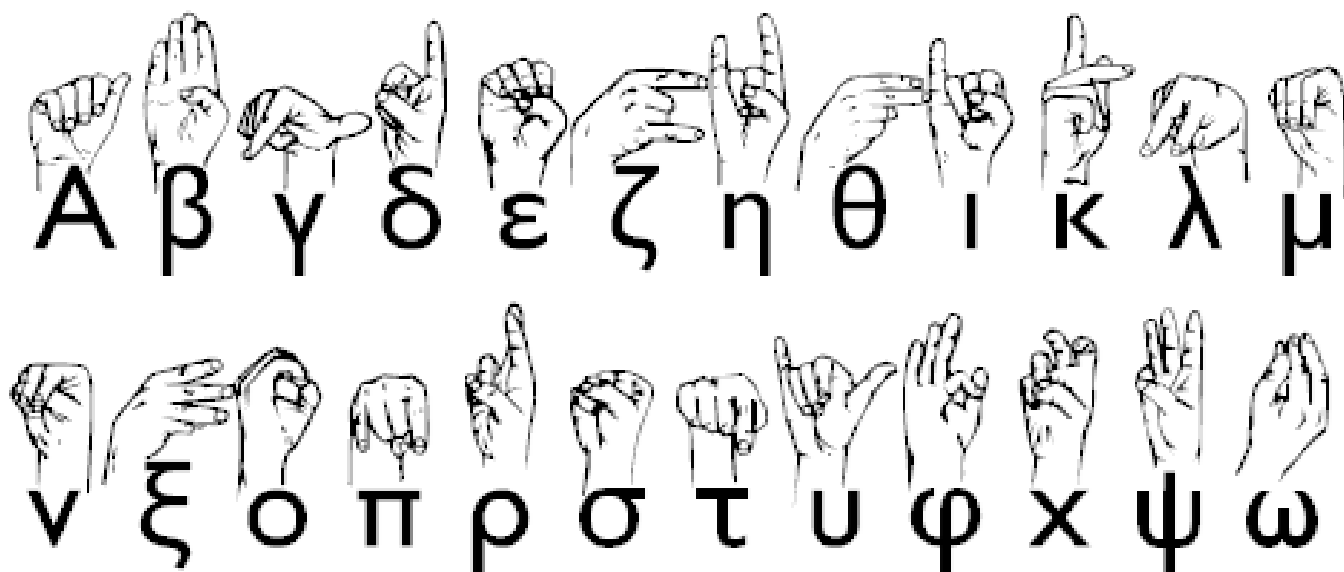
Νιώθω φόβο, όταν

Ένιωσα αμηχανία, όταν

Νιώθω οίκτο, όταν

3. Ας παίξουμε ένα παιχνίδι όλοι μαζί! Χωριστείτε σε ομάδες. Προσπαθήστε να κάνετε ό,τι κάνετε κάθε μέρα με κλειστά μάτια, χωρίς να ακούτε, με χοντρά γάντια στα χέρια ή καθισμένοι σε μια καρέκλα. Συζητήστε μετά στην τάξη για το πώς αισθανθήκατε.

4. Αυτό είναι το ελληνικό δακτυλικό αλφάβητο, ένας τρόπος μετατροπής του ελληνικού αλφαβήτου, ώστε να το καταλαβαίνουν τα κωφά άτομα.

Πηγή: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,

http://www.pischools.gr/special_education_new/html/gr/8emata/ekp_yliko/noimatiki/fonts/fonts_main.htm

Μπορείτε να πείτε στον διπλανό σας το όνομά σας, χρησιμοποιώντας το δακτυλικό αλφάβητο; Δοκιμάστε να παίξετε, «λέγοντας» λέξεις με το δακτυλικό, και ζητώντας από τους άλλους να βρουν τη λέξη που είπατε.

5. Αυτό που βλέπετε παρακάτω είναι το ελληνικό σύστημα γραφής Μπράιγ (Braille) για τυφλά άτομα.

Ελληνικός χαρακτήρας	Σύμβολο Braille	Κουκίδες Braille	Περιγραφή
α	⠁	1	Άλφα
β	⠃	12	Βήτα
γ	⠄	1245	Γάμα
δ	⠆	145	Δέλτα
ε	⠅	15	Έψιλον
ζ	⠇	1356	Ζήτα
η	⠈	345	Ήτα
θ	⠉	1456	Θήτα
ι	⠊	24	Ιώτα
κ	⠋	13	Κάπα
λ	⠌	123	Λάμδα
μ	⠍	134	Μι
ν	⠎	1345	Νι
ξ	⠏	1346	Ξι
ο	⠍	135	Όμικρον
π	⠏	1234	Πι
ρ	⠗	1235	Ρο
σ	⠎	234	Σίγμα
ς	⠎	234	Σίγμα τελικό
τ	⠞	2345	Ταυ
υ	⠣	13456	Ύψιλον
φ	⠕	124	Φι
χ	⠭	125	Χι
ψ	⠭	12346	Ψι
ω	⠭	245	Ωμέγα

Πηγή: Πανεπιστήμιο Αθηνών, Μονάδα Προσβασιμότητας Φοιτητών με Αναπηρία,
<http://access.uoa.gr/Unit%20Instructions%20Files/Greek%20Braille%20System.pdf>

Μπορείτε να γράψετε το όνομά σας, χρησιμοποιώντας το σύστημα Braille; Στη συνέχεια γράψτε με τον ίδιο τρόπο και άλλες λέξεις και προσπαθήστε να τις αναγνωρίσετε. Ύστερα χωριστείτε σε ομάδες. Κερδίζει η ομάδα που θα βρει τις περισσότερες λέξεις!

6. Διαβάστε τους παρακάτω στίχους που έγραψε ένα παιδί με κινητική αναπηρία από την Καλαμάτα.

Το Κάλεσμα

Αγνωστε φίλε μου
Όταν συναντηθούμε,
ας είναι η συνάντησή μας
ένα απάντημα, μια στάση,
ένα πλησίασμα σωστό.

Μην προσπεράσεις βιαστικά,
δεν ξέρω να σε φτάσω.
Μην ψιθυρίζεις πίσω μου
κάτι που θέλω να ξεχάσω.
Πλησίασέ με απλά, ανθρώπινα.
Αν έχεις απορίες,
συζητήσέ τες ανοιχτά.
Μπορεί να είναι και δικές μου
και, ίσως, μαζί να βρούμε άκρη.
Ρώτησε εμένα ό,τι θες
κι όχι το συνοδό μου.
Ξέρω πως η εικόνα μου
σε κάνει να σαστίζεις.
Σίγουρα όμως δεν την διάλεξα εγώ.
Έτυχε να'μαι έτσι.
Μηπως εσύ να διάλεξες
τα μάτια σου, τα χέρια,
το σώμα και τα πόδια σου;
Όταν συναντηθούμε.....

Δημήτρης Γεωργανός
Καλαμάτα

Η. Μυλωνάκου-Κεκέ, Ε. Μανούσου, *Βλέπω το σημερινό κόσμο*, ΥΠΕΠΘ, ΟΕΔΒ, ΑΘΗΝΑ

Μπορείτε να γράψετε κι εσείς μερικούς στίχους, για να του απαντήσετε;

Φίλε μου Δημήτρη,
όταν συναντηθούμε

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

T + Y = Αγάπη για πάντα

Αγαπητοί μας,

Υπαγορεύω αυτό το γράμμα στον φορητό υπολογιστή, γιατί, αν περιμένω από εκείνον, ζήτηω που καήκαμε. Θα το πω, γιατί να μην το πω; Ο υπολογιστής μια ζωή ξενυχτάει γράφοντας ποιήματα. Και μετά ζητάει από μένα να βγάλω το φίδι απ' την τρύπα. Λέει ότι ξέρω από ανακοινώσεις, επειδή συνέχεια εκπέμπω δελτία ειδήσεων. Δεν έχω να σας ανακοινώσω κάτι. Μάλλον για εξομολόγηση πρόκειται. Πριν σας γράψω, δοκίμασα όλους τους άλλους τρόπους. Χάλασα μια φορά την οθόνη μου. Κατέστρεψα την κεραία μου. Και χάρηκα πολύ όταν το τηλεκοντρόλ έπεσε από τα χέρια του μικρού Απόστολου κι άνοιξε στα δύο σαν καρπούζι. Κάνατε σαν να συνέβη κάποια τρομερή καταστροφή. Τότε κατάλαβα πως είναι άσκοπο να προσπαθώ να σας πείσω. Λοιπόν, η ουσία είναι μία: αποφάσισα να φύγω μαζί με τον υπολογιστή. Και να ζήσουμε κάτι που δε συνηθίζεται στην οικογένεια των ηλεκτρονικών – μια αγάπη για πάντα. Ξέρω, ξέρω. Σας φαίνεται τρελό να παίρνει η τηλεόρασή σας τον υπολογιστή αγκαζέ και να τρέχουν νυχτιάτικα. Νομίζετε ότι μόνο οι άνθρωποι φεύγουν, όχι οι συσκευές. Θα σας πω ένα μυστικό: όταν ο αποχυμωτής χαλάει, σημαίνει πως κουράστηκε να στύβει. Όταν η τηλεόραση δεν ανάβει, σημαίνει πως διαμαρτύρεται.

Το πρωί δουλεύω για τη γιαγιά, που νομίζει πως θ' ανακαλύψει συνταγές στη πρωινή εκπομπή. Το μεσημέρι για τα παιδιά, που γυρνούν απ' το σχολείο και βλέπουν ό,τι να 'ναι: ακόμη και χαζοκουτσομπολιά για τραγουδιστές που τσακώνονται. Το βράδυ για τους γονείς που διαφωνούν: θα παρακολουθήσουν σίριαλ, πολιτικές συζητήσεις ή ποδόσφαιρο;

Στα σίριαλ οι άνθρωποι λένε απίθανα πράγματα. Αν δοκιμάσετε να τα πείτε στο σπίτι, θα πέσετε κάτω από τα γέλια. Λένε:

- Γιατί δε μου είπες ότι ήταν ελαφρόμυαλη;
- Τον αγάπησα κι ας ήξερα ότι θα με καταστρέψει.

Αλλά μάλλον δε θα δοκιμάσετε ποτέ να πείτε κάτι τόσο αστείο, επειδή δεν πολυμιλάτε μεταξύ σας. Κάθεστε και με κοιτάτε σιωπηλοί, ξαπλωμένοι στον καναπέ, μ' ένα βλέμμα –με συγχωρείτε που θα το πω- μισοχαμένο. Το λέω όμως επειδή σας έχω συμπαθήσει. [...]

Η απλή αλήθεια είναι ότι κουράστηκα να σας υπηρετώ. Κάθε βράδυ τα καλώδιά μου καίνε και ανεβάζουν πυρετό. Μεταδίδω, μεταδίδω ειδήσεις ασταμάτητα – νέα για τους ανθρώπους που υποφέρουν και στο τέλος υποφέρω κι εγώ. [...]

Συζητούσαμε για όλα αυτά με τον φορητό υπολογιστή. Όσο περνούσε ο καιρός, έβλεπα ότι συμφωνούσαμε σε πολλά. Κι εκείνος έχει βαρεθεί να τον χρησιμοποιούν συνέχεια για να φτιάχνουν τοίχους από τουβλάκια στην οθόνη. Είναι ρομαντικός, του αρέσουν οι ευγενείς ασχολίες. Κι εγώ, που, όπως θα 'χετε καταλάβει, είμαι πιο πρακτική, ενθουσιάστηκα επειδή όλοι αυτό δεν ψάχνουμε; Το άλλο μας μισό;

Μας συνέβη αυτό που βλέπετε στα σίριαλ, μόνο που δεν ήταν μελοδραματικό ούτε ψεύτικο. Ερωτητήκαμε και αποφασίσαμε να κλεφτούμε. Να πάμε να ζήσουμε σ' ένα ήσυχο μέρος όπου κανείς δε θα μας ψαχουλεύει. Δε χρειαζόμαστε πολυτέλειες. Ας είναι και μια αυλή με παρατημένα

σκουπίδια. Μια αποθήκη με χαλασμένες ηλεκτρικές συσκευές. Ένα γκαράζ δύο επί ένα. Μας φτάνει.

Ο φορητός υπολογιστής θα εκτυπώσει αυτό το γράμμα και θα το αφήσει πάνω στο γραφείο. Όταν θα διαβάζετε αυτές τις γραμμές, θα είμαστε ήδη μακριά. Το πώς δεν μπορούμε να το εξηγήσουμε ακριβώς με λόγια. Φανταστείτε πως είναι κάτι παρόμοιο με αυτό που ονομάζουν στα σίριαλ «η δύναμη του έρωτα» ή «αυτοί ήταν πλασμένοι ο ένας για τον άλλον» ή «εξαφανίστηκαν χωρίς να αφήσουν ίχνη». Ελπίζουμε να μας συγχωρήσετε και να μας καταλάβετε. Χωρίς εμάς ίσως πάρετε καλύτερες αποφάσεις για τη ζωή σας.

Αν πάλι μας αντικαταστήσετε, προσπαθήστε - αχ, προσπαθήστε, σας παρακαλούμε! - να μην κάνετε τα ίδια λάθη! Σβήστε μας και ονειρευτείτε τη ζωή χωρίς εμάς πότε πότε. Πηγαίνετε να δείτε από κοντά τις φουντωτές ουρές των αλεπούδων. Τραγουδήστε μόνοι σας, έχετε μια χαρά φωνές. Πείτε «σ' αγαπώ για πάντα», ακούγεται πιο αληθινό και πιο ρομαντικό από τα σίριαλ.

Οι πιστοί σας υπηρέτες,

Τηλεόραση Οχιμόνη Ε170

Υπολογιστής Μακ Ντίχτερ 1400 cs

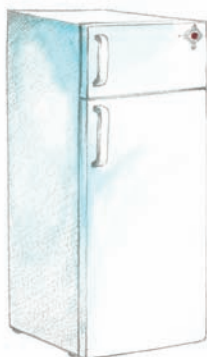
Α. Μιχαλοπούλου, $T + Y = \text{Αγάπη για πάντα}$, εκδ. Πατάκης

Ξεκλειδώνουμε το κείμενο

1. Ποιος μιλάει στο παραπάνω κείμενο και τι αποφάσισε να κάνει;
2. Τι βλέπουν στην τηλεόραση η γιαγιά και τα παιδιά;
3. Γιατί τα παιδιά και οι μεγάλοι δεν μπορούν να πουν τις αστείες κουβέντες που λέγονται στα σίριαλ; Τι τους συμβαίνει;
4. Γιατί κουράστηκε η τηλεόραση;
5. Ποιο είναι το σχέδιο του υπολογιστή και της τηλεόρασης;
6. Τι προτείνει η τηλεόραση σε μικρούς και μεγάλους;

Δραστηριότητες

1. Απ' ό,τι καταλάβαμε, διαβάζοντας την προηγούμενη ιστορία, όταν χαλάει η τηλεόραση, σημαίνει ότι διαμαρτύρεται και, όταν χαλάει ο αποχυμωτής, σημαίνει ότι βαρέθηκε να στύβει! Γράψτε ποια μηνύματα μπορεί να στέλνει, όταν σταματά να δουλεύει...

Το ψυγείο

Σας παρακαλώ,

.....

.....

Το κινητό τηλέφωνο

.....

.....

.....

Το αυτοκίνητο

.....

.....

Ο υπολογιστής

.....

.....

.....

2. Θέλετε να κάνετε μία μικρή **έρευνα**; Η εργασία σας θα κρατήσει μία εβδομάδα. Κάθε μέρα θα καταγράφετε **τι βλέπετε στην τηλεόραση**: τον **τίτλο** της εκπομπής, το **είδος** (παιδικό, σίριαλ, αθλητικά, ειδήσεις, ντοκιμαντέρ, ταινία) και τη **διάρκεια**, δηλ. πόση ώρα κρατάει.

	Τίτλος εκπομπής	Είδος	Διάρκεια
Δευτέρα			
Τρίτη			
Τετάρτη			
Πέμπτη			
Παρασκευή			
Σάββατο			
Κυριακή			

3. Παρατηρήστε τον πίνακα που συμπληρώσατε και γράψτε ποιες εκπομπές σας αρέσουν και ποιες δεν σας αρέσουν:

Μου αρέσουν

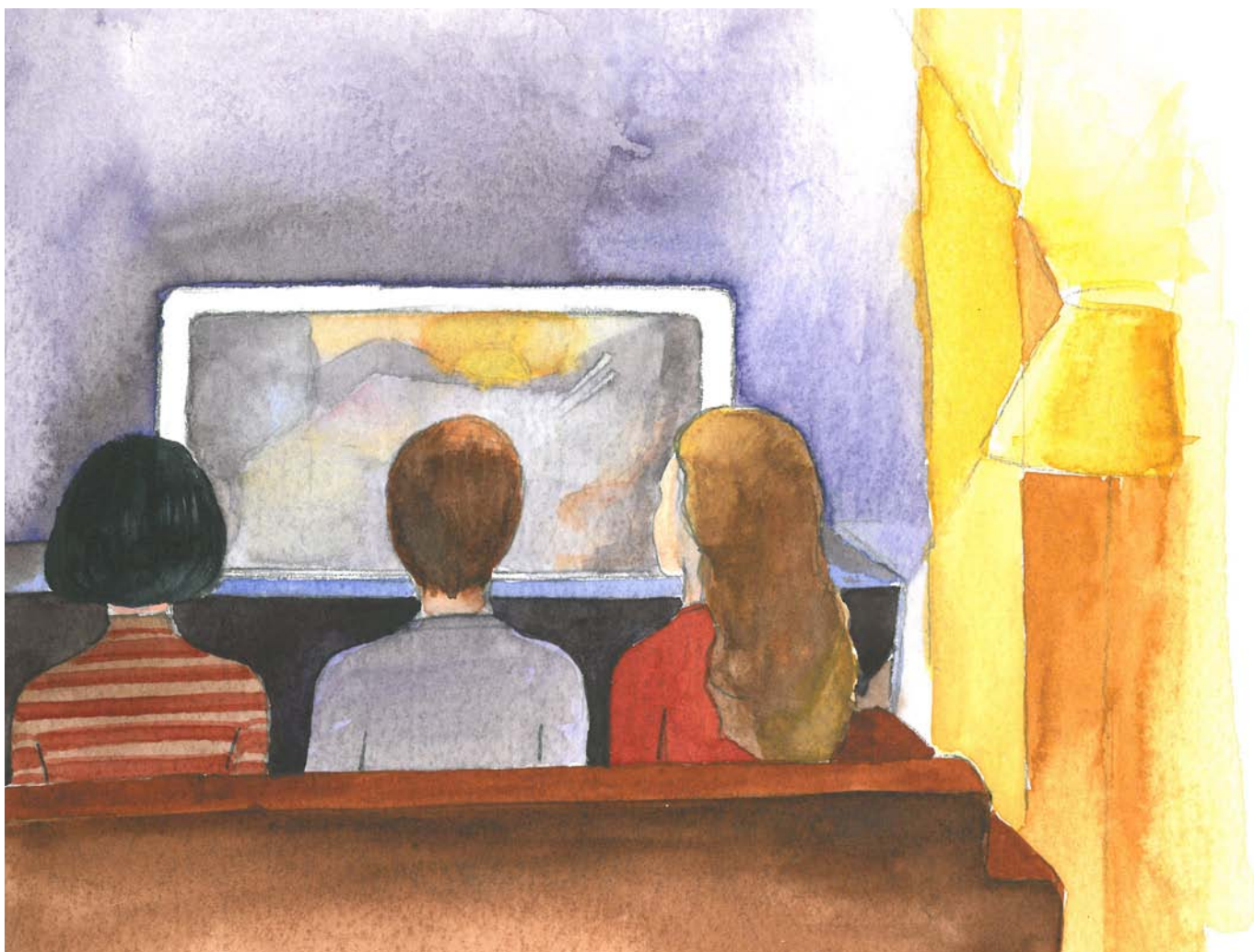
.....

Δεν μου αρέσουν

.....

4. Ας καταγράψουμε τώρα πόσες και ποιες ώρες βλέπετε τηλεόραση:

Ημέρες	Πόσες ώρες;	Πότε; (πρωί, μεσημέρι, απόγευμα, βράδυ)
Δευτέρα		
Τρίτη		
Τετάρτη		
Πέμπτη		
Παρασκευή		
Σάββατο		
Κυριακή		
Σύνολο ωρών		

5. Δείτε τώρα τα αποτελέσματα της έρευνάς σας και κάντε σύγκριση με το τι έγραψε ο καθένας. Τι παρατηρείτε; Συζητήστε το μεταξύ σας στην τάξη. Μην ξεχάσετε να μιλήσετε για θέματα, όπως:

- Βλέπεις ή όχι πολλή ώρα τηλεόραση; Υπάρχουν φορές που κάθεται μπροστά στην τηλεόραση, γιατί βαριέσαι; Θυμάσαι κάποια τέτοια στιγμή;
- Ποιες μέρες και ποιες ώρες κάθεται, τελικά, περισσότερο μπροστά στην τηλεόραση;
- Ποια προγράμματα θα ήθελες να μην υπάρχουν και ποια να είναι περισσότερες ώρες;

6. **Τηλε...μάθημα!** Η λέξη **τήλε** προέρχεται από την αρχαία ελληνική γλώσσα και σημαίνει **μακριά**. Στις μέρες μας, οι άνθρωποι έφτιαξαν πολλές σύνθετες λέξεις με πρώτο συνθετικό το τηλε-, για να δίνει στο δεύτερο συνθετικό την έννοια της μεγάλης απόστασης.

Δείτε, για παράδειγμα, μερικές λέξεις. Γράψτε τι μπορεί να σημαίνουν:

Τηλεσκόπιο: όργανο με το οποίο βλέπουμε αντικείμενα που βρίσκονται πολύ μακριά, ακόμη και μακρινά άστρα, πλανήτες κ.λπ.

Τηλεγράφημα: σύντομο γραπτό μήνυμα που στέλνεται ή έρχεται από μακριά.

Τηλεχειριστήριο: η μικρή συσκευή που μας επιτρέπει να ελέγχουμε την τηλεόραση, το CD player κ.λπ. από απόσταση (το λέμε και τηλεκοντρόλ).

τηλέφωνο:

τηλεϊατρική:

τηλεφακός:

τηλεργασία:

τηλεπικοινωνία:

Μήπως δυσκολεύεστε; Μπορείτε να βρείτε τη σημασία των λέξεων σε ένα λεξικό. Εάν έχετε πρόσβαση στο Διαδίκτυο (Ιντερνετ), μπειτε στην ιστοσελίδα του Λεξικού της Κοινής Νεοελληνικής:

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html

Ειδικά για την τηλεόραση, υπάρχουν πολλές λέξεις που έχουν σχέση με αυτή, όπως:

- τηλεθεατής, τηλεταινία,
- τηλεπαιχνίδι, τηλεπαρουσιαστής,
- τηλεοπτική εκπομπή, τηλεθέαση, κ.λπ.

7. Στο παρακάτω κρυπτόλεξο κρύβονται 10 λέξεις με πρώτο συνθετικό το **τηλε**.

Τ	Τ	Η	Λ	Ε	Θ	Ε	Α	Τ	Η	Σ	Κ	Λ	Μ
Η	Α	Τ	Ε	Τ	Η	Λ	Ε	Ο	Ρ	Α	Σ	Η	Τ
Λ	Ι	Ρ	Τ	Η	Λ	Ε	Η	Ο	Π	Λ	Κ	Ξ	Η
Ε	Α	Τ	Η	Λ	Ε	Γ	Ρ	Α	Φ	Η	Μ	Α	Λ
Π	Τ	Η	Λ	Ε	Π	Α	Ι	Χ	Ν	Ι	Δ	Ι	Ε
Α	Υ	Λ	Τ	Κ	Ζ	Ι	Ο	Π	Λ	Κ	Ξ	Γ	Μ
Θ	Ε	Ε	Γ	Α	Δ	Φ	Η	Ξ	Κ	Λ	Υ	Ι	Α
Ε	Σ	Φ	Κ	Ρ	Τ	Η	Λ	Ε	Ξ	Μ	Ν	Β	Χ
Ι	Χ	Ω	Ζ	Τ	Η	Λ	Ε	Σ	Κ	Ο	Π	Ι	Ο
Α	Υ	Ν	Ο	Α	Λ	Κ	Μ	Ν	Β	Γ	Η	Ε	Σ
Α	Σ	Ο	Ε	Ρ	Τ	Υ	Η	Ξ	Τ	Η	Λ	Ε	Θ
Τ	Η	Λ	Ε	Π	Ι	Κ	Ο	Ι	Ν	Ω	Ν	Ι	Α

Πώς γράφουμε κείμενα με επιχειρήματα

Πώς μπορώ να δείξω ότι γνωρίζω πολύ καλά ένα θέμα;

Πώς μπορώ να πείσω κάποιον για την άποψή μου, τη γνώμη μου, θετική ή αρνητική;

Γράφοντας ένα κείμενο με επιχειρήματα! Για να φτιάξουμε ένα κείμενο με επιχειρήματα:

- χρησιμοποιούμε συνήθως **Ενεστώτα**.
- αναφέρουμε αρχικά **ποια είναι η άποψή μας**, η θέση μας πάνω στο **συγκεκριμένο ζήτημα**, χρησιμοποιώντας φράσεις, όπως: Η άποψή μου... / Η γνώμη μου είναι... / Πιστεύω ότι... / Νομίζω... / Θεωρώ πως... κ.ά.
- γράφουμε στη συνέχεια ένα ένα τα **επιχειρήματά** μας, παρουσιάζουμε δηλαδή τις σκέψεις μας, με τις οποίες θα υποστηρίξουμε την άποψή μας (θετική ή αρνητική), με κατάλληλες **αιτιολογικές προτάσεις**, π.χ.: γιατί, επειδή, αφού, καθώς..., το ένα μετά το άλλο.
- χρησιμοποιούμε και φράσεις που δηλώνουν τα συναισθήματά μας ή φράσεις, με τις οποίες προσπαθούμε να προκαλέσουμε κάποια ανάλογα με τα δικά μας συναισθήματα στον αναγνώστη, π.χ.: δεν συμφωνείτε ότι... / είναι κρίμα να... / είναι άσχημο / ευχάριστο/ σπουδαίο / ασήμαντο...
- καταλήγουμε σ' ένα αιτιολογημένο και λογικό **συμπέρασμα**, π.χ.: Έτσι... / Επομένως.../ Γί' αυτό...

Π.χ. Σήμερα όλοι γνωρίζουμε πως η εικόνα του τέλειου, φυσιολογικού παιδιού είναι ένας μύθος, **(γιατί)** κάθε παιδί έχει δυνατότητες και αδυναμίες, ικανότητες και δυσκολίες.

8. Γράφουμε κείμενο με επιχειρήματα... για τη διαφήμιση

Κάθε μέρα βλέπετε στην τηλεόραση πολλές διαφημίσεις, για κάθε ηλικία και για κάθε προϊόν. Παρατηρήστε τα λόγια των παιδιών και συζητήστε για τα επιχειρήματά τους. Ποια είναι τελικά η άποψή σας;

Μου αρέσει πολύ να βλέπω διαφημίσεις! Πολλές από αυτές είναι διασκεδαστικές και πολύ έξυπνες.

Συχνά οι διαφημίσεις προσπαθούν να μας αναγκάσουν να αγοράσουμε άχρηστα πράγματα, που δεν τα χρειαζόμαστε.

Καμιά φορά, όμως, σε ενημερώνουν για τα νέα προϊόντα.

Είναι, όμως, τόσο εκνευριστικές! Διακόπτουν ξαφνικά την ταινία που βλέπεις και δεν τελειώνουν με τίποτα!

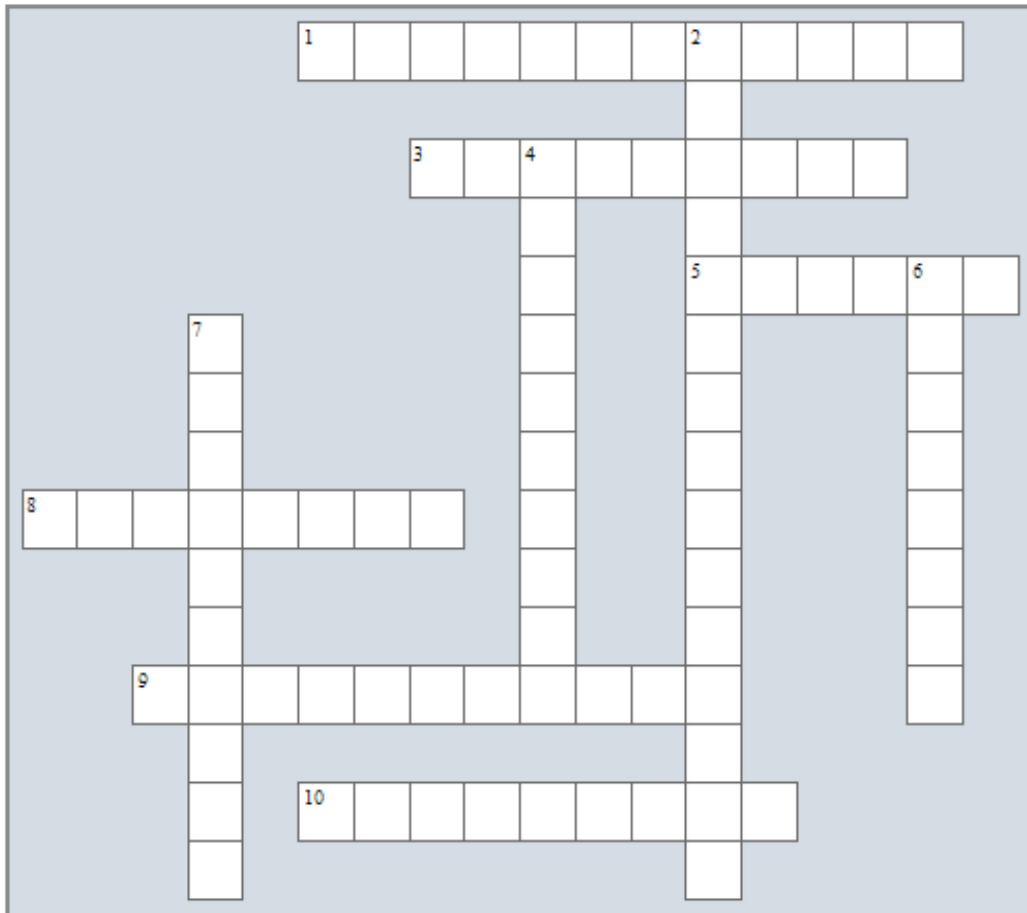

Προσπαθήστε τώρα να γράψετε ένα κείμενο για τις διαφημίσεις στην τηλεόραση, χρησιμοποιώντας τα επιχειρήματα των δύο παιδιών. Μπορείτε, εάν θέλετε, να προσθέσετε και άλλα.

<p>ποια είναι η άποψή μας αρχικά →</p>	<p style="text-align: center;">Η άποψή μου για τις διαφημίσεις</p> <p>Κάθε μέρα στην τηλεόραση προβάλλονται πολλές διαφημίσεις.</p>
<p>θετικά επιχειρήματα →</p>	<p>Οι διαφημίσεις είναι χρήσιμες,</p> <p>.....</p> <p>Επίσης,.....</p> <p>.....</p>
<p>αρνητικά επιχειρήματα →</p>	<p>Όμως, οι διαφημίσεις</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>συμπέρασμα →</p>	<p>Επομένως,</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

9. Τι πρέπει, λοιπόν, να προσέχουμε, όταν βλέπουμε μια διαφήμιση στην τηλεόραση;

Το σταυρόλεξο της ενότητας «Άνθρωποι, μηχανές ...και συναισθήματα».

Οριζόντια

1. Το επάγγελμα του γερο - Γουότς.
3. Φτιάχνει ψωμί.
5. Παλιό αντικείμενο με μεγάλη αξία.
8. Η συσκευή που μεταφέρει τη φωνή μακριά.
9. Φέρνει την ειρήνη και διαλύει τις έχθρες.
10. Φτιάχνει κρασί.

Κάθετα

2. Το να βρίσκει κανείς τη θέση του μέσα στον χώρο.
4. Το όργανο με το οποίο παρατηρούμε αντικείμενα που βρίσκονται πολύ μακριά.
6. Αρχαίο χρονόμετρο, που λειτουργούσε με άμμο ή νερό.
7. Έτσι ονομάζεται μια ταινία που προβάλλεται στην τηλεόραση.

Μαθητές και δάσκαλοι... άλλοτε και τώρα!

Αύριο;

Το σχολείο στα αρχαία χρόνια

Η επιστροφή των Γαλατών στα θρανία

Σώπα, δάσκαλε!

Η καινούρια δασκάλα

Το σχολείο του μέλλοντος

Το σχολείο στα αρχαία χρόνια

Το σχολείο πριν από 2.500 χρόνια δεν είχε καμιά σχέση με το σημερινό. Τα πρώτα σχολικά κτίρια εμφανίζονται γύρω στο 500 π.Χ.

Στην αρχαία **Αθήνα**, τα παιδιά πήγαιναν στο σχολείο στην ηλικία των επτά χρόνων. Ο **παιδαγωγός**, ένας δούλος του σπιτιού, έπαιρνε κάθε πρωί τα παιδιά από το σπίτι για να τα πάει στο σχολείο. Όση ώρα διαρκούσε το μάθημα, ο παιδαγωγός έμενε κι αυτός και το παρακολουθούσε. Έτσι, όταν επέστρεφαν στο σπίτι, μπορούσε να βοηθήσει το παιδί στα μαθήματά του.

Για τα **αγόρια**, το πρόγραμμα άρχιζε με **γυμναστική**, ακολουθούσε το μάθημα της **μουσικής** και της **λυρικής ποίησης** και τελείωνε με το μάθημα των **γραμματών**. Για το πρώτο μάθημα δάσκαλος ήταν ο **παιδοτρίβης**, για το δεύτερο ο **κιθαριστής** και για το τρίτο ο **γραμματιστής**, που δίδασκε γραφή, **ανάγνωση**, **αριθμητική** και **λογοτεχνία**. Τα παιδιά κάθονταν σε **σκαμνάκια** και χάραζαν με τη μυτερή άκρη της **γραφίδας** ξύλινες πλάκες στρωμένες με κερί ή παπύρους. Οι δάσκαλοι κάθονταν πάνω σε θρόνους, δηλαδή σε καρέκλες με πλάτη και κυρτωμένα πόδια. Για τα **κορίτσια** υπήρχε ειδικό πρόγραμμα που περιελάμβανε και το μάθημα του **χορού**.

Οι μαθητές ήταν υποχρεωμένοι να ετοιμάζονται στο σπίτι, κυρίως μαθαίνοντας κείμενα απέξω, και να δίνουν εξετάσεις. Οι εξετάσεις αυτές γίνονταν δημόσια με τη μορφή αγώνων αθλητικών, μουσικών, γραμματικών. Μεγάλη σημασία έδινε το σχολείο στη διαγωγή των μαθητών. Οι άτακτοι και οι ανυπάκουοι μαθητές δοκίμαζαν το ραβδί ή το σανδάλι του δασκάλου. Ύστερα από τη βασική εκπαίδευση άρχιζαν, για όσους το επιθυμούσαν, οι ειδικότερες σπουδές κυρίως στους τομείς της ιατρικής, της νομικής, της ρητορικής και της φιλοσοφίας.

Μετά την εποχή του **Μεγάλου Αλεξάνδρου** το σχολείο οργανώνεται πιο συστηματικά. Το σχολικό πρόγραμμα ξεκινούσε με την παροχή μόρφωσης σε όλα τα παιδιά των πολιτών. Ακολουθούσε η λεγόμενη εγκύκλια παιδεία, όπου οι έφηβοι παρακολουθούσαν ένα πρόγραμμα που περιείχε **αθλητισμό** και **μουσική**, αλλά μεγαλύτερη σημασία δινόταν στα **μαθηματικά**, στην **ανάλυση κειμένων** και στην εξοικείωση με τη **ρητορική**. Στα δεκαοκτώ τους χρόνια ορισμένοι νέοι προχωρούσαν στην τρίτη βαθμίδα της εκπαίδευσης. Αυτή δεν υπήρχε σε όλες τις πόλεις. Όσοι ήθελαν να σπουδάσουν φιλοσοφία και ρητορική έπρεπε να πάνε στην Αθήνα, στην Πέργαμο ή στη Ρόδο, ενώ όσοι προτιμούσαν Ιατρική στην Κω ή στην Έφεσο. Μόνο η Αλεξάνδρεια πρόσφερε σπουδές για όλες τις επιστήμες.

Ερυθρόμορφο αγγείο του 5ου αιώνα π.Χ, που απεικονίζει σκηνή από σχολείο.
(Αρχαιολογικό Μουσείο Βερολίνου)

Η ελληνική παιδεία το 2^ο αιώνα π.Χ. πέρασε και στους **Ρωμαίους**. Τα σχολεία τους είχαν τα ίδια μαθήματα και η οργάνωσή τους ήταν παρόμοια. Τα διδακτικά κείμενα ήταν ελληνικά και λατινικά. Ο δάσκαλος μάθαινε στα παιδιά της πρώτης βαθμίδας, ηλικίας επτά έως έντεκα ετών, ανάγνωση, γραφή και αριθμητική. Ο γραμματικός δίδασκε σε παιδιά της επόμενης βαθμίδας από δώδεκα έως δεκαπέντε ετών. Τα μαθήματα ήταν γενικά, ενώ καταβαλλόταν ιδιαίτερη φροντίδα για την εξοικείωσή τους με τη ρητορική. Στη τρίτη βαθμίδα οι έφηβοι ασκούσαν στο ρητορικό λόγο που τους προετοίμαζε για τα δικαστήρια και τη δημόσια διοίκηση. Στα ρωμαϊκά χρόνια η γυμναστική άσκηση δεν έπαιζε πια κανένα ρόλο, ενώ η πειθαρχία των μαθητών ελεγχόταν αυστηρότερα.

Κείμενο της συγγραφικής ομάδας, που βασίζεται στα κείμενα:

Δ. Παντερμαλής, *Το αρχαίο σχολείο*,
περιοδικό *Οι Ερευνητές πάνε παντού*, εφημ. *Καθημερινή*, 10 Δεκεμβρίου 2000,
Αρχαία Ελληνική Τεχνολογία - Τα Υλικά Γραφής των Αρχαίων, Φίλοι του Τεχνικού Μουσείου Θεσσαλονίκης
<http://www.tmth.gr/sciencelated/64-arxaia-elliniki-technology/371-ta-ylika->

Λεξιλόγιο

Ρητορική: η τέχνη του προφορικού και γραπτού λόγου στην αρχαία Ελλάδα.

Γραφίδα: εργαλείο γραφής στα αρχαία χρόνια, φτιαγμένο από μέταλλο. Από τη μια μεριά ήταν μυτερό, για να γράφει, και από την άλλη ήταν πλατύ, για να σβήνει.

σανδάλι: αποτελείται από επίπεδο λεπτό πέλημα, το οποίο δένεται στο πόδι με κορδόνια ή λεπτές λωρίδες δέρματος.

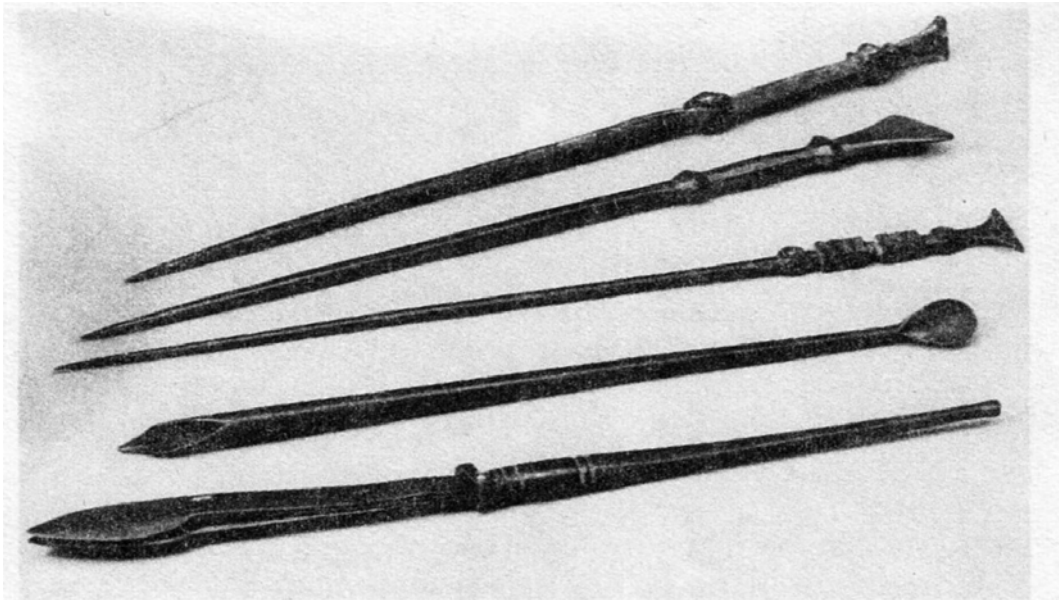
Λατινικά: η γλώσσα που μιλούσαν οι Ρωμαίοι.

Τρία είδη σανδαλιών (Πηγή: <http://el.wiktionary.org/wiki/>)

Ξεκλειδώνουμε το κείμενο

1. Ποιος ήταν ο παιδαγωγός;
2. Ποια μαθήματα δίδασκε ο γραμματικός;
3. Πού κάθονταν τα παιδιά κι ο δάσκαλος;
4. Πώς γίνονταν οι εξετάσεις;
5. Πώς φέρονταν οι δάσκαλοι στους άτακτους μαθητές;
6. Σε ποιες πόλεις σπούδαζαν Φιλοσοφία και σε ποιες Ιατρική;
7. Ποιες ήταν οι γλώσσες που μάθαιναν οι Ρωμαίοι;

37. Κονδύλια γραφής και πέννες από μπρούντζο. Trier, Landesmuseum.

Πηγή: Φίλοι του Τεχνικού Μουσείου Θεσσαλονίκης,
<http://www.tmth.gr/sciencerelated/64-arxaia-elliniki-technology/371-ta-ylika->

Δραστηριότητες

1. Συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα με βάση τις πληροφορίες του κειμένου για τα μαθήματα και τους δασκάλους στην αρχαία Αθήνα:

Μάθημα	Τίτλος δασκάλου
Γυμναστική	
Μουσική	
	Κιθαριστής
Γραφή	
Ανάγνωση	
	Γραμματιστής

Πώς γράφουμε μια Περίληψη

Περίληψη κάνουμε, όταν θέλουμε να παρουσιάσουμε γραπτά ένα κείμενο με **σύντομο τρόπο**. Στην περίληψη πρέπει να αναφέρουμε μόνο τις **βασικές πληροφορίες** που μας προσφέρει ένα κείμενο και να **παραλείψουμε** τα στοιχεία εκείνα που **δεν είναι** τόσο **σημαντικά**.

Για να γράψουμε την περίληψη μιας ιστορίας ή ενός κειμένου με πληροφορίες, όπως το παραπάνω, εργαζόμαστε ως εξής:

- 1. Διαβάζουμε** προσεκτικά, για να κατανοήσουμε το **θέμα**, προσέχοντας ταυτόχρονα και τον τίτλο, που συνήθως συνοψίζει το θέμα ενός κειμένου. Προσπαθούμε να εντοπίσουμε τις **βασικές πληροφορίες** του κειμένου: αν είναι μια ιστορία, ψάχνουμε τον κεντρικό ήρωα και τα άλλα πρόσωπα, τον χώρο, τον χρόνο, τα γεγονότα με τη σειρά, σκέψεις και συναισθήματα των ηρώων. Αν είναι ένα κείμενο με πληροφορίες, εντοπίζουμε τη βασική ιδέα και τις βασικές πληροφορίες.
- 2. Χωρίζουμε** την ιστορία **σε παραγράφους** και εντοπίζουμε **το κύριο θέμα** καθεμιάς παραγράφου.
- 3. Σημειώνουμε** στο **περιθώριο** κάθε παραγράφου μία **σύντομη πρόταση** που περιέχει το κύριο θέμα της, χρησιμοποιώντας δικές μας λέξεις ή φράσεις. Κάνουμε την ίδια εργασία σε όλες τις παραγράφους της ιστορίας.
- 4. Ενώνουμε** τις **σύντομες προτάσεις** που έχουμε γράψει στα περιθώρια, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές στη διατύπωση και χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες συνδετικές λέξεις, που μας βοηθούν να ενώσουμε αυτές τις προτάσεις μεταξύ τους (π.χ.: **και, ακόμα, επιπλέον, επίσης, στη συνέχεια, στο τέλος, κ.α.**) και έτσι δημιουργούμε την περίληψη όλου του κειμένου.

- 2.** Προσπαθήστε τώρα να γράψετε την **περίληψη** του κειμένου *Το αρχαίο σχολείο*.
Πρώτα, βρείτε τις παραγράφους του κειμένου. Ύστερα, γράψτε στο περιθώριο μια σύντομη πρόταση, π.χ.

Οι μαθητές ήταν υποχρεωμένοι να ετοιμάζονται στο σπίτι, κυρίως μαθαίνοντας κείμενα απέξω, και να δίνουν εξετάσεις. Οι εξετάσεις αυτές γίνονταν δημόσια με τη μορφή αγώνων αθλητικών, μουσικών, γραμματικών. Μεγάλη σημασία έδινε το σχολείο στη διαγωγή των μαθητών. Οι άτακτοι και οι ανυπάκουοι μαθητές δοκίμαζαν το ραβδί ή το σανδάλι του δασκάλου. Ύστερα από τη βασική εκπαίδευση άρχιζαν, για όσους το επιθυμούσαν, οι ειδικότερες σπουδές κυρίως στους τομείς της ιατρικής, της νομικής, της ρητορικής και της φιλοσοφίας.

← Οι εξετάσεις γίνονταν δημόσια και οι δάσκαλοι ήταν πολύ αυστηροί.

Στη συνέχεια ενώστε τις προτάσεις, χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες συνδετικές λέξεις, για να γράψετε την περίληψη:

και, ακόμα, επιπλέον, επίσης, στη συνέχεια, αργότερα, στο τέλος, κ.ά.

Το σχολείο στα αρχαία χρόνια ήταν αρκετά διαφορετικό. Στην αρχαία Αθήνα.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

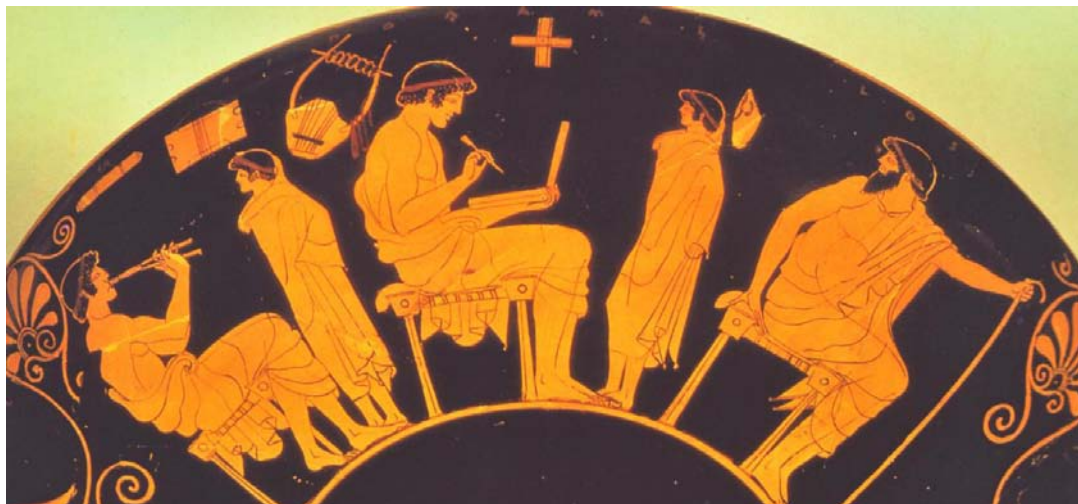
.....

.....

.....

.....

3. Στις παρακάτω εικόνες βλέπετε ένα αγγείο του 5^{ου} π.Χ. αιώνα, που παρουσιάζει σκηνές από ένα αρχαίο σχολείο. Παρατηρήστε με προσοχή τις μορφές και τα αντικείμενα. Μπορείτε να αναγνωρίσετε τον γραμματιστή, τον κιθαριστή, τον παιδαγωγό και τους μαθητές; Τι κάνει ο καθένας;

Ερυθρόμορφο αγγείο 5ου αιώνα π.Χ, που απεικονίζει μαθητές με τον γραμματιστή, τον κιθαριστή και τον παιδαγωγό (Αρχαιολογικό Μουσείο Βερολίνου)

4. Συζητήστε στην τάξη τις διαφορές του δικού σας σχολείου σε σχέση με το σχολείο στα αρχαία χρόνια: πότε τα παιδιά πήγαιναν σχολείο, ποια μαθήματα έκαναν στα ελληνιστικά και στα ρωμαϊκά χρόνια σε σχέση με το δικό σας σχολείο.

Γράψτε μερικές φράσεις:

Στην αρχαία Αθήνα, τα παιδιά πήγαιναν για πρώτη φορά σχολείο επτά

χρονών. Σήμερα

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Φανταστείτε ότι ταξιδεύετε με μια μηχανή του χρόνου πίσω στο παρελθόν. Διαλέξτε μία περίοδο από αυτές που διαβάσατε και παίξτε μια σκηνή, χρησιμοποιώντας τις πληροφορίες που σας χρειάζονται και διαλέγοντας ρόλους (γραμματιστής, παιδαγωγός, άτακτος μαθητής κ.λπ.). Ορίστε και μερικοί τίτλοι, για να δουλέψετε:

Ένα πρωινό στο αθηναϊκό σχολείο, Πρώτη μέρα στο σχολείο, Οι εξετάσεις, μια ρωμαϊκή τάξη, κ.λπ.

6. Οι αρχαίοι Έλληνες χρησιμοποιούσαν ως αριθμούς τα ελληνικά γράμματα και όχι τα ψηφία 1,2,3,4 που χρησιμοποιούμε σήμερα.

Για παράδειγμα, ο αριθμός **34** γραφόταν ως **λδ'** κι ο αριθμός **125** ως **ρκε'**.

Οι ελληνικοί αριθμοί

Μετατροπή από αραβικά ψηφία σε αρχαιοελληνικά σημεία

1 = α'	11 = ια'	10 = ι'	100 = ρ'	1.000 = ,α	20.000 = ,α
2 = β'	12 = ιβ'	20 = κ'	200 = σ'	2.000 = ,β	100.000 = ,ρ
3 = γ'	13 = ιγ'	30 = λ'	300 = τ'	3.000 = ,γ	κ.ο.κ.
4 = δ'	14 = ιδ'	40 = μ'	400 = υ'	4.000 = ,δ	
5 = ε'	15 = ιε'	50 = ν'	500 = φ'	5.000 = ,ε	
6 = ς'	16 = ις'	60 = ξ'	600 = χ'	6.000 = ,ς	
7 = ζ'	17 = ιζ'	70 = ο'	700 = ψ'	7.000 = ,ζ	
8 = η'	18 = ιη'	80 = π'	800 = ω'	8.000 = ,η	
9 = θ'	19 = ιθ'	90 = Ϟ (κόττα)	900 = Ϡ (σαμπί)	9.000 = ,θ	
10 = ι'	20 = κ'	100 = ρ'	1.000 = ,α	10.000 = ,α	

Θέλετε να παίξετε ένα παιχνίδι με τους ελληνικούς αριθμούς;

Χωριστείτε σε ομάδες και γράψτε διάφορους αριθμούς με ελληνικά γράμματα. Νικήτρια είναι η ομάδα που θα βρει τους περισσότερους αριθμούς!

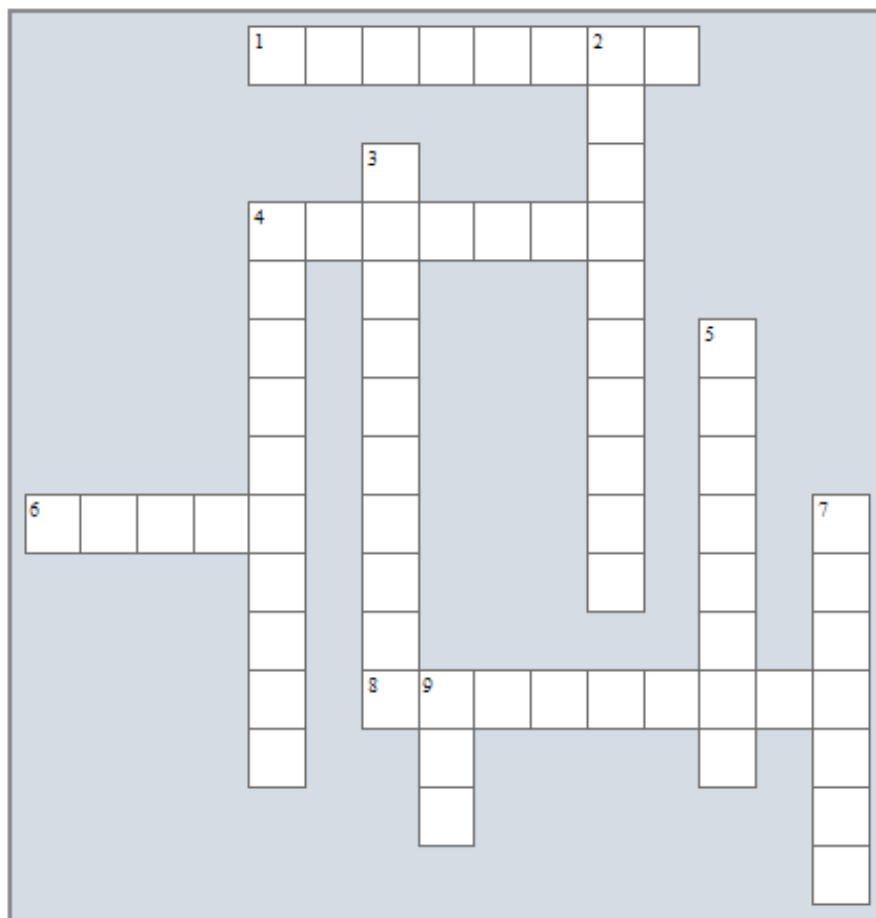

αυτό είναι εύκολο
μη'

πόσο κάνει
στ' επί η'

Το Σταυρόλεξο του αρχαίου σχολείου

Οριζόντια

1. Το μάθημα για την τέχνη του προφορικού και του γραπτού λόγου.
4. Με αυτήν έγγραφαν τα παιδιά στα αρχαία χρόνια.
6. Ένα μάθημα που έκαναν μόνο τα κορίτσια.
8. Σε αυτά κάθονταν τα παιδιά.

Κάθετα

2. Δίδασκε μουσική.
3. Έπαιρνε τα παιδιά από το σπίτι και τα οδηγούσε στο σχολείο.
4. Το μάθημα του παιδοτρίβη.
5. Η γλώσσα των Ρωμαίων.
7. Δεν έδιναν σημασία στη Γυμναστική.
9. Και εκεί σπούδαζαν Ιατρική.

Η επιστροφή των Γαλατών στα θρανία

ΜΑ ΕΠΡΕΠΕ ΝΑ ΤΟΝ ΜΑΖΕΨΩ, ΙΝΤΕΦΙΞ !

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ, ΕΜΕΙΣ ΟΙ ΝΕΟΙ ΘΕΛΟΥΜΕ ΝΑ ΜΑΣ ΑΦΗΣΟΥΝ ΝΑ ΖΗΣΟΥΜΕ ΗΣΥΧΟΙ !!!

ΙΔΟΥ, Μ'ΑΥΤΟΥΣ ΤΟΥΣ ΤΡΕΙΣ, ΚΑΘΑΡΙΣΑΜΕ.

ΠΑΙΔΙΑ ΜΟΥ, ΕΙΝΑΙ ΝΤΡΟΠΗ ΠΙΑ. ΚΑΘΕ ΠΟΥ ΑΝΟΙΓΟΥΝ ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ, ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΑΣ ΠΙΑΝΟΥΝ ΣΑΝ ΑΓΡΙΟ-ΓΟΥΡΟΥΝΑ ! ΔΕΝ ΣΕΡΕΤΕ ΟΤΙ ΓΙΑ ΝΑ ΕΙΣΑΣΤΕ ΚΑΛΟΙ ΓΑΛΑΤΕΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΗΓΑΙΝΕΤΕ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ;

ΚΑΛΑ, Ω ΔΡΥΪΔΗ, ΑΛΛΑ ΓΙΑΤΙ Ο ΑΣΤΕΡΙΞ ΚΑΙ Ο ΟΒΕΛΙΞ ΔΕΝ ΠΗΓΑΙΝΟΥΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ;

ΠΗΓΑΝ, ΟΤΑΝ ΗΤΑΝ ΣΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ ΣΑΣ. ΚΙ ΕΧΟΥΝ ΜΕΛΕΤΗΣΕΙ ΠΟΛΥ, ΘΑ ΤΟ ΔΕΙΤΕ ΑΜΕΣΩΣ !

ΟΒΕΛΙΞ, ΠΟΤΕ ΕΓΙΝΕ Η ΜΑΧΗ ΣΤΗ ΖΕΡΓΚΟΒΙΑ ;

ΧΜΜΜ ;

Η ΜΑΧΗ ΣΤΗ ΖΕΡΓΚΟΒΙΑ ;

Η ΜΑΧΗ ΣΤΗ ΖΕΡΓΚΟΒΙΑ.

ΜΔΧΥ !

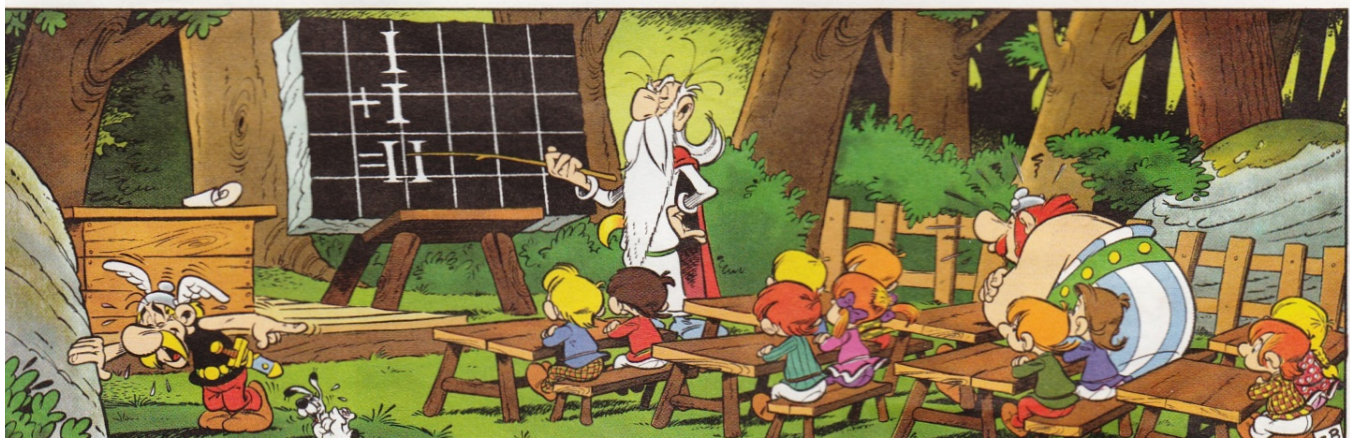
ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΜΔΧΥ ;...

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΜΔΧΥ !

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΖΕΡΓΚΟΒΙΑΣ.

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΖΕΡΓΚΟΒΙΑΣ.

Ρ. Γκοσινί, Α. Ουντερζό, Ο Αστεριξ και η επιστροφή των Γαλατών, εκδ. Μαμούθ Κόμικς. **μισογύνης:** αυτός που μισεί τις γυναίκες.

Ξεκλειδώνουμε το κείμενο

1. Ποια είναι η δουλειά που έχει αναθέσει ο δρυίδης Πανοραμίξ στον Αστερίξ και στον Οβελίξ;
2. Γιατί πιστεύετε ότι ο Οβελίξ δεν θέλει να συμμετέχει; Πώς το καταλαβαίνετε;
3. Με ποιον τρόπο μαζεύουν τα παιδιά;
4. Ποιο είναι το πρόβλημα του Οβελίξ; Πώς αντιδρά ο Πανοραμίξ;
5. Πώς φαίνεται ο θυμός του Πανοραμίξ;
6. Εσείς πώς αντιδράτε, όταν επιστρέψετε στο σχολείο μετά από τις διακοπές; Θυμηθείτε ένα αστείο περιστατικό και πείτε το στην τάξη.

Δραστηριότητες

1. Η Επιστροφή των Γαλατών στα θρανία, που διαβάσαμε πιο πριν, είναι μια *εικονογραφημένη ιστορία* ή *κόμικ*. Το κόμικ είναι **μια ιστορία σε σκίτσα**, μέσα σε κουτάκια που τα ονομάζουμε **καρέ**. Συνήθως, πάνω από τους ήρωες υπάρχουν συννεφάκια, που περιέχουν τα λόγια ή τις σκέψεις των ηρώων. Το σκίτσο, όμως, είναι το πιο σημαντικό, γιατί μας δίνει τις πιο σημαντικές πληροφορίες!

Στον Αστερίξ, ο Ρενέ Γκοσινί, ο **συγγραφέας**, έγραψε πρώτα την ιστορία και μετά ο Αλμπέρ Ουντερζό, ο **σκιτσογράφος**, έφτιαξε τα σκίτσα. Μπορείτε να φανταστείτε ποια ήταν η ιστορία που παρέδωσε ο Γκοσινί στον Ουντερζό; Για παράδειγμα, δείτε την αρχή της:

Ένα πρωινό, στο χωριό των Γαλατών, ο Αστερίξ πήγε τρέχοντας προς τον Οβελίξ και του είπε:

- Άσε κάτω το μενίρ σου, Οβελίξ! Ήρθε η μέρα!

Ο Οβελίξ, κρατώντας ένα μενίρ, του απάντησε:

- Ώχ, όχι! Κιόλας;

Μπορείτε τώρα να γράψετε το τέλος της ιστορίας, χρησιμοποιώντας τα έξι τελευταία καρέ (κουτάκια); Μην ξεχνάτε ότι μόνο οι διάλογοι δε φτάνουν! Χρειάζεται να δείτε ό,τι συμβαίνει σε κάθε σκίτσο, με τη σειρά:

Ένας μαθητής ρώτησε τον δρυίδα:

- Καλά, ω δρυίδη, αλλά γιατί ο Αστερίξ κι ο Οβελίξ δεν πηγαίνουν στο σχολείο;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Παρατηρήσατε τις μικρές λέξεις στο κόμικ του Αστερίξ που δείχνουν **τι αισθάνεται** ο ήρωας; Μπορείτε να τις βρείτε; Αυτές τις άκλιτες λέξεις τις ονομάζουμε **επιφωνήματα**.

Τα επιφωνήματα μπορεί να δείχνουν **χαρά, γέλιο** (χα!χα!χα!), **στενοχώρια, αηδία** (ωχ!, αχ!, ώχου!, α!, πουφ!, μπλιάχ!), **κλάμα** (αουου!, μπούχου!), **έπαινο ή ευχή** (μπράβο!, εύγε!, μακάρι!, είθε!, ποπό!), **πόνος, λύπη** (αλί!, αλίμονο!, ωχ!, ώχου!, αλτ!), **εντολή, παρακίνηση** (άντε!, άντε!, σουτ!), **σκέψη** (χμ!), **απορία** (μπα;).

Μαζί με τα επιφωνήματα βάζουμε συνήθως και **σημεία στίξης**, όπως **θαυμαστικό (!), ερωτηματικό (;) ή αποσιωπητικά (...)**.

3. Συμπληρώστε στις παρακάτω προτάσεις τα κατάλληλα επιφωνήματα που χρησιμοποιεί ο Οβελίξ, για να δείξει πώς αισθάνεται:

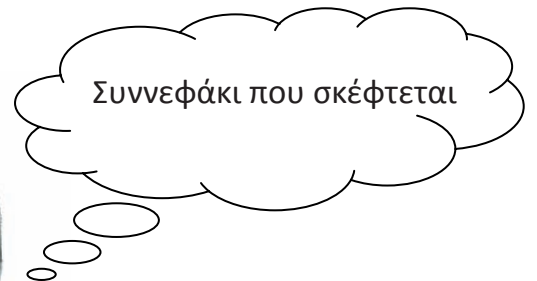
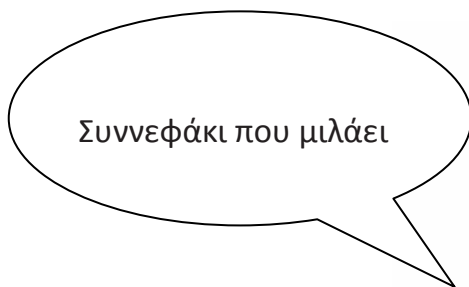
..... ! Αυτή η σαλάτα είναι απαίσια! Δεν τρώγεται!

..... ! Τι υπέροχο αγριογούρουνο!

....., μικρέ! Ξέρεις κιόλας να μετράς μέχρι το δέκα!

..... ! Δεν θέλω να ξαναπάω σχολείο, Πανοραμίξ!

..... να ξανακάνουμε ένα μεγάλο ταξίδι με τον Αστερίξ!

4. Μήπως θυμάστε το αγγείο με το αρχαίο σχολείο, που συναντήσαμε σε προηγούμενα μαθήματα; Ας προσπαθήσουμε να βάλουμε διαλόγους, για να μοιάζει με κόμικ! Θυμηθείτε τις οδηγίες που είδαμε νωρίτερα!

Πώς φτιάχνουμε ένα κόμικ

1. Χωριστείτε σε ομάδες. Στην ομάδα σας επιλέξτε το θέμα του κόμικ σας και δώστε έναν τίτλο.
2. Αποφασίστε ποια θα είναι τα πρόσωπα της ιστορίας σας και συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα.

Πρόσωπα (ονόματα)	Χαρακτήρας (καλός, δυνατός, κ.λπ.)	Εμφάνιση (μορφή, χρώματα, εξωτερικά χαρακτηριστικά)

3. Αποφασίστε τον τόπο και τον χρόνο που θα συμβεί η ιστορία σας και πώς θα τα δείξετε:

Τόπος:

Χρόνος:

4. Σκεφτείτε ποια θα είναι η έκπληξη στο τέλος της ιστορίας:

5. Τι πρέπει να προσέξετε:

α. Τα συννεφάκια πρέπει να είναι με τη σωστή σειρά και να κατευθύνονται προς το πρόσωπο που μιλά.

β. Τα πρόσωπα να είναι ίδια παντού, ώστε να αναγνωρίζονται σε όλα τα καρέ ή κουτάκια.

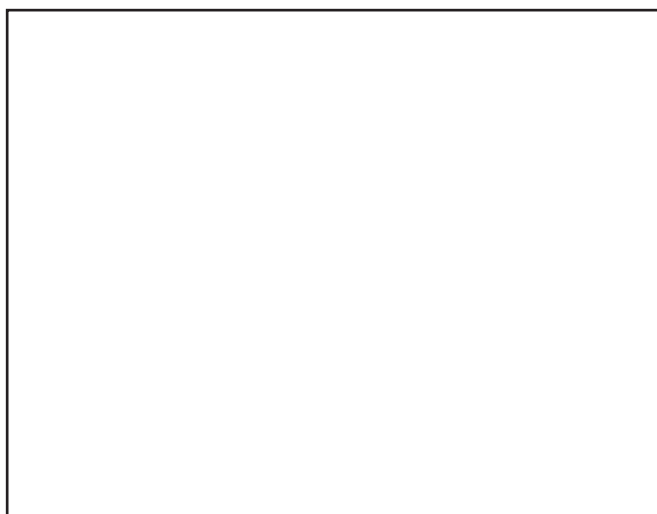
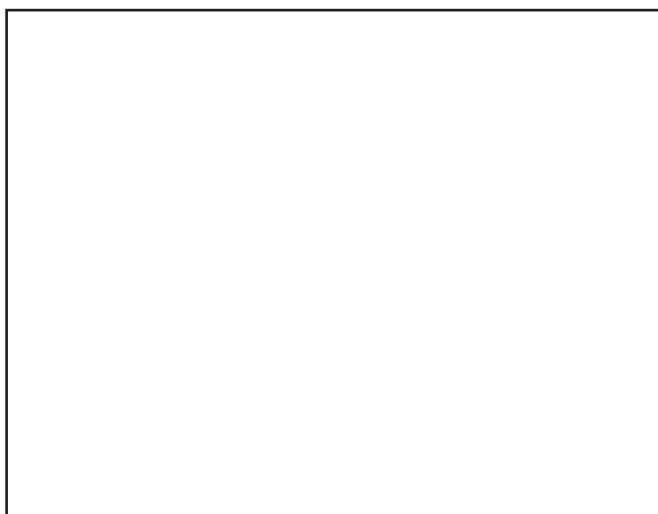
γ. Γράφετε σε ευθύ λόγο, αφού τα πρόσωπα μιλούν μεταξύ τους.

δ. Γράφετε μόνο **κεφαλαία** γράμματα.

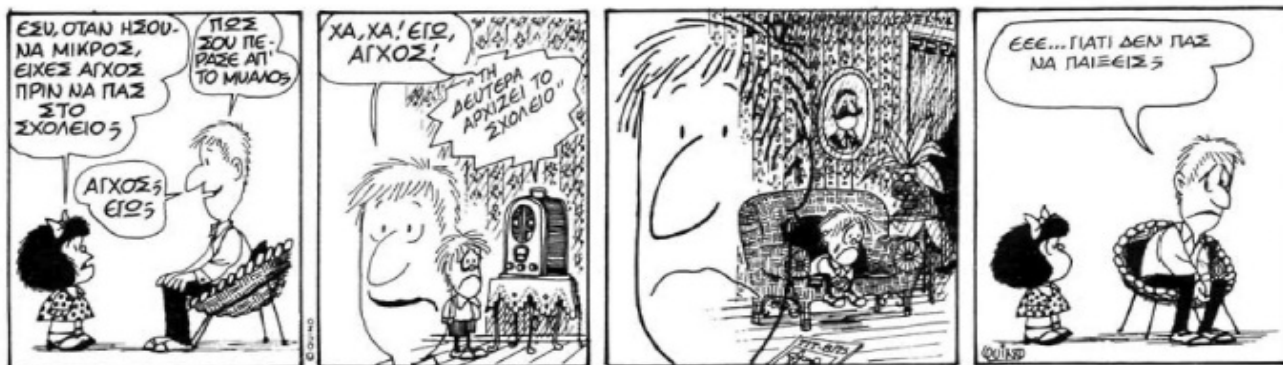
ε. Χρησιμοποιείτε επιφωνήματα, ήχους και σημεία στίξης, για να αποδώσετε τα συναισθήματα των ηρώων ή καταστάσεις (ωχ, ααχ, μπαμ! !!!!, ;; κ.λπ.).

5. Φτιάξτε τώρα το δικό σας κόμικ σε **έξι καρτέ ή κουτάκια!** Φροντίστε να ακολουθήσετε τις οδηγίες, όπως τις διαβάσατε προηγουμένως. Στο τέλος μπορείτε να τα δείξετε στην τάξη. Καλή επιτυχία!

Τίτλος:

6. Θυμάστε τη δική σας πρώτη μέρα στο σχολείο; Δείτε την παρακάτω ιστορία της Μαφάλντα. Συζητήστε στην τάξη και γράψτε μερικά λόγια γι' αυτό.

Όταν πήγα για πρώτη φορά στο σχολείο,

Τελικά σας αρέσουν τα κόμικς; Μπείτε στη σελίδα www.comicstripcreator.org στο Διαδίκτυο (Ίντερνετ), για να φτιάξετε κι εκεί τα δικά σας κόμικς!

7. Το κορίτσι κατηγορεί τον Αστερίξ ότι είναι μισογύνης, δηλαδή ότι μισεί τις γυναίκες. Με βάση την παραπάνω λέξη, τι μπορεί να σημαίνει :

μισάνθρωπος: Αυτός που

μισέλληνας: Αυτός που

Προσοχή, όμως! Μην μπερδεύετε αυτές τις τρεις σύνθετες λέξεις με εκείνες που το **μισο-** ως πρώτο συνθετικό σημαίνει το μισό από κάτι ολόκληρο, π.χ. *μισοφέγγαρο, μισάωρο, μισοτιμής, μισοτελειωμένος, μισάνοιχτος* κ.λπ.

Αντίθετα, το πρώτο συνθετικό **φιλο-** δείχνει αγάπη ή συμπάθεια για το δεύτερο συνθετικό, π.χ. *φιλέλληνας* = αυτός που αγαπάει την Ελλάδα και τους Έλληνες.

Προσοχή, όμως! Όταν το δεύτερο συνθετικό αρχίζει από φωνήεν, το **-ο-** συνήθως χάνεται, π.χ. *φιλο + άνθρωπος* = *φιλάνθρωπος*, εκτός από το *φιλοαμερικάνος, φιλοαγρότης*.

8. Ας προσπαθήσουμε να φτιάξουμε μερικές σύνθετες λέξεις με πρώτο συνθετικό τη λέξη φιλο-
φιλο + ρωσικός = φιλορωσικός, για αυτόν που συμπαθεί/αγαπάει τη Ρωσία.

φιλο + ξενος =

φιλο + χρήματος =

(λέγεται, επίσης, και **φιλάργυρος**)

φιλο + ζωος =

φιλο + αλήθεια =, είναι η.....

Συχνά, επίσης, χρησιμοποιούμε τις λέξεις:

φιλόμουσος (που αγαπάει τη μουσική), φιλομαθής (που του αρέσει να μαθαίνει, να αποκτά γνώσεις), φιλοπόλεμος, φιλειρηνικός, φιλοτελιστής (που του αρέσει να μαζεύει γραμματόσημα), φιλονικία (ο καβγάς, ο τσακωμός), φιλοπατρία (η αγάπη για την πατρίδα) κ.ά.

9. Συμπληρώστε το παρακάτω κείμενο με τις λέξεις που έχουν πρώτο συνθετικό το **φιλο-** :

Την περασμένη εβδομάδα η δασκάλα ζήτησε να μιλήσουμε στην τάξη για αυτά που αγαπάμε. Ο Βασίλης έφερε στην τάξη τη συλλογή γραμματοσήμων του πατέρα του, ο οποίος είναι διάσημος

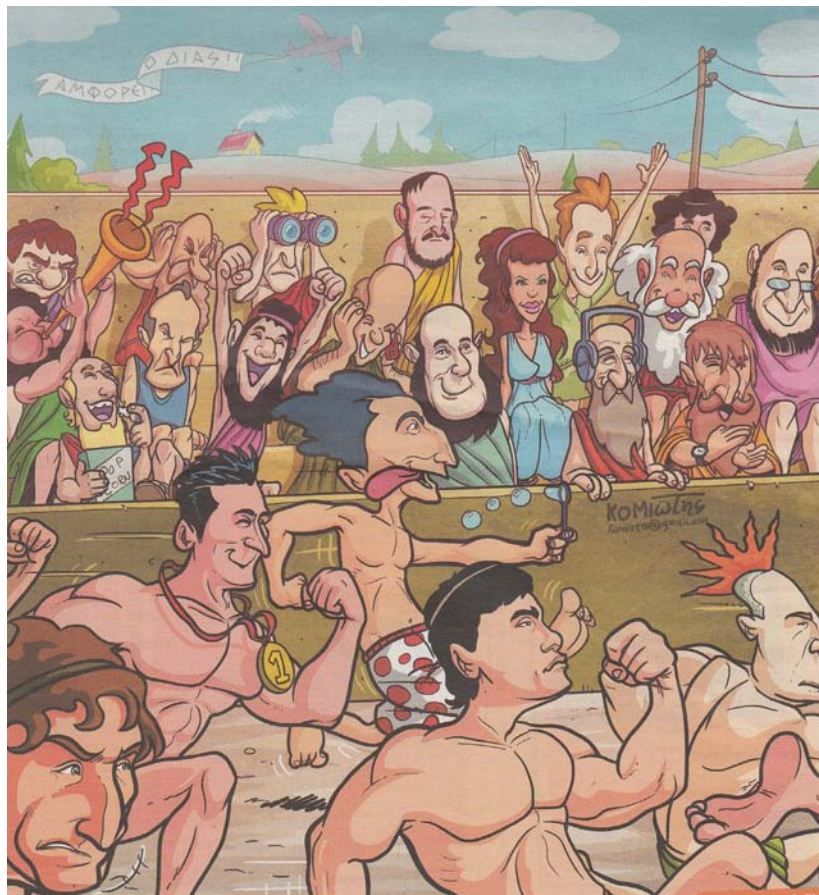
Ο Πέτρος μάς μίλησε για την αγάπη του για τη μουσική, είναι αλήθεια ότι είναι μεγάλος Η Μαρία, που ενδιαφέρεται να μαθαίνει

και η δασκάλα τη λέει, μας περιέγραψε τα ταξίδια

στο διάστημα, ενώ η Σοφία, η, έφερε στην τάξη το

χελωνάκι της και μας εξήγησε την αγάπη της για τα ζώα.

10. Τι θα λέγατε, εάν βλέπατε έναν αρχαίο να βλέπει τηλεόραση ή να κρατάει ένα κινητό τηλέφωνο; Αυτοί είναι **αναχρονισμοί**, δηλαδή στοιχεία της εποχής μας, που δεν υπήρχαν σε παλιότερες εποχές, αλλά τα βλέπουμε συχνά σε αστεία κόμικς. Και ο Αστερίξ είναι ένα κόμικ που έχει **αναχρονισμούς**. Μπορείτε να τους βρείτε;
11. Η παρακάτω εικόνα, που παρουσιάζει έναν αγώνα δρόμου στα αρχαία χρόνια, είναι γεμάτη αναχρονισμούς! Μπορείτε να τους βρείτε και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας;

Περιοδικό «Οι Ερευνητές πάνε παντού» της εφημ. Καθημερινή, 30 Ιουλίου 2012

Σώπα, δάσκαλε!

Στην τρίτη τάξη είχαμε δάσκαλο τον Περίανδρο Κρασάκη. Αυτός είχε μανία με την καθαριότητα. Κάθε μέρα επιθεωρούσε τα χέρια μας, τα αυτιά μας, τη μύτη, τα δόντια, τα νύχια. Δεν έδερνε, δεν παρακαλούσε, μα έλεγε:

-Ζώα, αν δεν πλένεστε κάθε μέρα με σαπούνι, δε θα γίνετε ποτέ σας άνθρωποι. Τι θα πει μαθές άνθρωπος; Αυτός που πλένεται με σαπούνι. Το μυαλό δε φτάνει, κακομοίρηδες, χρειάζεται και σαπούνι. Πώς θα παρουσιαστείτε στο Θεό με τέτοια χέρια; Πηγαίνετε έξω στην αυλή να πλυθείτε.

Ώρες μας έπαιρνε τ' αυτιά ποια φωνήεντα είναι μακρά, ποια βραχεία και τι τόνο να βάλουμε, οξεία ή περισπωμένη. Κι εμείς ακούγαμε τις φωνές στο δρόμο, τους μανάβηδες, τους κουλουρτζήδες, τα γαϊδουράκια που γκάριζαν και τις γειτόνισσες που γελούσαν και περιμέναμε τότε να χτυπήσει το κουδούνι, να γλιτώσουμε. Κοιτάζαμε το δάσκαλο να ιδρώνει απάνω στην έδρα, να λέει, να ξαναλέει και να θέλει να καρφώσει στο μυαλό μας τη γραμματική, μα ο νους μας ήταν έξω στον ήλιο και στον πετροπόλεμο. Γιατί πολύ αγαπούσαμε τον πετροπόλεμο και συχνά πηγαίναμε στο σκολειό με το κεφάλι σπασμένο.

Μια μέρα, ήταν άνοιξη, χαρά Θεού, τα παράθυρα ήταν ανοιχτά κι έμπαινε η μυρωδιά από μian ανθισμένη μανταρινιά στο αντικρινό σπίτι. Το μυαλό μας είχε γίνει κι αυτό ανθισμένη μανταρινιά και δεν μπορούσαμε πια ν' ακούμε για οξείες και περισπωμένες. Κι ίσια ίσια ένα πουλί είχε καθίσει στο πλατάνι της αυλής του σκολειού και κελαηδούσε. Τότε πια ένας μαθητής, χλωμός, κοκκινομάλλης, που 'χε έρθει εφέτο από το χωριό, Νικολιό τον έλεγαν, δε βάσταξε, σήκωσε το δάχτυλο:

-Σώπα, δάσκαλε, φώναξε. Σώπα, δάσκαλε, ν' ακούσουμε το πουλί!

N. Καζαντζάκης, Αναφορά στο Γκρέκο, Εκδ. N. Καζαντζάκη

μαθές: δηλαδή, άραγε.

Ξεκλειδώνουμε το κείμενο

1. Πού βρισκόταν το σχολείο του αφηγητή, στο χωριό ή στην πόλη; Πώς το καταλάβατε;
2. Τι ζητούσε πιο πολύ ο δάσκαλος από τους μαθητές του και γιατί; Ποια είναι η γνώμη σας για τη στάση του;
3. Ποιους ήχους και ποιες φωνές άκουγαν τα παιδιά την ώρα που έκαναν μάθημα;
4. Ποιο ήταν το αγαπημένο παιχνίδι των παιδιών;
5. Τι συνέβη και ο Νικολιός ζήτησε από τον δάσκαλό του να σωπάσει;

Δραστηριότητες

1. Φανταστείτε ότι βρίσκεστε στην τάξη που διαβάσαμε πιο πριν. Μοιράστε ρόλους και προσπαθήστε να ζωντανέψετε τη σκηνή που περιγράφει. Κάποιοι από εσάς θα κάνουν τους μαθητές που βαριούνται, τον δάσκαλο, τις γειτόνισσες, τον μανάβη, τον κουλουρτζή, το γαϊδουράκι. Συζητήστε μετά για το πώς αισθανθήκατε κατά τη διάρκεια της σκηνής που παίξατε.
2. Το κείμενο αυτό γράφτηκε από έναν σπουδαίο Έλληνα συγγραφέα, τον Νίκο Καζαντζάκη, που θυμάται τα σχολικά του χρόνια στην Κρήτη, πριν από 120 και παραπάνω χρόνια. Δείτε παρακάτω μια φωτογραφία από ένα παλιό σχολείο στην Ελλάδα. Παρατηρήστε πώς είναι εξωτερικά: η στέγη του, από τι υλικά είναι χτισμένο, τα παράθυρα κ.λπ. Κάντε σύγκριση με το δικό σας σχολείο και συζητήστε τα συμπεράσματά σας στην τάξη.

Παλιό σχολείο στο χωριό Βίγλα της Ηπείρου.

3. Δείτε τώρα μια σκηνή σ' ένα σχολείο της Ελλάδας πριν από πολλές δεκαετίες. Παρατηρήστε προσεκτικά το εσωτερικό της αίθουσας διδασκαλίας, τα πρόσωπα, τα θρανία, τα αντικείμενα που υπάρχουν και συγκρίνετέ την με τη δική σας αίθουσα. Στη συνέχεια, δείτε πώς μπορούμε να περιγράψουμε ένα κτίριο.

Πώς περιγράφουμε κάτι.... Περιγραφή ενός κτιρίου

Κατά την περιγραφή κάποιου πράγματος προσπαθούμε να αναφέρουμε τα χαρακτηριστικά του όσο γίνεται πιο **ζωντανά** και **παραστατικά** και ταυτόχρονα **μεταφέροντας** τα **συναισθήματα** που νιώσαμε αντικρίζοντάς το ή τις απόψεις και τις ιδέες που έχουμε γι' αυτό.

Όταν περιγράφουμε κάτι, πρέπει να προσέχουμε ώστε:

- Η **περιγραφή** να γίνεται με κάποια **σειρά** (π.χ. από τα έξω προς τα μέσα), παρουσιάζοντας ό,τι θέλουμε ξεκάθαρα, απλά, αλλά και με λεπτομέρειες.
- Να χρησιμοποιούμε κατάλληλα **επίθετα**, που μας βοηθούν να περιγράψουμε όσο γίνεται καλύτερα όλα αυτά που θέλουμε να παρουσιάσουμε.
- Να χρησιμοποιούμε **τοπικούς προσδιορισμούς**, δηλαδή λέξεις και φράσεις που μας βοηθούν να αποδώσουμε με ακρίβεια τον τόπο, τη θέση στον χώρο όλων αυτών που θέλουμε να παρουσιάσουμε (π.χ.: πάνω, κάτω, δίπλα, εκεί, πιο πέρα, στο πίσω μέρος, στην άκρη, κοντά στο σημείο εκείνο, τριγύρω, απέναντι κ.λπ.).
- Να χρησιμοποιούμε χρόνο **ενεστώτα**, όταν αναφερόμαστε σε κάτι που υπάρχει ακόμα και σήμερα, αλλά και παρελθοντικούς χρόνους (**παρατατικό, αόριστο, υπερσυντέλικο**), όταν αναφερόμαστε σε κάτι που δεν υπάρχει πλέον.
- Όταν θέλουμε, λοιπόν, να περιγράψουμε, για παράδειγμα, κάποιο κτίριο, συνήθως αναφέρουμε τα εξής:

A. Για ποιο κτίριο πρόκειται, ποιο είναι το **όνομά του**.

B. **Πού** βρίσκεται (οδός, περιοχή, πόλη ή χωριό).

Γ. **Πότε** κατασκευάστηκε και γενικά ποια είναι η **ιστορία του**. Εδώ μπορούμε να πούμε αν ακόμη είναι ό,τι ήταν παλιά (π.χ. ήταν σχολείο και τώρα είναι μουσείο), ποια είναι η χρήση του, αν άλλαξε ιδιοκτήτες κ.λπ.).

Δ. **Πώς είναι** το κτίριο, προχωρώντας κατά την περιγραφή από το **εξωτερικό προς το εσωτερικό** του. Εδώ παρουσιάζουμε στοιχεία, όπως τη γενική εντύπωση που προκαλεί σε κάποιον το κτίριο, τα γενικά χαρακτηριστικά της κατασκευής του, π.χ.: μοντέρνο ή παραδοσιακό, παλιό ή καινούριο, τα υλικά κατασκευής του, το μέγεθος τους χώρους που διαθέτει και πώς ακριβώς είναι ο καθένας από αυτούς με τη σειρά, ποια αντικείμενα υπάρχουν σε κάθε χώρο και πώς είναι αυτά.

E. Ποια **συναισθήματα ή σκέψεις** μάς δημιουργεί το κτίριο αυτό και οι διάφοροι χώροι του, ποια η άποψη ή η ιδέα μας γι' αυτό.

4. Προσπαθήστε τώρα να περιγράψετε το σχολείο σας. Μην ξεχνάτε ότι:
- θα ξεκινήσετε πρώτα από την **εξωτερική** περιγραφή και μετά θα περάσετε στο **εσωτερικό** του.
 - Θα χρησιμοποιήσετε πολλά **επίθετα** και **μετοχές** (παλιό, πέτρινο, ξύλινο, μεγάλο, όμορφο, γερό, ερειπωμένο, ανακαινισμένο, κ.λπ.), **τοπικούς προσδιορισμούς**, (πάνω, κάτω, δίπλα, εκεί, πιο πέρα, στο πίσω μέρος, στην άκρη, κοντά στο σημείο εκείνο, τριγύρω, απέναντι κ.λπ.).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

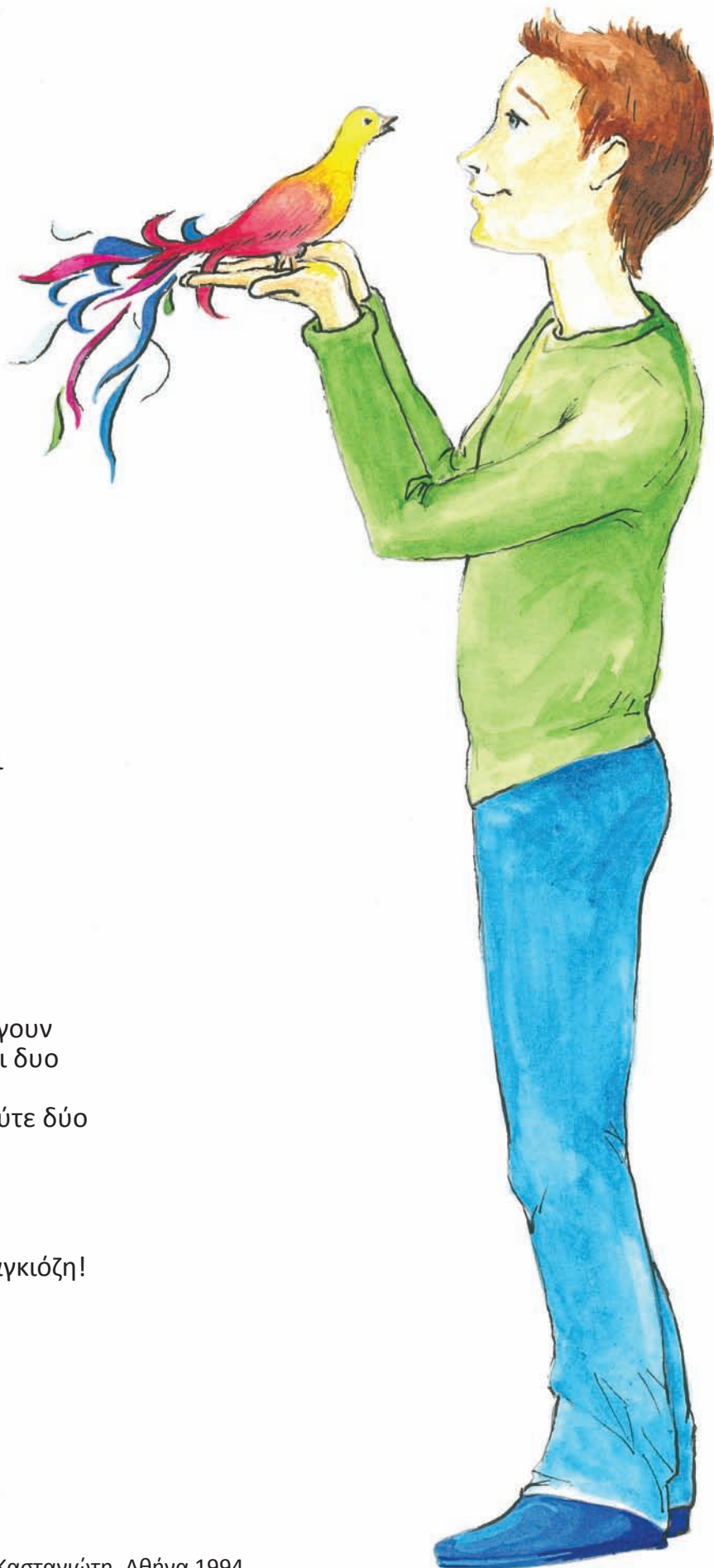
.....

5. Διαβάστε το παρακάτω ποίημα του Ζακ Πρεβέρ. Συζητήστε μετά για τα συναισθήματα που σας δημιούργησε. Έχετε νιώσει κι εσείς κάποιες φορές, όπως το παιδί; Γιατί, άραγε, μας θυμίζει το κείμενο του Νίκου Καζαντζάκη;

Ζακ Πρεβέρ, «Σελίδα γραπτού»

Δύο και δύο τέσσερα
τέσσερα και τέσσερα οχτώ
οχτώ κι οχτώ κάνουν δεκάξι.
Επαναλάβετε! λέει ο δάσκαλος.
Δύο και δύο τέσσερα
τέσσερα και τέσσερα οχτώ
οχτώ κι οχτώ κάνουν δεκάξι.
Μα να το πουλί-λύρα
που περνά στον ουρανό.
Το παιδί το βλέπει,
το παιδί το ακούει,
το παιδί το φωνάζει:
Σώσε με, παίξε μαζί μου,
πουλί!
Τότε το πουλί κατεβαίνει
και παίζει με το παιδί.
Δύο και δύο τέσσερα.
Επαναλάβετε! λέει ο δάσκαλος.
Και το παιδί παίζει,
το πουλί παίζει μαζί του...
Τέσσερα και τέσσερα οχτώ
οχτώ κι οχτώ κάνουν δεκάξι
δεκάξι και δεκάξι πόσα κάνουν;
Δεν κάνουν τίποτα δεκάξι και δεκάξι
και προπάντων όχι τριάντα δύο
έτσι ή αλλιώς
και φεύγουν.
Και το παιδί έκρυψε το πουλί
μες στο θρανίο του
κι όλα τα παιδιά
ακούν το τραγούδι του
κι όλα τα παιδιά ακούν τη μουσική
κι οχτώ κι οχτώ στη βόλτα τους φεύγουν
και τέσσερα και τέσσερα και δυο και δυο
στη βόλτα τους το σκάνε
κι ένα κι ένα δεν κάνουν ούτε ένα ούτε δύο
ένα ένα το ίδιο φεύγουν.
Και το πουλί-λύρα παίζει
και το παιδί τραγουδάει
κι ο καθηγητής φωνάζει:
Πότε θα πάψετε να κάνετε τον καραγκιόζη!
Μα όλα τ' άλλα παιδιά
ακούν τη μουσική
και οι τοίχοι της τάξης
σωριάζονται ήσυχια.
Και τα τζάμια ξαναγίνονται άμμος
το μελάνι ξαναγίνεται νερό
τα θρανία ξαναγίνονται δένδρα
η κιμωλία ξαναγίνεται ακρογιαλιά
το φτερό ξαναγίνεται πουλί.

Ζακ Πρεβέρ, *Κουβέντες*, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1994

Η καινούρια δασκάλα

Μια μέρα, σε ένα σχολείο, η πόρτα άνοιξε και τα παιδιά αντίκρισαν μια περίεργη, ηλικιωμένη κυρία, πανύψηλη και κοκαλιάρικη. Ήταν η δεσποινίδα Σαρλότ, η καινούρια δασκάλα. Μια δασκάλα που δεν ήταν καθόλου σαν τις άλλες!

Την Παρασκευή το πρωί η Ζυντίτ έφτασε στην τάξη καθυστερημένη. Η δεσποινίς Σαρλότ συζητούσε με το βότσαλό της, ενώ εμείς τελειώναμε κάτι προβλήματα. Η Ζυντίτ κάθισε στη θέση της χωρίς να χαιρετήσει κανέναν. Λίγα λεπτά αργότερα, ξέσπασε σε λυγμούς.

Υπάρχουν πολλών ειδών κλάματα, κι ακούγοντας τη Ζυντίτ να κλαίει, καταλάβαινες αμέσως πως ο πόνος της ήτανε πελώριος. Η Μαρικού, η καλύτερή της φίλη, θέλησε να την παρηγορήσει και να μάθει τι της συνέβαινε, μα η Ζυντίτ αρνήθηκε να της μιλήσει.

Περιμέναμε πως η δεσποινίς Σαρλότ θα έμπαινε στη μέση. Η παλιά μας δασκάλα, η κυρία Ζερμαίν, θα είχε πάρει στοργικά τη Ζυντίτ σε μιαν άκρη για να την κάνει να μιλήσει. Όμως η δεσποινίς Σαρλότ έβαλε ήσυχα ήσυχα το βότσαλό της κάτω από το καπέλο της κι ύστερα κάθισε πάνω στην έδρα. Όλα τα μάτια καρφώθηκαν επάνω της.

Αυτή τη φορά η καινούρια μας δασκάλα δεν έβγαλε καμιά ιστορία απ' το μυαλό της. Μας είπε ένα κομματάκι από τη δική της ιστορία. Πριν από πολύ καιρό, -αφού η δεσποινίς Σαρλότ είναι μάλλον ηλικιωμένη, πολύς καιρός μπορεί να σημαίνει πέντε χρόνια ή και πενήντα, πριν από πολύ καιρό, λοιπόν, η δεσποινίς Σαρλότ έζησε ένα μεγάλο δράμα. Κάτι το πραγματικά φοβερό. Τόσο φοβερό, που δεν ήθελε πια να φάει ούτε να τρέξει ούτε να κοιμηθεί. Θαρρώ πως δεν ήθελε πια ούτε να ζήσει.

Το χειρότερο είναι πως ήταν μόνη της. Χωρίς γονείς, χωρίς γείτονες, χωρίς φίλους. Δεν είχε κανέναν να μιλήσει, κανέναν να την παρηγορήσει. Κι έτσι μια μέρα μάζεψε ένα βότσαλο. Το βάφτισε Γερτρούδη και βάλθηκε να του μιλάει.

Η δεσποινίς Σαρλότ λέει πως μπορείς να πλάσεις οτιδήποτε με τη φαντασία σου. Πως μέσα στο κεφάλι μας υπάρχουν εκατομμύρια χώρες και πρόσωπα, εκατομμύρια πλανήτες και πως δική μας δουλειά είναι να τους ξυπνήσουμε. Και πως δεν πρέπει να νοιαζόμαστε για το τι θα πουν οι άλλοι.

- Όλοι μας έχουμε δικαίωμα να μιλάμε με τη γόμα μας ή με τα κορδόνια των παπουτσιών μας. Βέβαια, αυτά δεν αντικαθιστούν τους αληθινούς φίλους, όμως καμιά φορά κάνει καλό να φτιάχνεις με τη φαντασία σου μερικά πρόσωπα και να τους εμπιστεύεσαι τα μυστικά σου.

Η δεσποινίς Σαρλότ είναι πολύ πειστική. Όταν μιλάει, το βλέμμα της φωτίζεται και πετάει σπίθες. Είμαστε όλοι σαν υπνωτισμένοι. Δεν ξέρω αν γνωρίζει τη δύναμη που έχει, όμως την άλλη μέρα, στο διάδρομο, ο Ζαν-Σαρλμίλαγε στην οδοντόβουρτσά του κι η Μελανί σ' ένα πιρούνι.

Την ώρα που τρώγαμε, ο κύριος Φωνακλάς έπιασε το Γκιγιόμ να 'χει ανοίξει μεγάλη συζήτηση με την κασετίνα του.

- Σε ποιον μιλάς; τον ρώτησε ο διευθυντής.
- Στον παππού μου, απάντησε ήρεμα ο Γκιγιόμ.

Εκείνη τη στιγμή κατάλαβα πως ο ερχομός της δεσποινίδας Σαρλότ θα άλλαζε για πάντα τη ζωή μας.

Ξεκλειδώνουμε το κείμενο

1. Για ποιον λόγο, άραγε, έκλαιγε η Ζυντί; Τι μπορεί να της συνέβη;
2. Ποια είναι η ιστορία που διηγήθηκε η δεσποινίδα Σαρλότ στα παιδιά;
3. Τι συνέβη την επόμενη ημέρα στο σχολείο;
4. Περιγράψτε τις διαφορές στη συμπεριφορά της κυρίας Ζερμαίν, της παλιάς δασκάλας σε σχέση με τη δεσποινίδα Σαρλότ. Συζητήστε για το ποια από τις δύο συμπεριφορές θα προτιμούσατε.

Δραστηριότητες

1. Έχετε νιώσει την ανάγκη να μιλήσετε σε κάποιον, αλλά να μην έχετε κοντά σας κανέναν; Πώς αντιδράσατε; Πώς σας φαίνεται η ιδέα να λες τις σκέψεις σου σε ένα φανταστικό πρόσωπο; Συζητήστε το με τους συμμαθητές σας και πείτε την άποψή σας.
2. Ποια είναι τα πράγματα και οι καταστάσεις που κάνουν καλύτερη ή χειρότερη τη σχέση των δασκάλων με τους μαθητές; Αφού διαβάσετε τις παρακάτω λέξεις, τοποθετήστε τις στο αντίστοιχο σύννεφο. Συζητήστε το θέμα μεταξύ σας, μέσα στην τάξη, και προσθέστε τις δικές σας ιδέες και προτάσεις. Αν κάποιες λέξεις σας δυσκολεύουν, ψάξτε στο λεξικό, για να βρείτε τι σημαίνουν.

συζήτηση, χαμόγελο, ξύλο, τιμωρία, ελευθερία, κανόνες, πειθαρχία, αδιαφορία, ευγένεια, φωνές, διακρίσεις, ένταση, σιωπή, γκρίνια, ενδιαφέρον, υπομονή, στόχους, φαντασία, ρουτίνα, σεβασμός, πίεση, υποκρισία, μελέτη, συνεργασία, καβγάδες ...

Η σχέση γίνεται **καλύτερη** με ...

Η σχέση γίνεται **χειρότερη** με ...

3. Θέλετε να δούμε τι συνέβη αργότερα στη δεσποινίδα Σαρλότ; Δείτε τη συνέχεια της ιστορίας μας.

Τη φορά όπου ο Σαρλ-Αντουάν, το ξεφτέρι της τάξης, μας μίλησε μία ολόκληρη ώρα για τα μυρμήγκια, ο διευθυντής πάλι μας κατασκόπευε. Κανείς δεν ήξερε πως ο Σαρλ-Αντουάν μεγάλωνε στο σπίτι του οικογένειες μυρμηγκιών. Έφερε μια γυάλα με άμμο και μας εξήγησε ότι τα μυρμήγκια επικοινωνούν μεταξύ τους χαϊδεύοντας το ένα τις κεραίες του άλλου και ότι σκάβουν στοές και σήραγγες. Χτίζουν μάλιστα και δωμάτια με πόρτες για τα μωρά τους μέσα στο κουκούλι. Όλοι κρεμόμασταν από τα χείλη του. [...]

Ένα απόγευμα ο διευθυντής άνοιξε την τάξη την ώρα που ο Φρεντερίκ, άσος στη μηχανική, ηλεκτρονική, ρομποτική και διάφορα άλλα σε «-ική», είχε λύσει και κάνει βίδες το ρολόι τοίχου της τάξης. Το πρόσωπο του κυρίου Φωνακλά έγινε μελιτζανί. Όμως η δεσποινίδα Σαρλότ τον καθησύχασε με την ήρεμη φωνή της. Σε μια δυο ώρες το ρολόι θα ήταν πάλι στον τοίχο και οι βελόνες του θα προχωρούσαν όπως πριν. [...]

Ίσως έπρεπε για λίγο καιρό να σταματήσουμε να παρουσιάζουμε στην τάξη καινούρια πράγματα. Μα ήταν τόσο ενδιαφέρον, τόσο διασκεδαστικό... Κι ύστερα, νιώθαμε λες κι η δεσποινίδα Σαρλότ μάς μετέδιδε τη δύναμή της. Είχαμε όλοι λίγο πιο πολλή εμπιστοσύνη στον εαυτό μας. [...]

Η δεσποινίδα Σαρλότ δίδασκε ήδη στο σχολείο μας πάνω από μήνα όταν, μια Πέμπτη, η μαμά της Κατρίν Μεσσιέ ήρθε να πάρει την κόρη της στις δώδεκα ακριβώς για να την πάει στον οδοντίατρο. Το πρόβλημα είναι πως η κυρία Μεσσιέ άνοιξε την πόρτα της τάξης ακριβώς τη στιγμή που ο εξημερωμένος αρουραίος του Φρανσουά-Ολιβιέ περνούσε για τέταρτη φορά μέσα από ένα στεφάνι.

Ο Φρανσουά-Ολιβιέ προπονούσε τον αρουραίο του εδώ και βδομάδες. Είχε διαβάσει πολλά βιβλία γύρω από την τέχνη της εξημέρωσης των ζώων κι είχε φτιάξει ένα κρεμαστό στεφάνι όπως αυτά του τσίρκου, μόνο πιο μικρό και από σύρμα.

Η κυρία Μεσσιέ φαίνεται πως μπερδεύει τους αρουραίους με τους δεινόσαυρους. Βλέποντας το Τζο-Λουί (έτσι λένε τον αρουραίο του Φρανσουά-Ολιβιέ) πάτησε τέτοια ουρλιαχτά, που ο κύριος Φωνακλάς κι ένα σωρό άλλοι δάσκαλοι έτρεξαν αμέσως. Αυτή τη φορά ο κύριος Φωνακλάς δε θέλησε ν' ακούσει τις εξηγήσεις της δεσποινίδας Σαρλότ κι έστειλε αμέσως το Φρανσουά-Ολιβιέ στο σπίτι του μαζί με το Τζο-Λουί.

Την άλλη μέρα, ο Λουί-Φιλίπ παρουσίαζε μια εργασία σχετικά με τη ζωή στο Μεσαίωνα. Είχε κάνει φοβερή έρευνα. Δυστυχώς, ο κύριος Φωνακλάς διάλεξε πάλι τη χειρότερη στιγμή για να μας κατασκοπεύσει. Ο Λουί-Φιλίπ μάς εξηγούσε ότι εκείνη την εποχή έτρωγαν με τα χέρια. Για να κάνει την παρουσίασή του πιο ζωντανή, είχε φέρει ένα πιάτο πουρέ με κιμά κι είχε αρχίσει να τον καταβροχθίζει, εκεί μπροστά μας, χωρίς κουτάλι ούτε πιρούνι. Τα χέρια του, τα μπράτσα του, τα μάγουλά του, η μύτη του, ακόμα και τα φρύδια του ήταν γεμάτα πουρέ, με κολλημένα σβολαράκια κιμά εδώ κι εκεί.

Αυτή τη φορά ο κύριος Φωνακλάς δεν είπε τίποτα. Απλώς έφυγε κι έκλεισε πίσω του την πόρτα. Η στάση του διευθυντή μας δεν προμηνούσε τίποτα καλό κι εγώ ένιωσα ένα ρίγος να διαπερνάει τη ραχοκοκαλιά μου. [...]

Ήταν λίγο μετά το σχολάσμα. Τα αυτοκίνητα των δασκάλων βρίσκονταν ακόμη μπροστά στο σχολείο. Περνώντας από την τάξη της κυρίας Λαμερλότ, άκουσα ομιλίες. Από το τζαμάκι της πόρτας είδα όλους τους δασκάλους συγκεντρωμένους γύρω από τον κύριο Φωνακλά. Όλους, εκτός από τη δεσποινίδα Σαρλότ. Κόλλησα το αυτί μου στην πόρτα για ν' ακούσω τη συζήτηση κι ύστερα από λίγα λεπτά παραλίγο να μου ξεφύγει μια κραυγή. Τα πόδια μου άρχισαν να τρέμουν.

Ντομινίκ Ντεμέρ, *Η καινούρια δασκάλα*, εκδ. Πατάκης

4. Τι κρυφάκουσε ο μικρός μαθητής και αναστατώθηκε τόσο πολύ; Μπορείτε να μαντέψετε;
5. Γιατί πιστεύετε ότι οι δάσκαλοι του σχολείου αντιδρούσαν ενάντια στη δεσποινίδα Σαρλότ;
6. Ποια είναι η δική σας άποψη για τις μεθόδους διδασκαλίας της καινούριας δασκάλας;
7. Όπως φαίνεται, τα παιδιά κατάλαβαν ότι θα έχαναν την αγαπημένη τους δασκάλα. Σας κάλεσαν, λοιπόν, για βοήθεια! Πρέπει να γράψουν δύο επιστολές:
 - Η πρώτη επιστολή απευθύνεται **στη δεσποινίδα Σαρλότ**. Τα παιδιά την παρακαλούν να μην τα εγκαταλείψει.
 - Η δεύτερη επιστολή απευθύνεται **στον διευθυντή του σχολείου**, για να του ζητήσουν να μην διώξει τη δασκάλα τους.

Πώς γράφουμε ένα γράμμα (μια επιστολή)

Η **επιστολή** (ή αλλιώς το **γράμμα**) είναι ένα είδος γραπτού λόγου, με το οποίο δύο πρόσωπα επικοινωνούν μεταξύ τους και αναφέρουν το ένα στο άλλο απόψεις, ιδέες, σκέψεις και πληροφορίες για διάφορα πράγματα που τους απασχολούν ή τους ενδιαφέρουν. Αυτός που στέλνει την επιστολή λέγεται **αποστολέας**, ενώ αυτός που την παίρνει λέγεται **παραλήπτης**. Όταν θέλουμε να γράψουμε μια επιστολή, γράφουμε:

- Στο **πάνω δεξιό μέρος** της σελίδας μας τον **τόπο**, στον οποίο βρισκόμαστε, όταν γράφουμε την επιστολή και την **ημερομηνία**, π.χ.: Αθήνα, 14/09/2011.
- Στο **αριστερό μέρος** της σελίδας την **προσφώνηση** (τη φράση, δηλαδή με την οποία απευθυνόμαστε στο πρόσωπο στο οποίο στέλνουμε την επιστολή). Η προσφώνηση είναι ανάλογη με το πρόσωπο στο οποίο απευθυνόμαστε: Σε κάποιο αγαπημένο πρόσωπο, φίλο μας γράφουμε π.χ. Αγαπημένε μου φίλε, ενώ γράφουμε: Αξιότιμε κύριε ή απλά Κύριε / Κυρία, όταν τη στέλνουμε σε κάποιον που δεν γνωρίζουμε, σ' ένα επίσημο πρόσωπο.
- Το κείμενο της επιστολής, κάτω από την προσφώνηση, το οποίο πρέπει να είναι **χωρισμένο** σε **παραγράφους** και που περιέχει όλα όσα θέλουμε να πούμε στον παραλήπτη γραμμένα με τη σειρά, με απλό, σαφή και κατανοητό τρόπο.
- Τον **χαιρετισμό** και την **υπογραφή** μας στο **κάτω δεξιό μέρος** της σελίδας, με τα οποία κλείνουμε την επιστολή μας. Ο χαιρετισμός είναι, όπως και η προσφώνηση, ανάλογος με το πρόσωπο στο οποίο απευθυνόμαστε (π.χ. γράφουμε: Σε φιλώ, Με αγάπη κ.λπ. σε κάποιο γνωστό, φιλικό μας πρόσωπο, ενώ γράφουμε: Με τιμή, Με εκτίμηση κ.λπ. σε κάποιον άγνωστο, επίσημο πρόσωπο κ.λπ.).

Σε μια επιστολή προσέχουμε, επίσης, το **ύφος** του λόγου μας, τον ιδιαίτερο τρόπο, δηλαδή, με τον οποίο εκφραζόμαστε, για να πούμε αυτό που θέλουμε, τις εκφράσεις που χρησιμοποιούμε. Αν, λοιπόν, στέλνουμε την επιστολή σε κάποιον γνωστό μας, το ύφος είναι **απλό** και **φιλικό**, ενώ, αν τη στέλνουμε σε κάποιον άγνωστο ή μεγαλύτερό μας, το ύφος μας πρέπει να είναι **επίσημο**, **τυπικό** και **ευγενικό**.

Αφού γράψουμε την επιστολή μας, τη διπλώνουμε και την κλείνουμε σε έναν **φάκελο**. Στο μπροστινό μέρος του φακέλου γράφουμε πάνω αριστερά τα στοιχεία του αποστολέα, δηλαδή, το **ονοματεπώνυμο** και τη **διεύθυνσή** του (οδός, αριθμός, ταχυδρομικός κώδικας, τόπος) και κάτω δεξιά τα αντίστοιχα στοιχεία του παραλήπτη:

Μην ξεχάσετε:

- ✓ Στην επιστολή προς τη δεσποινίδα Σαρλότ, θα γράψετε στην αρχή ότι μάθατε πως θα φύγει. Στη συνέχεια θα γράψετε πόσο σας άρεσε το μάθημά της και στο τέλος θα την παρακαλέσετε να μη φύγει.
- ✓ Στην επιστολή προς τον διευθυντή, θα γράψετε στην αρχή ότι μάθατε πως θέλει να την απολύσει. Στη συνέχεια θα γράψετε πόσο καλό είναι το μάθημά της, πόσο πολλά πράγματα μαθαίνετε και στο τέλος θα του ζητήσετε να παραμείνει στο σχολείο.
- ✓ Το ύφος στις δύο επιστολές είναι διαφορετικό! Η επιστολή προς τη δεσποινίδα Σαρλότ είναι φιλική, προς ένα αγαπητό πρόσωπο. Η επιστολή προς τον διευθυντή είναι σοβαρή, τυπική.

Η επιστολή προς τη δεσποινίδα Σαρλότ

(τόπος, ημερομηνία)

.....

Αγαπημένη μας

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Τρία κείμενα για το σχολείο του μέλλοντος

11 Σεπτεμβρίου 2015. Τα σχολεία άνοιξαν. Η Μαρία, 11 χρονών, ετοιμάζει τα πράγματά της και σκέφτεται τη βαριά τσάντα που της βάραινε την πλάτη την περασμένη χρονιά. Κακή ανάμνηση. Από δω και πέρα η τσάντα της θα είναι ηλεκτρονική. Είναι ένας φορητός υπολογιστής, που έχει βάρος μόλις ένα κιλό και περιέχει όλα τα μαθήματά της, τα λεξικά της και τα βιβλία της. Πολύ εύκολος στη χρήση: η Μαρία χρησιμοποιεί εδώ και χρόνια τον ηλεκτρονικό υπολογιστή (Η/Υ) ή κομπιούτερ που έχουν στο σπίτι, ενώ συχνά σερφάρει στο Διαδίκτυο (Ιντερνετ), μαθαίνοντας τα νέα, ψάχνοντας για πληροφορίες ή συνομιλώντας με τις φίλες της. Οι τάξεις στο σχολείο είναι πια συνδεδεμένες με το διαδίκτυο: ο δάσκαλος και η μαθητές το χρησιμοποιούν στο μάθημα. Η Μαρία ανυπομονεί να ξεκινήσουν τα μαθήματα!

Κείμενο της συγγραφικής ομάδας, που βασίζεται στο βιβλίο του Ζαν – Λικ Φερέ, *Κυβερνομαθητής, Η πληροφορική στην υπηρεσία σου*, εκδ. Ερευνητές

«Φανταζόμαστε ότι στα μελλοντικά σχολεία, αντί για βιβλία, τα παιδιά θα έχουν ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Θα έχουν πολλές βιβλιοθήκες όπου εκεί θα μπορούν να κάνουν τα μαθήματά τους, πολύ μεγάλες αυλές με πολλά γήπεδα και θα μπορούν να παίζουν. Θα έχουν βοηθητικούς χώρους και χώρους εκδηλώσεων για να κάνουν τις γιορτές τους. Όσα παιδιά θέλουν, θα έχουν την δυνατότητα να παρακολουθούν διαφορά βοηθητικά μαθήματα, γιατί μερικά μαθήματα μπορεί να τα δυσκολεύουν και να έχουν απορίες για αυτά. Επίσης, θα έχουν και πολλά εστιατόρια για να τρώνε μεσημεριανό. Έτσι πιστεύουμε και ελπίζουμε ότι θα είναι τα σχολεία του μέλλοντος».

Χρήστος Δροσόπουλος – Έλενα Μοσδρόμου, Στ΄ τάξη, 2^ο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Νέας Αγχιάλου «Βαρνάκειο» Μαγνησίας, 07/03/2012, <http://blogs.sch.gr/2dimnagch/>

Το συγκεκριμένο σχολείο, που βλέπετε στις φωτογραφίες παρακάτω, βρίσκεται στη Στοκχόλμη της Σουηδίας και καταργεί όχι μόνο τις κλασσικές αίθουσες, που όλοι γνωρίζουμε, αλλά και τον μέχρι σήμερα τρόπο διδασκαλίας.

Ονομάζεται Telephonplan και ήδη λειτουργεί από τον Αύγουστο του 2011. Η ιδέα υλοποιήθηκε από τον εκπαιδευτικό οργανισμό **Vittra**, ο οποίος συντονίζει πολλά σχολεία της χώρας. Η φιλοσοφία του οργανισμού είναι ότι η παραδοσιακή τάξη δεν προάγει την δημιουργικότητα και την σκέψη των μαθητών και ότι η μάθηση δεν πρέπει να περιορίζεται από τοίχους και πόρτες. Επίσης το περιβάλλον μελέτης πρέπει να αποτελεί έμπνευση και να βοηθά τον μαθητή να εξωτερικεύσει το ταλέντο του. Για αυτό το λόγο δημιούργησαν διαφορετικές παιδαγωγικές ζώνες, μέσα στις οποίες οι μαθητές εργάζονται, μελετούν και συνεργάζονται, αλλά ταυτόχρονα μαθαίνουν να γίνονται αυτόνομοι.

Πηγές: <http://eimaipaidi.blogspot.gr/2012/08/blog-post.html> , 01/08/2012, <http://vittra.se/>

Το σημείο συνάντησης του σχολείου

Εδώ βλέπουν σινεμά

Στο βάθος το δωμάτιο κιμωλίας. Τα παιδιά εργάζονται μέσα στο δωμάτιο, ενώ απ' έξω γράφουν ό,τι θέλουν.

Εδώ τα παιδιά τρώνε και εργάζονται.

Ξεκλειδώνουμε τα κείμενα

1. Ποια είναι η σχολική τσάντα της Μαρίας από εδώ και στο εξής;
2. Τι κάνει η Μαρία στο Διαδίκτυο;
3. Ποιο είναι το ιδανικό σχολείο για τον Χρήστο και την Έλενα;
4. Πού βρίσκεται το σχολείο που βλέπουμε στις φωτογραφίες;
5. Ποιες είναι οι διαφορές αυτού του σχολείου σε σχέση με τα σχολεία που γνωρίζουμε;
6. Παρατηρήστε τις φωτογραφίες από το σχολείο της Σουηδίας. Δείτε προσεκτικά τους χώρους του, πώς κινούνται και δουλεύουν οι μαθητές και τι μπορούν να κάνουν. Πώς σας φαίνεται η ιδέα ενός σχολείου χωρίς αίθουσες;

Δραστηριότητες

1. Αν ταξιδεύατε με μια χρονομηχανή, σε ποιο σχολείο θα θέλατε να πάτε, στο παρελθόν ή στο μέλλον, και γιατί; Ή μήπως θα προτιμούσατε να μένατε εδώ και να κάνετε αλλαγές στο δικό σας σχολείο;
2. Θυμάστε το σχολείο στα αρχαία χρόνια; Συμπληρώστε τις παρακάτω προτάσεις, για να δείξετε τι γινόταν παλιά, τι συμβαίνει σήμερα και τι μπορεί να γίνεται στο σχολείο του μέλλοντος.

Η γραφή

Στα αρχαία χρόνια, οι μαθητές έγραφαν με

Σήμερα, οι μαθητές

Στο σχολείο του μέλλοντος

Το διάβασμα

Στα αρχαία χρόνια, οι μαθητές

Σήμερα, οι μαθητές

Στο σχολείο του μέλλοντος, οι μαθητές θα διαβάζουν μέσα από έναν

Τα μαθήματα

Στα αρχαία χρόνια, οι μαθητές μάθαιναν

Σήμερα οι μαθητές

Στο σχολείο του μέλλοντος, οι μαθητές

3. Για να βρείτε τον δρόμο για το σχολείο του μέλλοντος, θα πρέπει να γνωρίσετε μερικά πράγματα για το διαδίκτυο και τους υπολογιστές, αλλά και να μάθετε λέξεις που θα σας φανούν χρήσιμες, σήμερα και αύριο!

Και τι δεν μπορείς να κάνεις στο διαδίκτυο! Να βρεις πληροφορίες σε εγκυκλοπαίδειες (πχ. <http://el.wikipedia.org/>), να διαβάσεις εφημερίδες, να ακούσεις ραδιόφωνο απ' όλο τον κόσμο, να επισκεφτείς μουσεία και βιβλιοθήκες σε κάθε γωνιά της Γης, να γνωρίσεις επίσημους οργανισμούς, να συζητήσεις, να ακούσεις μουσική και να δεις video! Ακόμα κι αν δε γνωρίζεις μια γλώσσα, μπορείς να τη μεταφράσεις πολύ γρήγορα στη δική σου!

Οι **μηχανές αναζήτησης** σε βοηθούν να βρεις τον δρόμο σου στο διαδίκτυο. Γράφεις, δηλαδή, τις λέξεις με το θέμα που σε ενδιαφέρει και η μηχανή αναζήτησης σου ετοιμάζει έναν κατάλογο με σελίδες που έχουν σχέση με αυτό. Η πιο γνωστή μηχανή αναζήτησης είναι η www.google.com.

Όταν **σερφάρω** στο διαδίκτυο, σημαίνει ότι μετακινούμαι στο διαδίκτυο, διαβάζοντας ιστοσελίδες.

Το **πρόγραμμα πλοήγησης** (browser) μου επιτρέπει να βλέπω σελίδες και να σερφάρω στο διαδίκτυο. Οι περισσότερο χρησιμοποιούμενοι browsers είναι οι Mozilla Firefox, Internet Explorer και Google Chrome.

Με το **ηλεκτρονικό ταχυδρομείο** ή (e-mail) αποκτούμε μία ηλεκτρονική διεύθυνση (π.χ. vassilis@gmail.com), έτσι ώστε να μπορούμε να στέλνουμε μηνύματα ή ηλεκτρονικά αρχεία (έγγραφα, φωτογραφίες κ.ά.) σε κάποιον άλλον, που έχει κι αυτός ηλεκτρονική διεύθυνση.

Όταν «**κατεβάζω**» κάτι από το διαδίκτυο, σημαίνει ότι μεταφέρω κάτι από το διαδίκτυο στον υπολογιστή μου.

Κυβερνοχώρο ονομάζουμε ό,τι υπάρχει και συμβαίνει στο διαδίκτυο.

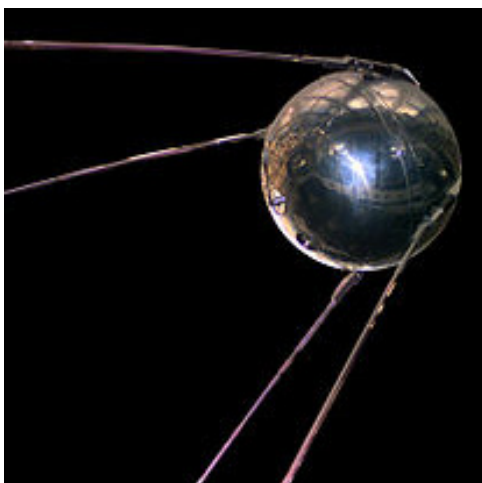
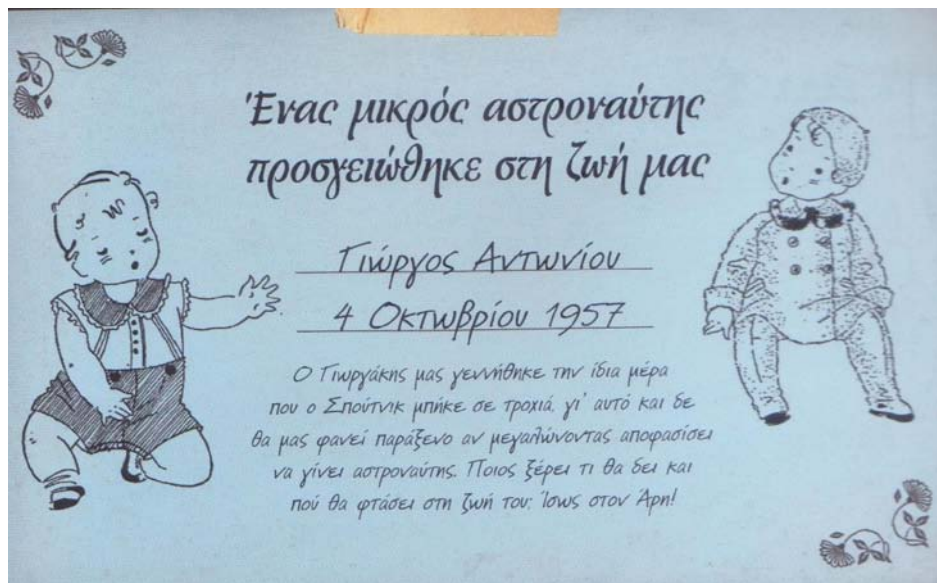

Μυστήριο και περιπέτειες ...στη Γη και στο Διάστημα!

Ένας μικρός αστροναύτης
Όταν κοιτάς από ψηλά ...
Η ημέρα της εκτόξευσης
Έρχονται οι διαστημάνθρωποι
Είμαστε μόνοι μας στο Σύμπαν;
Το μυστηριώδες «Νησί του Πάσχα»

Ένας μικρός αστροναύτης

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΗΜΙΚΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

Η διαστημική εποχή εγκαινιάστηκε στις 4 Οκτωβρίου 1957, όταν η Σοβιετική Ένωση έθεσε τον πρώτο τεχνητό δορυφόρο, τον Σπούτνικ 1, σε τροχιά γύρω από τη Γη. Η είδηση έκανε τον γύρο του κόσμου και οι άνθρωποι δεν πίστευαν στ' αυτιά τους, όταν άκουσαν στο ραδιόφωνο το Σπούτνικ να στέλνει σήματα στη Γη.

Ο Σπούτνικ είχε μέγεθος μιας μπάλας. Ζύγιζε 83 κιλά – όσο περίπου κι ένας ψηλός άνθρωπος. Χρειάστηκαν περίπου 100 λεπτά, για να ολοκληρώσει μια περιφορά γύρω από τη Γη.

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ

Ο Γιούρι Γκαγκάριν ήταν ο πρώτος άνθρωπος που ταξίδεψε στο διάστημα και μπήκε σε τροχιά γύρω από τη Γη, στις 12 Απριλίου 1961.

20.07.1969

Γιώργος Αντωνίου, 12 ετών

Σήμερα ήταν απίθανα! Είδα τον πρώτο άνθρωπο να περπατάει στο φεγγάρι! Τον είδαμε όλοι στην καινούρια ασπρόμαυρη τηλεόρασή μας, μια εικόνα που έφτανε σε εμάς από χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά! Το φεγγάρι ήταν γυμνό σαν έρημος με πολλά βράχια! [...] Όταν ο Νιλ Άρμστρονγκ έκανε τα πρώτα βήματα, νόμισα ότι θα πέσει. Θα φέρει σεληνιακά πετρώματα πίσω στη Γη, για να τα μελετήσουν οι επιστήμονες [...] Θα κόψω το άρθρο από την εφημερίδα και θα το κρατήσω για πάντα!

Ο Νιλ Άρμστρονγκ στη Σελήνη

Εφημερίδα Μακεδονία

20/7/1969 (Πηγή: Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος www.nlg.gr)

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΣΤΗ ΣΕΛΗΝΗ

Το Απόλλων 11 ήταν η πρώτη επανδρωμένη αποστολή που προσεδαφίστηκε στη Σελήνη. Η αποστολή εκτοξεύτηκε από το από το Διαστημικό Κέντρο Κένεντι των Η.Π.Α. στις 16 Ιουλίου 1969, με έναν πύραυλο Κρόνος 5 και τριμελές πλήρωμα αποτελούμενο από τους Νιλ Άρμστρονγκ, Μπαζ Όλντριν και Μάικ Κόλλινς. Στις 20 προς 21 Ιουλίου, ο Νιλ Άρμστρονγκ έγινε ο πρώτος άνθρωπος που πάτησε στην επιφάνεια ενός ουράνιου σώματος, λέγοντας τα διάσημα πλέον λόγια: Ένα μικρό βήμα για έναν άνθρωπο, ένα γιγαντιαίο άλμα για την ανθρωπότητα. Τα πρώτα βήματα στη Σελήνη μεταδόθηκαν ζωντανά στη Γη, μέσω μιας κάμερας που υπήρχε στο εξωτερικό της σεληνακάτου, και υπολογίζεται ότι τα παρακολούθησαν 500-700 εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο. Τον Άρμστρονγκ ακολούθησε ο Όλντριν, και οι δυο τους έμειναν στην επιφάνεια της Σελήνης περίπου δυόμισι ώρες, στήνοντας ιστό με την αμερικανική σημαία, παίρνοντας περίπου είκοσι κιλά δειγμάτων εδάφους, βράχων και σκόνης και τοποθετώντας εξοπλισμό για επιστημονικά πειράματα.

Τα πρώτα βήματα των αστροναυτών στην επιφάνεια του δορυφόρου μας ήταν διστακτικά, επειδή η διαστημική στολή δυσκολεύει το περπάτημα. Προχωρούσαν με μικρά πηδηματάκια, σαν καγκουρό.

30.08.1984

Γιώργος Αντωνίου, 26 ετών

Αγαπημένη μου Άννα!

Σήμερα το όνειρό μου έγινε επιτέλους πραγματικότητα. Ταξίδεψα στο Πορτ Κανάβεραλ, όπου είδα με τα μάτια μου την πρώτη εκτόξευση του διαστημικού λεωφορείου Ντισκάβερι. Παρόλο που δε μας άφησαν να πλησιάσουμε, η θέα του γιγάντιου διαστημοπλοίου με γέμισε δέος. [...] Τότε, σηκώθηκε ένα σύννεφο καπνού και είδαμε το Ντισκάβερι να υψώνεται στους γαλάζιους ουραμούς και από εκεί στο Διάστημα. Ήταν συγκλονιστικό!

Πολλά φιλιά, ο αδερφός σου, Γιώργος

ΤΑ ΔΙΑΣΤΗΜΙΚΑ ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ

Το **διαστημικό λεωφορείο** εκτοξεύεται σαν πύραυλος, αλλά προσγειώνεται σαν αεροπλάνο. Η πρώτη εκτόξευση έγινε στις 12 Απριλίου 1981 με το διαστημικό λεωφορείο Κολούμπια. Σήμερα υπάρχουν τρία ενεργά αμερικάνικα διαστημικά λεωφορεία, το Ντισκάβερι, το Ατλάντις και το Εντέβορ, ενώ δύο καταστράφηκαν σε ατυχήματα: το Κολούμπια το 1986 και το Τσάλεντζερ το 2003.

ΠΡΟΣ: Άννα Αντωνίου

04.10.2015 Γιώργος Αντωνίου, 58 ετών

Δεν ξέρω πώς να σ' ευχαριστήσω για το δώρο σου για τα γενέθλιά μου! Όσο σου γράφω αυτές τις γραμμές, έχω μπροστά μου το εισιτήριο που μου έστειλες για το ταξίδι στο Διάστημα. Ακόμα δεν μπορώ να πιστέψω ότι το όνειρό μου θα γίνει επιτέλους πραγματικότητα. Λοιπόν, είναι ώρα να αρχίσω την προπόνηση. [...] Διάστημα, σου 'ρχομαι!

ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΣΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ

Στο μέλλον, τα διαστημικά ταξίδια θα πραγματοποιούνται και για τουρίστες. Σήμερα, το ταξίδι αυτό είναι **πανάκριβο**, κοστίζει εκατομμύρια. Ήδη, κάποιοι τουρίστες, που διαθέτουν πολλά χρήματα, ταξίδεψαν στο Διάστημα. Ο πρώτος διαστημικός τουρίστας ήταν ο Αμερικανός εκατομμυριούχος Ντένις Τίτο, που ταξίδεψε με έναν ρωσικό πύραυλο Σογιούζ το 2001.

Κείμενα: Λ. Ρίγκαν, Μ. Μπάτερφιλντ, *Διάστημα*, εκδ. Καστανιώτης (διασκευή),

Βικιπαίδεια, <http://el.wikipedia.org/wiki> (επιλογή).

Λεξιλόγιο

δορυφόρος: ουράνιο σώμα, που κινείται γύρω από έναν πλανήτη και που τον ακολουθεί στην κίνησή του γύρω από τον Ήλιο.

τεχνητός δορυφόρος: διαστημικό όχημα που κινείται γύρω από τη γη ή από άλλο ουράνιο σώμα.

τροχιά: η καμπύλη που διαγράφει ένα ουράνιο σώμα, όταν κινείται με κέντρο ένα άλλο ουράνιο σώμα, π.χ. η τροχιά της Γης γύρω από τον Ήλιο.

περιφορά: η κίνηση γύρω από κάτι άλλο.

επανδρωμένος, -η, -ο: που έχει ανθρώπους, επανδρωμένη πτήση, αποστολή κ.λπ.

Ξεκλειδώνουμε τα κείμενα

1. Πότε γεννήθηκε ο μικρός Γιώργος Αντωνίου; Τι συνέβη εκείνη την ημέρα;
2. Πώς αντιλαμβάνεστε τη φράση του Νιλ Άρμστρογκ: «ένα μικρό βήμα για έναν άνθρωπο, ένα γιγαντιαίο άλμα για την ανθρωπότητα»;
3. Τι γνωρίζουμε για τα διαστημικά λεωφορεία; Τι σχέση έχει ο Γιώργος με αυτά;
4. Γιατί δεν μπορούμε ακόμα να ταξιδέψουμε ως τουρίστες στο Διάστημα; Θα θέλατε να ταξιδέψετε κι εσείς μια μέρα; Πού θα θέλατε να πάτε;

2. Χωριστείτε σε ομάδες. Κάποιοι θα παρουσιάσουν τις πληροφορίες για τους πρώτους αστροναύτες στη Σελήνη, ενώ οι άλλοι θα περιγράψουν πώς έζησε ο μικρός Γιώργος αυτό το σπουδαίο γεγονός.
3. Τα κείμενα του Γιώργου περιέχουν συναισθήματα. Βρείτε και υπογραμμίστε ποιες από τις προτάσεις του φανερώνουν τι αισθάνεται.
4. Η Γη είναι τελικά πολύ παράξενη! Αλλάζει συνεχώς πρόσωπα, ακόμα και όταν τη γράφουμε για να φτιάξουμε σύνθετες λέξεις. Διαβάστε τον παρακάτω πίνακα με τις σημασίες των λέξεων και συμπληρώστε το σταυρόλεξο με τις λέξεις που ταιριάζουν:

γη -

γήπεδο: μεγάλος, ανοιχτός, επίπεδος χώρος, φτιαγμένος για αθλητικούς αγώνες, π.χ. γήπεδο ποδοσφαίρου: Κάθε Κυριακή πηγαίνω στο γήπεδο.

γηπεδούχος: η ομάδα που αγωνίζεται στο δικό της γήπεδο.

γηγενής, -ής, -ές: αυτός που ζει στον τόπο που γεννήθηκε, ο ντόπιος.

γήινος: που είναι από τη Γη, ενώ αυτός που είναι έξω από τη Γη ονομάζεται

γεω -

γεωμετρία: τα μαθηματικά που μετρούν τον χώρο, την επιφάνεια και τον όγκο των σωμάτων.

γεωγραφία: η επιστήμη που μελετά και περιγράφει την επιφάνεια της γης.

γεωργός: αυτός που ασχολείται με την καλλιέργεια της γης, ο αγρότης.

κάνω γεώτρηση = ανοίγω μια τρύπα βαθιά στη γη, για να βρω νερό ή πετρέλαιο.

γεώμηλο = η πατάτα.

γαιο -

γαιοκτήμονας: αυτός που έχει μεγάλες εκτάσεις γης, μεγαλοκτηματίας, τσιφλικάς.

γαιάνθρακας: το ορυκτό κάρβουνο.

-γειο

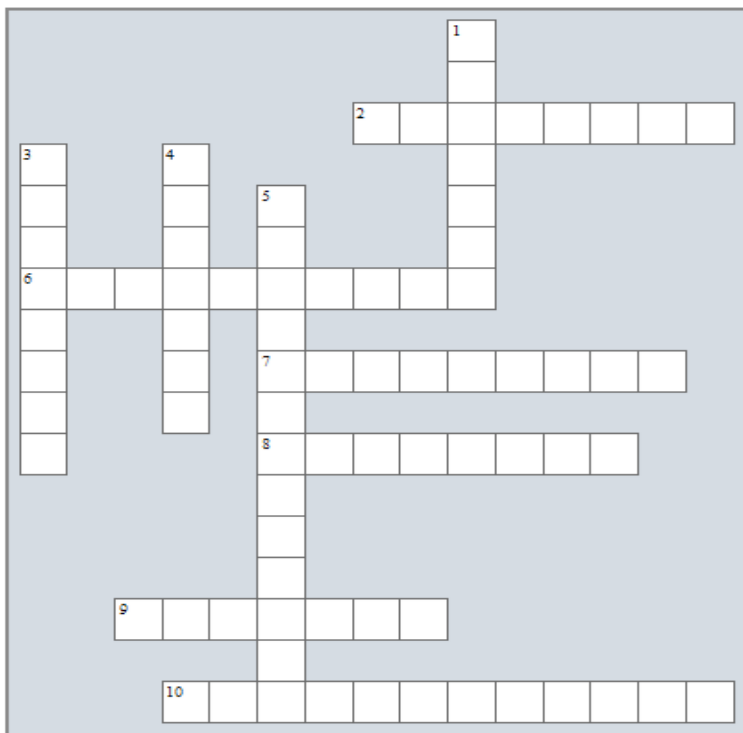
επίγειος: αυτός που βρίσκεται πάνω στη γη.

υπόγειος: αυτός που βρίσκεται κάτω από τη γη.

ισόγειος: που βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με το έδαφος.

προσγειώνομαι: επιστρέφω πίσω στη γη με κάποια μηχανή που πετάει, όπως π.χ. το αεροπλάνο, αντίθετο: απογειώνομαι.

ΤΟ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ ΤΗΣ ΓΗΣ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

2. Ανοίγω μια τρύπα βαθιά στη γη, για να βρω νερό ή πετρέλαιο.
6. Η ομάδα που αγωνίζεται στο δικό της γήπεδο.
7. Η επιστήμη που μελετά και περιγράφει την επιφάνεια της γης.
8. Αυτός που βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με το έδαφος.
9. Η πατάτα αλλιώς.
10. Αυτός που έχει μεγάλες εκτάσεις γης, μεγαλοκτηματίας, τσιφλικάς.

ΚΑΘΕΤΑ

1. Αυτός που ασχολείται με την καλλιέργεια της γης, ο αγρότης.
3. Αυτός που βρίσκεται κάτω από τη γη.
4. Αυτός που ζει στον τόπο που γεννήθηκε, ο ντόπιος.

5. Η Γη φτιάχνει και πολλές φράσεις που

τις χρησιμοποιούμε καθημερινά στις συζητήσεις μας. Διαβάστε τες παρακάτω, συζητήστε τι σημαίνουν και γράψτε από κάτω τη σημασία τους. Στη συνέχεια, γράψτε δίπλα μια πρόταση που περιέχει αυτή τη φράση.

φράσεις	προτάσεις
<i>Ν' ανοίξει η γη και να με καταπιεί, που θα πει =</i>	
<i>Άνοιξε η γη και τον κατάπιε, που θα πει =</i>	
<i>Κίνησε γη και ουρανό, που θα πει =</i>	
<i>Στον ουρανό σε γύρευα, στη γη σε βρήκα, που θα πει =</i>	
<i>Πατάει γερά στη γη, που θα πει =</i>	
<i>Άφησε καμένη γη, που θα πει =</i>	
<i>Χάθηκε από προσώπου γης, που θα πει =</i>	
<i>Έδωσε γη και ύδωρ, που θα πει =</i>	
<i>Γενέθλια γη, που θα πει =</i>	

Όταν κοιτάς από ψηλά ...

Έχει συμμετάσχει σε τέσσερις επανδρωμένες πτήσεις στο Διάστημα. Τα μάτια του είδαν όσα θα ήθελαν να δουν όλοι οι κάτοικοι του πλανήτη [...]. Ο Τζέιμς Νιούμαν, ένας από τους κορυφαίους αστροναύτες, βρέθηκε στην Ελλάδα και μοιράστηκε τις εμπειρίες του με την «Espresso».

Όταν ο πρώτος άνθρωπος πάτησε στο φεγγάρι, ο δόκτωρ Νιούμαν ήταν δεκατριών ετών. «Έβλεπα το φεγγάρι έξω και μετά σκεφτόμουν ότι υπάρχουν άνθρωποι εκεί. Ήταν φανταστικό» λέει με ενθουσιασμό ο 55χρονος Αμερικανός, ο οποίος έχει κρεμάσει τη... στολή του αστροναύτη και πλέον εργάζεται ως καθηγητής Διαστημικών Συστημάτων στη Ναυτική Ακαδημία Μεταπτυχιακών Σπουδών στο Μοντερέι της Καλιφόρνιας. Αν και έχουν περάσει δεκαοχτώ χρόνια από την πρώτη του πτήση στο Διάστημα, μιλά με τον ίδιο ενθουσιασμό για το σύμπαν και για την αίσθηση του σώματος να αιωρείται στο απόλυτο κενό: «Το να μπορείς να ίπτασαι στο κενό σε συνθήκες έλλειψης βαρύτητας είναι συναρπαστικό! Είναι το ίδιο μαγευτικό με το να βλέπεις τη Γη από ψηλά. Είχα δει πώς φαινόταν η Γη από το Διάστημα, αλλά φτάνοντας ήταν ακόμα καλύτερα. Το βράδυ μπορείς να δεις τις πόλεις φωταγωγημένες, τα πλοία στον ωκεανό... Μπορείς να βρεις παντού αποδείξεις της ανθρώπινης ύπαρξης, και αυτό είναι εκπληκτικό»!

Ο 55χρονος καθηγητής Διαστημικών Συστημάτων έχει λάβει μέρος σε τέσσερις αποστολές των διαστημικών λεωφορείων «Discovery», «Endeavour» και «Κολούμπια». Η τελευταία αποστολή ήταν ίσως η πιο δύσκολη, καθώς συμμετείχε μαζί με άλλους αστροναύτες στις εργασίες επιδιόρθωσης του διαστημικού τηλεσκοπίου «Χαμπλ», το οποίο βρίσκεται σε τροχιά γύρω από τη Γη. Είναι επικίνδυνη η δουλειά του αστροναύτη, λέει. «Κάποιες φορές, όμως, είναι πιο επικίνδυνο να πάρεις το αεροπλάνο ή να οδηγήσεις μέχρι το σπίτι σου» σπεύδει να συμπληρώσει, σημειώνοντας: «Οι περισσότεροι κίνδυνοι είναι κατά τη διάρκεια της εκτόξευσης και της εισόδου στη γήινη ατμόσφαιρα. Πλέον γνωρίζουμε ότι στην περίπτωση του “Τσάλεντζερ” είχαμε προβλήματα κατά την αναχώρηση, ενώ σε αυτή του “Κολούμπια”, κατά την είσοδο του διαστημικού λεωφορείου στη γήινη ατμόσφαιρα. Όταν εισέρχεσαι στο Διάστημα, είναι πιο ασφαλές, αλλά και πάλι εξακολουθούν να υπάρχουν πολλοί κίνδυνοι. Βρίσκεσαι στο κενό. Πάντως, με την κατάλληλη εκπαίδευση και αν ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα προστασίας, αισθάνεσαι πιο ασφαλής».

Το διαστημικό λεωφορείο Ντισκάβερι

Μια άλλη δυσκολία που πρέπει να αντιμετωπίσει ένας αστροναύτης είναι η απόσταση από το σπίτι του και την οικογένειά του. «Περνάμε πολύ χρόνο στην εκπαίδευση και μετά, όταν είμαστε στο Διάστημα, είμαστε μακριά από τις οικογένειές μας. Την πρώτη φορά που πήγα στο Διάστημα ήμουν ανύπαντρος. Όμως τη δεύτερη φορά η γυναίκα μου ήταν έγκυος στο πρώτο παιδί. Την τρίτη φορά είχα ήδη δύο παιδιά και την τέταρτη φορά τρία παιδιά. Φυσικά, ήταν φορές που μου έλειπε πολύ η οικογένειά μου, αλλά πιστεύω ότι ο λόγος που δεν ταξιδεύω πλέον στο Διάστημα είναι γιατί

τα παιδιά μου είναι στην εφηβεία και η γυναίκα μου πιστεύει ότι πρέπει να είμαι εκεί για να βοηθάω στο μεγάλωμά τους», τονίζει ο 55χρονος καθηγητής, ενώ δεν παραλείπει να αναφερθεί και στη σχέση με τα παιδιά του:

«Όλα τα παιδιά βλέπουν τους γονείς τους σαν σουπερ-ήρωες όταν είναι πολύ μικρά. Όμως, όταν αρχίζουν να μεγαλώνουν, αντιλαμβάνονται ότι δεν είναι ακριβώς έτσι. Σε ό,τι αφορά την ερώτησή σας αν θα ήθελα τα παιδιά μου να γίνουν αστροναύτες, σας απαντώ: ναι, αν το ήθελαν πραγματικά. Ο γιος μου μια φορά είπε στη γυναίκα μου ότι φοβάται πως θα βρίσκεται στη σκιά μου, γιατί ο πατέρας του έχει κάνει τόσα πολλά. Δεν θα έπρεπε όμως να ανησυχεί γι' αυτό. Εγώ έκανα κάτι που αγαπούσα και νιώθω πολύ τυχερός. Εύχομαι το ίδιο για τα παιδιά μου».

Τέλος, η συζήτηση δεν θα μπορούσε να μη φτάσει στο μεγάλο ερώτημα «είμαστε μόνοι μας ή υπάρχει κι άλλη ζωή στο σύμπαν;» Πρέπει να υπάρχει, λέει με έμφαση ο 55χρονος πρώην αστροναύτης και καταλήγει: «Όταν αρχίσουμε να καταλαβαίνουμε περισσότερα για το Διάστημα απ' όσα καταλαβαίνουμε τώρα... πόσα αστέρια υπάρχουν... Στον γαλαξία μας υπάρχουν 100 δισεκατομμύρια αστέρια και περισσότεροι γαλαξίες απ' ό,τι αστέρια στον γαλαξία μας... Άρα, υπάρχουν τόσες πολλές πιθανότητες να υπάρχει ένας Ήλιος και μια Γη κάπου αλλού»!

Πηγή: Μαρία Μειμάρη, εφημερίδα *Εσπρέσο*, 24/09/2011

Ο Τζέιμς Νιούμαν (φωτ. εφημερίδα *Εσπρέσο*)

Λεξιλόγιο

φωταγωγημένος, -η, -ο: γεμάτος φώτα, π.χ. Τα Χριστούγεννα η πόλη ήταν φωταγωγημένη.

Ξεκλειδώνουμε το κείμενο

1. Ποιος είναι ο Τζέιμς Νιούμαν; (θα αναφέρετε την εθνικότητά του, πόσο χρονών είναι, τι έκανε παλιότερα και πού εργάζεται τώρα).
2. Υπάρχει κάτι από την παιδική ηλικία του που μας αναφέρει;
3. Ποιο είναι το πιο συναρπαστικό πράγμα που μπορείς να δεις από το Διάστημα;
4. Ποια είναι η πιο σημαντική αποστολή που συμμετείχε ο Τζέιμς Νιούμαν;
5. Μπορείτε να αναφέρετε μερικά περιστατικά από τη ζωή ενός αστροναύτη;
6. Ποια είναι η γνώμη σας για τη ζωή των αστροναυτών;

Δραστηριότητες

1. Το παραπάνω κείμενο είναι ένα **άρθρο**, που βασίζεται σε μια συνέντευξη. Πόσες παραγράφους έχει; Αφού τις βρείτε, γράψτε για κάθε παράγραφο την πρώτη λέξη, τρεις τελίτσες και την τελευταία λέξη και μετά δώστε έναν τίτλο σε καθεμιά από αυτές.

Μην ξεχνάτε ότι: α. ο τίτλος πρέπει να είναι **σύντομος**, β. συνήθως χρησιμοποιούμε **ονοματικές φράσεις**, δηλ. ουσιαστικά και όχι ρήματα (π.χ. επίσκεψη του Τζέιμς Νιούμαν και όχι ο Τζέιμς Νιούμαν επισκέπτεται).

1^η παράγραφος: Έχει συμμετάσχει ... Espresso.

Τίτλος: Επίσκεψη του Τζέιμς Νιούμαν στην Ελλάδα.

2. Όπως είπαμε, το άρθρο για τον Τζέιμς Νιούμαν βασίζεται σε μια συνέντευξη.

Διαβάστε προσεκτικά το κείμενο και υπογραμμίστε εκείνα τα σημεία που μπορούν να σας βοηθήσουν. Στη συνέχεια, γράψτε παρακάτω τις ερωτήσεις που μπορεί να του έκανε η δημοσιογράφος.

Ερώτηση: Πόσο επικίνδυνη μπορεί να είναι η δουλειά του αστροναύτη;

3. Ο Διεθνής Διαστημικός Σταθμός (ΔΔΣ) είναι ένας ερευνητικός σταθμός - δορυφόρος σε τροχιά γύρω από τη Γη. Διαβάστε το παρακάτω κείμενο, για να μάθετε πώς ζούνε εκεί οι αστροναύτες:

«Πρέπει να είσαι πραγματικά τακτικός. Δεν μπορείς να αφήνεις πράγματα 'κάτω', εφόσον δεν υπάρχει κάτω. Οτιδήποτε ελεύθερο απλά παρασύρεται αιωρούμενο. Μια φορά, παραλίγο να χάσω έτσι μια σημαντική δισκέτα υπολογιστή. Επίσης, λόγω της έλλειψης βαρύτητας, αισθάνεσαι σαν να είσαι μέσα σε νερό – πριν από την πρώτη μου πτήση, αυτή ήταν η πιο κοντινή προηγούμενη εμπειρία μου – όμως, είσαι μέσα σε νερό χωρίς να υπάρχει νερό, εάν με καταλαβαίνετε. Υπάρχουν όλα τα είδη περιεργων αισθήσεων. Αισθάνεσαι ότι το σώμα σου δε βρίσκεται στο σωστό μέρος και όταν γυρίζεις το κεφάλι σου, αυτό γυρίζει πάρα πολύ. Προσαρμόζεσαι γρήγορα, μολονότι χρειάζονται περίπου 24 ώρες για να συνέλθεις από τη ζαλάδα και τη διαστημική ναυτία. Μετά από αυτά, η έλλειψη βαρύτητας έχει πλάκα. Ακόμη κι έτσι, χρειάζονται από λίγες μέρες μέχρι μια εβδομάδα για να αποκτήσεις την αίσθηση ότι μπορείς να αποδώσεις. Το να τρως είναι δύσκολο. Τις περισσότερες φορές τρως με το κουτάλι από μια πλαστική σακούλα – προσεκτικά! Μια απότομη κίνηση και το φαγητό απογειώνεται και καταλήγει κολλημένο σε κάποιο τοίχο. Όμως το φαγητό μπορεί να είναι ακόμη κοινωνική εμπειρία».

Πηγή: Ευρωπαϊκή Υπηρεσία διαστήματος ESA, <http://esamultimedia.esa.int/docs/issedukit/gr/html/t0302r1.html>

Ο Διεθνής Διαστημικός Σταθμός

Ο αστροναύτης Wubbo Ockels ενώ ετοιμάζεται να πάει για ύπνο

Πηγή: Ευρωπαϊκή Υπηρεσία διαστήματος ESA, <http://esamultimedia.esa.int/docs/issedukit/gr/html/t0302r1.html>

4. Φανταστείτε ότι μόλις φτάσατε στο Διεθνή Διαστημικό Σταθμό. Γράψτε για τη μέρα αυτή στο ημερολόγιο αστροναύτη αυτά που περάσετε από την ώρα που φτάσατε στο Σταθμό πρωί πρωί μέχρι το βράδυ που ξαπλώσατε.

Ώρα 8.15 π.μ. Μόλις έφτασα στο Σταθμό!.....

.....

.....

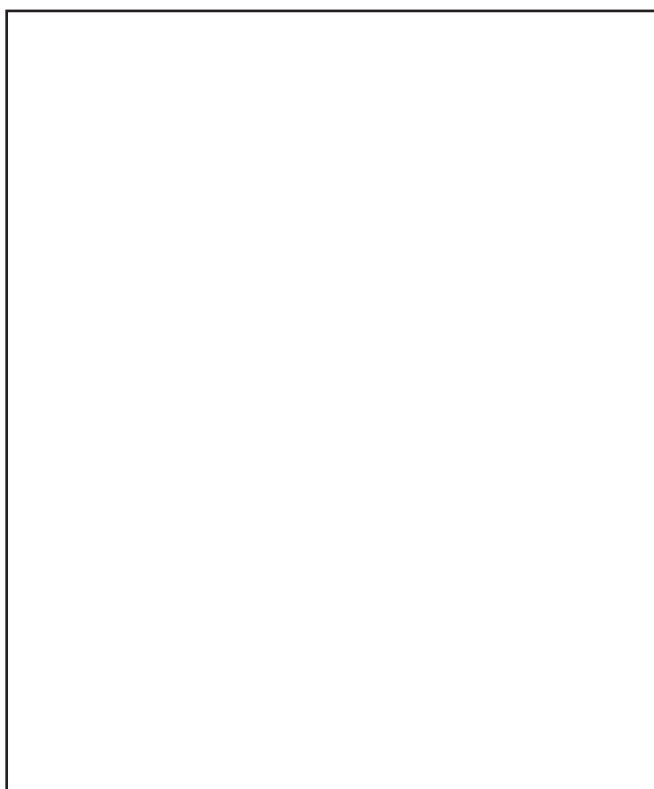
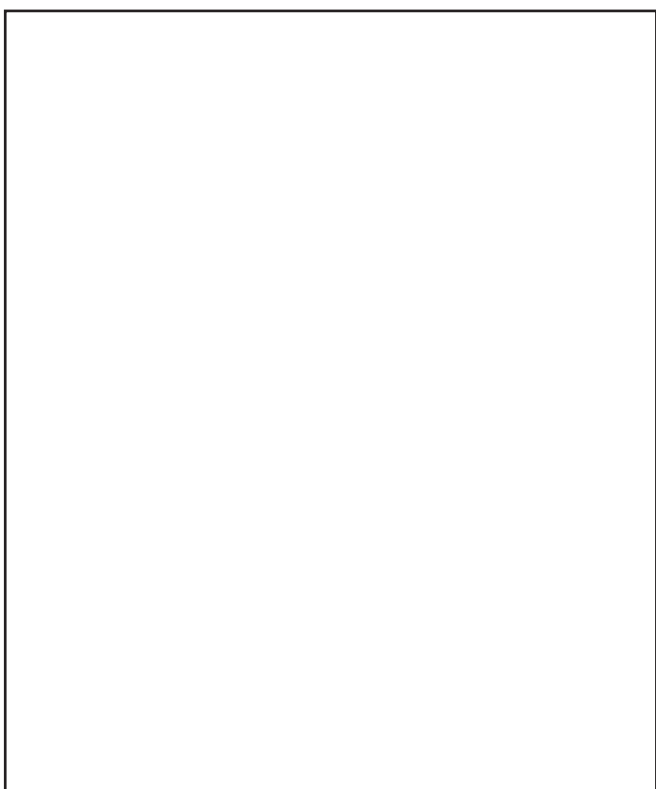
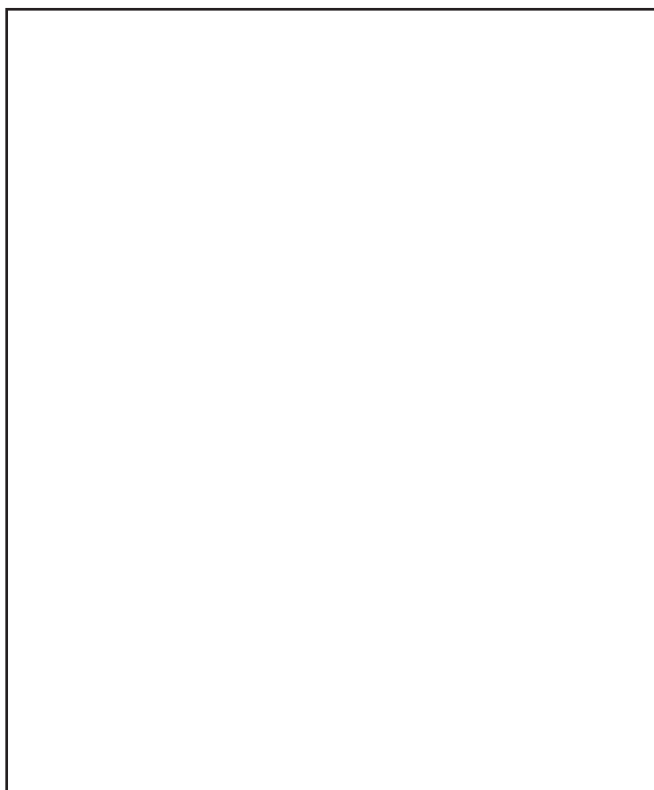
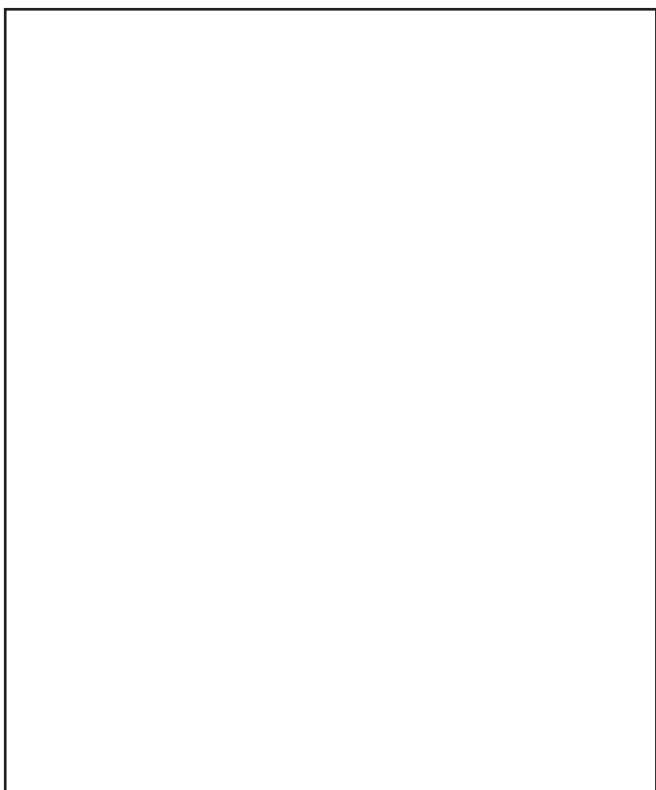
.....

.....

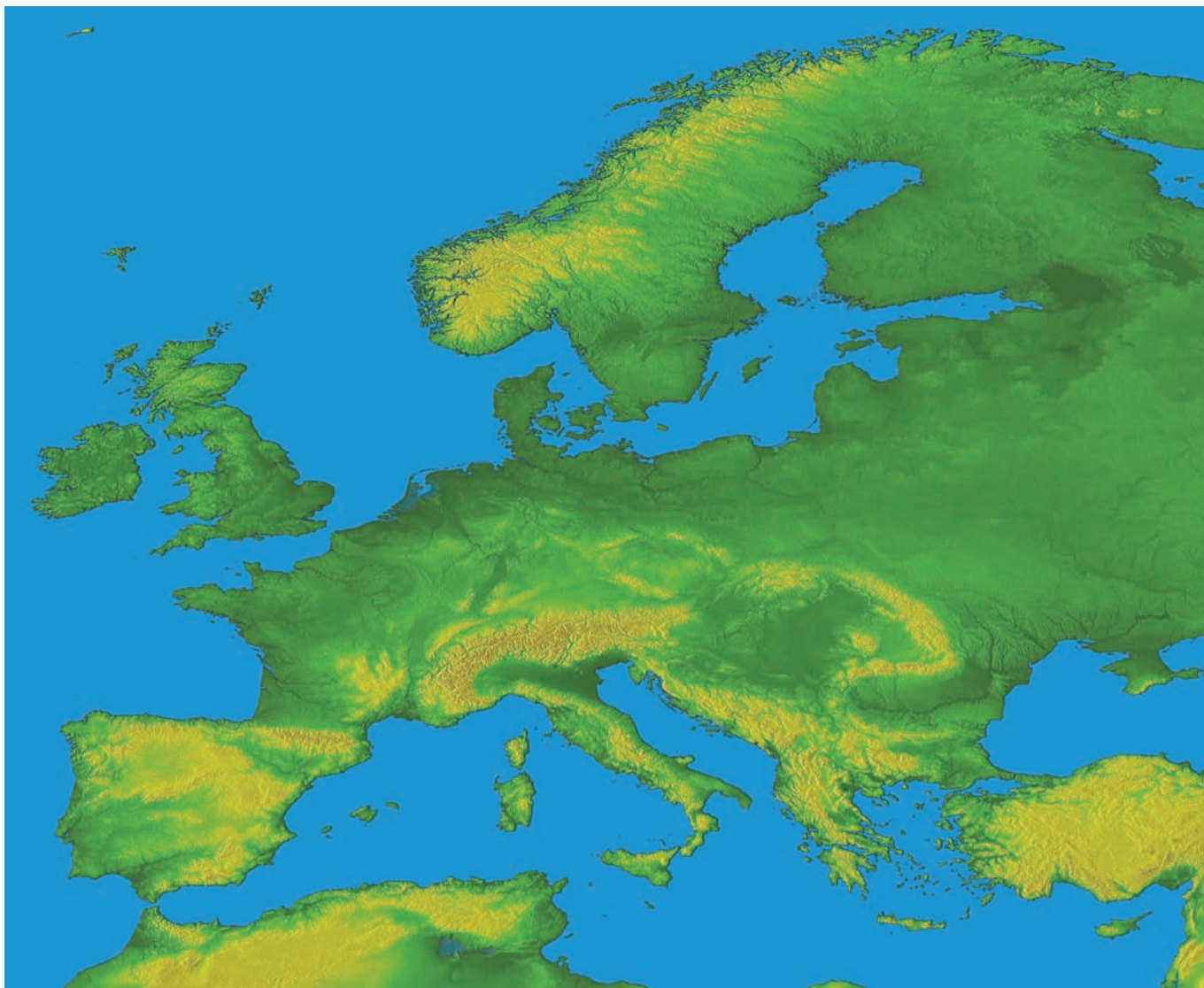
.....

.....

5. Χωριστείτε σε ομάδες και ετοιμάστε μια φανταστική συνέντευξη με έναν αστροναύτη για την καθημερινή ζωή του/της στο ΔΔΣ. Ένας από εσάς θα κάνει τον δημοσιογράφο και ο άλλος τον αστροναύτη.
6. Φτιάξτε ένα κόμικ με τέσσερις σκηνές που δείχνουν μια ημέρα στο ΔΔΣ. Μπορείτε να βάλετε διαλόγους και να γράψετε λεζάντες από κάτω.

7. Αυτή είναι μια εικόνα της Ευρώπης, όπως φαίνεται από το Διεθνή Διαστημικό Σταθμό. Σημειώστε στην εικόνα όσα περισσότερα γνωρίζετε, όπως, για παράδειγμα, τα ονόματα των ευρωπαϊκών χωρών, τις πρωτεύουσες και άλλες μεγάλες πόλεις της Ευρώπης, σημαντικές λίμνες, νησιά, ποταμούς και βουνά.

Η ημέρα της εκτόξευσης

Τρία παιδιά, ο Μίμης, η Ελενίτσα κι ο Χρίστος, μαζί με το φίλο τους τον Αρίστο, προσπαθούν να εκτοξεύσουν έναν πύραυλο δικής τους κατασκευής, τον Ίκαρο. Θα τα καταφέρουν;

Λίγες μικροεπισκευές ακόμα και ο πύραυλος είναι έτοιμος. Είναι ολόκληρος κρυμμένος μέσα στο βαθύ πηγάδι και μόνο ο θαλαμίσκος του, η καμπίνα των αστροναυτών, βγαίνει πάνω από τα χείλια του και φαίνεται. Τα παιδιά το είδαν αυτό και για να τον κρύψουν, έφτιασαν ολόγουρά του με καλάμια και κλαριά ένα φράχτη, ψηλό ως δύο μέτρα. [...]

Το πρωί της Κυριακής, στις 8 Ιουνίου, ο Μίμης και η Ελενίτσα ξύπνησαν κεφάτοι και χαρούμενοι. Πήδησαν γρήγορα κάτω απ' τα κρεβάτια τους, πλύθηκαν και φόρεσαν τα κυριακάτικα τους. Ο πατέρας τους είχε φύγει από πολύ νωρίς για μια δουλειά. Η μητέρα τους ετοίμασε το πρωινό τους, από μια κούπα γάλα και μια φρυγανιά για τον καθένα. [...]

- Για τις εφημερίδες τι έκανες;
- Α, ναι. Έχω εδώ τον αριθμό του τηλεφώνου από τρεις τέσσερις από αυτές, κυρίως απογευματινές. Κοιτάξτε τι έχω γράψει, για να τους τηλεφωνήσω:

«Σήμερα Κυριακή 8 Ιουνίου και ώρα 10.30 π.μ. θα γίνει στα Λιόσια, στάση Γέφυρα, στη θέση «Μύλος» εκτόξευση μονώροφου πυραύλου μεγάλου βεληνεκούς με τρεις αστροναύτες. Παρακαλείσθε να παρευρεθείτε». [...]

- Εγώ δεν καταλαβαίνω εκείνο το βεληνεκούς, λέει ο Χρίστος.
- Βεληνεκές θα πει, εξηγεί ο Αρίστος, πόσο μακριά πάει ένα βλήμα...
- Μεγάλου βεληνεκούς... μακριά, δηλαδή ψηλά, μονολογεί ο Χρίστος. [...]
- Από τ' άλλα είμαστε εντάξει;
- Τα τρόφιμα, τις μάσκες και τ' αλεξίπτωτα τα έχω βάλει μες στην καμπίνα σας. Σας έχω εκεί και το θερμόμετρο και τη φωτογραφική μηχανή, καθώς και τρία φίλμς. [...]
- Ν' ανεβούμε, να πάρουμε τις θέσεις μας στην καμπίνα;
- Και δεν ανεβαίνετε; [...]

Οι τέσσερις φίλοι άνοιξαν το φράχτη που φύλαγε τον πύραυλο και στάθηκαν μπροστά του. [...] Πρώτος ανέβηκε ο Μίμης. Μπήκε από τη μικρή πορτούλα και στάθηκε στο κάθισμά του. Πίσω του η Ελενίτσα. Πήρε κι αυτή τη θέση της στο πίσω κάθισμα. Ο Χρίστος στάθηκε αναποφάσιτος απ' έξω. [...] Και με αργά βήματα, σαν να πήγαιναν να τον κρεμάσουν, έφτασε στον πύραυλο. [...]

- Δέστε καλά τη μέση σας με τις ζώνες, φωνάζει απ' έξω ο Αρίστος. Δίπλα σας τις μάσκες έτοιμες. Εσύ, Μίμη, έχε το νου σου στις αντλίες... μόλις φύγω, να κλείσετε καλά από μέσα την πόρτα και να με παρακολουθείτε. Μόλις σας κάνω έτσι πέρα δώθε με το χέρι, εσύ, Μίμη, να ανοίξεις τις αντλίες με τα καύσιμα... Λοιπόν... έτοιμοι, ε; Γεια σας! ... Και ... καλή επιτυχία!...

Τα τρία παιδιά, καθώς απομακρύνεται, του στέλνουν με το χέρι πεταχτά φιλιά. Ο Αρίστος πάει,

παίρνει από δίπλα το μηχανισμό με το καλώδιο πυροδότησης και, ξετυλίγοντάς το, βγαίνει έξω από το φράχτη και αφήνει το μηχανισμό πίσω από έναν ξερότοιχο. [...] Κοιτάζει το ρολόι του.

- Δέκα και δέκα... λέει. Κλείστε την πόρτα. Κατόπι πιάνει με τα χέρια του, χαλά το φράχτη που ήταν ολόγυρα στο πηγάδι, παίρνει την ταμπέλα και τραβά γρήγορα κατά το δρόμο. Τα παιδιά έχουν κλείσει την πόρτα και τον κοιτούν τώρα μέσ' από το τζάμι της καμπίνας.

Ο Αρίστος φτάνει στο δρόμο, μπήγει εκεί στο χώμα τον πάσσαλο και αμέσως φεύγει τρέχοντας για την κοντινή ταβέρνα. Πιάνει το τηλέφωνο. Παίρνει έναν αριθμό:

- Εμπρός! ... εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ»; Σημειώστε, παρακαλώ, μιαν έκτακτη είδηση...

Και βγάζοντας από την τσέπη του το χαρτί, διαβάζει την αγγελία που είχε ετοιμάσει. Ύστερα παίρνει άλλη εφημερίδα... κι άλλη. Κοιτάζει τα ρολόι του. Δέκα και δέκα οχτώ. Πληρώνει στα γρήγορα το τηλέφωνο και φεύγει. [...] Ο Αρίστος φτάνει πίσω από τον ξερότοιχο. Σκύβει πάνω απ' το μηχανισμό πυροδότησης. Τον εξετάζει. Όλα είναι εντάξει. Κοιτά και πάλι το ρολόι του. Δέκα και είκοσι δύο... Δέκα και είκοσι τρία... και είκοσι πέντε. [...]

Ξάφνου κάτω στο δρόμο φάνηκε ένα αυτοκίνητο. Σταμάτησε εκεί κοντά στον πάσσαλο και τρεις τέσσερις άντρες βγήκαν απ' αυτό. Ο ένας τους έδειξε με το χέρι την ταμπέλα. Κι ευθύς αμέσως όλοι τους πήραν μέσ' απ' τα χωράφια το δρόμο για τον πύραυλο. Την ίδια στιγμή κι άλλο κι αμέσως κατόπι ένα τρίτο αυτοκίνητο σταμάτησαν στο ίδιο μέρος. [...] Πέντ' έξι αστυνομικοί πήδησαν έξω απ' αυτό και τράβηξαν κατά πάνω.

Τα τρία παιδιά έχουν αγωνία. Τι θα γίνει; Θα προφτάσει ο Αρίστος να πυροδοτήσει τον πύραυλο; Γιατί δεν του κάνει σινιάλο με το χέρι; Τι έπαθε; Μην τυχόν και χάλασε ο μηχανισμός;

Κρατούν όλοι τις ανάσες τους. Και οι δημοσιογράφοι με τους αστυνομικούς πλησιάζουν, όλο πλησιάζουν. Τριάντα σαράντα μέτρα ακόμα και θα φτάσουν στο μέρος που είναι ο Αρίστος.

Ξάφνου ο Αρίστος σηκώνεται πάνω και κουνά πέρα δώθε το χέρι του. Ο Μίμης ανοίγει τις αντλίες καυσίμων. Την ίδια στιγμή ο Αρίστος πιέζει με δύναμη το μοχλό του μηχανισμού πυροδότησης.

Κι αμέσως ένας τρομερός κρότος ακούστηκε από το μέρος του πυραύλου, μια λάμψη τεράστια, θαμπωτική άστραψε κι ένας μαύρος καπνός, ένα πελώριο σύννεφο από σκόνη και καπνό σηκώθηκε, σφύριξε, υψώθηκε κατά πάνω, απλώθηκε ολόγυρα, σκέπασε τον πύραυλο, το κήπο και την καλυβούλα. Οι τρεις μικροί αστροναύτες τραντάχτηκαν δυνατά στις θέσεις τους κι ένα πηχτό σκοτάδι τα τύλιξε όλα ...

Χάρης Σακελλαρίου, *Τρία παιδιά χαμένα στο διάστημα*, εκδ. Κέδρος

Λεξιλόγιο

εκτόξευση: πέταγμα προς μια ορισμένη κατεύθυνση και με μεγάλη δύναμη: *εκτόξευση νερού*. || για σώμα που κινείται με τη βοήθεια προωθητικού μέσου: *εκτόξευση βλήματος / πυραύλου / διαστημικού οχήματος*.

κρότος: σύντομος, δυνατός και ξερός ήχος.

Ξεκλειδώνουμε το κείμενο

1. Πού βρισκόταν ο πύραυλος των παιδιών; Τι έκαναν, για να τον κρύψουν;
2. Τι θα έχουν μαζί τους οι μικροί αστροναύτες;
3. Ποιο από τα παιδιά διστάζει να μπει στον πύραυλο; Πώς το καταλαβαίνουμε;
4. Ποιους αποφάσισε να ειδοποιήσει ο Αρίστος;
5. Ποιοι έφτασαν ξαφνικά στον τόπο της εκτόξευσης; Τι έκανε ο Αρίστος;

Δραστηριότητες

«Οι τρεις μικροί αστροναύτες τραντάχτηκαν δυνατά στις θέσεις τους κι ένα πηχτό σκοτάδι τα τύλιξε όλα ...»

1. Άραγε, τι συνέβη στον πύραυλο και στα παιδιά; Γράψτε μια παράγραφο για τη συνέχεια και το τέλος αυτής της περιπέτειας. Για περισσότερη βοήθεια, διαβάστε το κείμενο Πώς γράφουμε φανταστικές ιστορίες από το Κεφάλαιο 1, Άνθρωποι, μηχανές και συναισθήματα.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Είστε δημοσιογράφος και παρακολουθήσατε με αγωνία τις προσπάθειες των παιδιών, γιατί την επόμενη ημέρα θα γράψετε ένα άρθρο στην εφημερίδα σας, τον *Πρωινό Τύπο*. Πώς θα μεταφέρετε το γεγονός στους αναγνώστες σας; Δείτε παρακάτω τις οδηγίες για τη συγγραφή του.

Πώς γράφουμε ένα άρθρο εφημερίδας

Το **άρθρο** είναι ένα είδος κειμένου που συναντάμε σε **εφημερίδες** ή **περιοδικά**. Αυτός που το γράφει (ο αρθρογράφος) παρουσιάζει σε αυτό ένα σημαντικό γεγονός που αποτελεί είδηση, με τέτοιο τρόπο ώστε να προσελκύσει το ενδιαφέρον των αναγνωστών.

Αφού, λοιπόν, επιλέξουμε το **θέμα** του άρθρου μας, το σημαντικό, δηλαδή, ζήτημα που θέλουμε να παρουσιάσουμε, βρίσκουμε τον **τίτλο** του άρθρου, που θα πρέπει να είναι σύντομος, να **έχει σχέση** με το θέμα του άρθρου και να είναι **ελκυστικός** (να προκαλεί το ενδιαφέρον του αναγνώστη).

- Στην αρχή του άρθρου παρουσιάζουμε το θέμα που επιλέξαμε με σύντομο τρόπο, δίνοντας κάποια σημαντική πληροφορία γι' αυτό.
- Στο κύριο μέρος του άρθρου αναφέρουμε όλες τις λεπτομέρειες και τις πληροφορίες που αφορούν το θέμα μας (τι ακριβώς έγινε, πού, πότε, πώς και γιατί, ποια πρόσωπα έχουν σχέση με το γεγονός, ποιες ήταν οι συνέπειες).
- Στο τέλος του άρθρου μας καταλήγουμε σ' ένα συμπέρασμα ή εκφράζουμε μια άποψη για όσα έχουμε αναφέρει παραπάνω, προσπαθώντας να μεταδώσουμε τον προβληματισμό και τις σκέψεις μας στους αναγνώστες.

Γράψτε εδώ τα άρθρο σας γι' αυτό που είδατε. Μην ξεχάσετε να βάλετε τίτλο, πού και πότε έγινε, ενώ συμπληρώστε την ιστορία με αυτό που πιστεύετε ότι συνέβη στο τέλος.

Μετά ανταγωνισμό δεκαετιών ΑΦΟΓΗ ΣΥΝΔΕΣΗ ΚΑΙ ΧΕΙΡΑΨΙΑ ΣΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ

Με την κραυγή «έπιτύχαμε» χαιρέτησαν οι αστροναύτες το επίτευγμα. Μηνύματα Φόρντ και Μπρέζνιεφ.

ΔΙΑΣΤΗΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΧΙΟΥΣΤΟΝ, 17. (Ράιτερ).— Το αμερικανικό διαστημόπλοιο «Απόλλων» και το σοβιετικό «Σογιούζ» συνδέθηκαν επιτυχώς στο διάστημα, 88 λεπτά πριν από την προκαθορισμένη ώρα, τερματίζοντας έτσι τον από δεκαετιών έσχατο ανταγωνισμό τους και τον ψυχρό πόλεμο που ακολουθούσε μέχρι τώρα τα διαστημικά προγράμματα των δύο υπερδυνάμεων.

Με την κραυγή «έπιτύχαμε» οι αστροναύτες του «Απόλλων» και οι κοσμοναύτες του «Σογιούζ» χαιρέτησαν με ικανοποίηση την σύνδεση στο διάστημα, στην πρώτη αμερικανοσοβιετική διαστημική αποστολή. Η σύνδεση επετεύχθη στις 19.09 ώρα Ελλάδος της Πέμπτης.

Τα δύο διαστημόπλοια συναντήθηκαν σε ύψος 140 μιλίων πάνω από την Ευρώπη και αυτό ήταν το αποκορύφωμα της διήμερου καταδίωξής τους.

«Όλοι οι έλιγμοί υπήρξαν άκωβητοι και όταν τα δύο κέντρα έλεγχο της πτήσεως στο Χιούστον και την Μόσχα έβλεψαν το «Απόλλων» κατάβυθίστηκε προς το «Σογιούζ» και έπιτεύχθη η ομαλή σύνδεση.

«Αλλά λίγα λεπτά αργότερα οι

ΧΩΣ ΤΟ ΑΠΟΓΕΥΜΑ

Η ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΣΤΟ ΣΚΟΤΑΔΙ ΓΙΑ ΛΙΓΟ
ΑΠΟ ΒΛΑΒΗ
ΣΤΗΝ ΠΤΟΛΕΜΑΓΙΔΑ

ΠΟΛΛΟΙ ΕΓΚΛΗΒΙΣΜΟΙ
ΣΕ ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ

Συνεπεία θλάξης στο θερμοληκτρικό εργαλείο της ΔΕΗ στην Πτολεμαίδα, σημειώθηκε, την δηνοκτερινή, διακοπή της παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, στην Θεσσαλονίκη.

Δείτε εδώ ένα παράδειγμα άρθρου:

Εφημερίδα Μακεδονία

18/7/1975 Πηγή: Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος

www.nlg.gr

Γράψτε εδώ τα άρθρο σας γι' αυτό που είδατε. Μην ξεχάσετε να βάλετε τίτλο, πού και πότε έγινε, ενώ συμπληρώστε την ιστορία με αυτό που πιστεύετε ότι συνέβη στο τέλος.

Τίτλος:.....

Έρχονται οι διαστημάνθρωποι

Στον πλανήτη Γη, κάποτε στο μέλλον, ο πολιτισμός κινδυνεύει να καταστραφεί. Οι εξωγήινοι του πλανήτη Άστρον παρακολουθούν τι συμβαίνει και προσπαθούν να σώσουν την ανθρωπότητα από την καταστροφή.

Όταν ο Οδηγητής, ο Άλφα Ένα, σηκώθηκε να υποδεχτεί τον κυβερνήτη του αστρόπλοιου, το πρόσωπό του πρόδινε έντονη συγκίνηση. Αλλά και οι άλλοι είχαν σηκωθεί όρθιοι, κατεχόμενοι από ζωντανή ταραχή: ο κυβερνήτης Βήτα Τρία έφτανε από τη Γη! Όταν όμως ελευθερώθηκε από το αγκάλιασμα του Βήτα Τρία, ο Άλφα Ένα έκλαιγε. Ήταν δάκρυα λύπης, απόγνωσης. [...] Το αγκάλιασμα ήταν αρκετό για να του μεταβιβάσει όλα όσα είχε πληροφορηθεί ο αστροναύτης στη διάρκεια της αποστολής του.

- Κύριοι, ο Οδηγητής απευθύνθηκε στους Πρυτάνεις, η τραγική στιγμή που φοβόμαστε έφτασε. [...]
- Η Γη έφτασε στο τελευταίο στάδιο του τεχνολογικού πολιτισμού, επιβεβαίωσε ο κυβερνήτης. Επιβάλλεται η ανάγκη να επέμβουμε για να σώσουμε όχι τους Γήινους αλλά εμάς του ίδιους.
- Όστε η εξέλιξη στον πλανήτη απειλεί τον πολιτισμό μας; ψιθύρισε ο Άλφα Πέντε.
- Αυτή τη στιγμή ολόκληρο το σύμπαν βρίσκεται σε αυτή σε κίνδυνο, επιβεβαίωσε ο Οδηγητής. Παρακαλώ, Βήτα Τρία, εξήγησέ μας την κατάσταση.
- Όλα τα στοιχεία, που μπόρεσα να συγκεντρώσω, άρχισε ο κυβερνήτης, δείχνουν ότι τους τελευταίους καιρούς η Γη έχει σημειώσει μια τεχνική και επιστημονική πρόοδο πολύ γρήγορη. Μόλις δυο αιώνες τής ήταν αρκετοί για να περάσει από τη φάση της ανάπτυξης που τη χαρακτηρίζουμε σαν αγροτική κοινωνία, στη λεγόμενη βιομηχανική επανάσταση κι ύστερα στη φάση της καταναλωτικής κοινωνίας. [...]
- Σε κανονικές συνθήκες ανάπτυξης, σχολίασε ο Άλφα Τέσσερα, μια παρόμοια εξέλιξη απαιτεί δέκα αιώνες!
- Πραγματικά [...] Στην απίστευτη τεχνική και επιστημονική εξέλιξη δεν αντιστοιχεί ανάλογη ανθρώπινη και κοινωνική πρόοδος.
- Το τεχνολογικό χάσμα! φώναξε η Άλφα Δεκατρία. Είναι τρομερό!
- Τρομερό, ναι. Από την επίσκεψή μου στα ξαδέρφια μας στη Γη κατάλαβα ότι επιφανειακά ζουν στην καλοπέραση, παρόλο που στον τρόπο ζωής τους συνάντησα σημαντικές διαφορές από τον έναν λαό στον άλλο. Κατοικούν σε ευρύχωρα και άνετα σπίτια. Παράγουν κατά μάζες όλα τα προϊόντα των τεχνολογικών ανακαλύψεων που χρησιμεύουν για ευχαρίστησή τους. Η εργασία τους γίνεται σχεδόν ολοκληρωτικά από αυτόματα μηχανήματα και, κατά συνέπεια, οι Γήινοι έχουν πάρα πολύ ελεύθερο χρόνο που τον αφιερώνουν σε διασκεδάσεις, στα σπορ, στα θεάματα και στα ταξίδια. Βρίσκονται σε διαρκή κίνηση στην ξηρά, τη θάλασσα και τον αέρα. [...]
- Η πείνα;
- Αναπληρώνουν με συνθετικές τροφές την έλλειψη φυσικών τροφών. Όπως σας έχω κιόλας αναφέρει παρόλο που η τεχνολογική ανάπτυξη προχώρησε πάρα πολύ, η ψυχική τους εξέλιξη έμεινε στη φάση του καταναλωτισμού. Καταναλώνουν: είναι το μόνο που μπορεί να πει κανείς γι' αυτούς.
- Απ' όσα μας ανάφερες δε φαίνεται ότι οι Γήινοι είναι πραγματικά δυστυχισμένοι.
- Είναι, αλλά δεν το ξέρουν: αυτό είναι το σοβαρό, απάντησε ο Βήτα Τρία. Εκδηλώνουν την εσωτερική τους δυσφορία με επιθέσεις, βιαιότητες, πολέμους. Δεν μπορούν να καταλάβουν ότι η αληθινή σύγκρουση βρίσκεται μέσα τους. [...] Είναι άνθρωποι, και σαν τέτοιοι έχουν επιθυμίες, ιδανικά, αισθήματα, πνευματικές ανάγκες. Έχουν όμως απαρνηθεί τη φύση τους

για να υποταχτούν στη σιδερένια θέληση των μηχανών. Οι μηχανές ρυθμίζουν ολοκληρωτικά τη ζωή τους. [...] Είναι πολύ περήφανοι και ψηλομύτηδες. Θα έρθουν στο κοσμικό διάστημα για να φέρουν για να φέρουν τον πολιτισμό τους ...

- ... και θα τον φέρουν με τους πυρηνικούς τους πυραύλους! συμπλήρωσε ο Άλφα Πέντε, με βαθιά πικρία.
- Γι' αυτό επιβάλλεται η ανάγκη να επέμβουμε, είπε ο Οδηγητής. Πρέπει να σταματήσουμε τους Γήινους πριν να φέρουν την καταστροφή στο σύμπαν, που δε δημιουργήθηκε για να καταστραφεί από ατομικά όπλα. [...] Άλφα Έξι, θέλω πάνω στη Γη να εξουδετερωθεί κάθε τύπος ηλεκτρισμού. Οι κομπιούτερς δε θα απαντούν. Τα μηχανήματα θα μείνουν σταματημένα. [...]
- Πιστεύω κι εγώ πως η λύση που προτάθηκε θα αποδειχτεί αποτελεσματική, πρόσθεσε ο Βήτα Τρία. Χωρίς ηλεκτρισμό, κανένα από τα εργαλεία τα οποία εμπιστεύονται σήμερα οι άνθρωποι, δε θα τους υπηρετεί πια. Θα υποχρεωθούν να ξαναχρησιμοποιήσουν το σφυρί, το σκεπάρνι, τη σκαπάνη.
- Το να ξαναμάθουν να υφαίνουν, να σπέρνουν, να χτίζουν σπίτια, να αντιμετωπίζουν με τη σωματική τους εργασία κάθε ανάγκη τους θα τους απασχολήσει κάμποσους αιώνες., σχολίασε ο Άλφα Έξι. [...] Κι ελπίζω όταν οι μακρινοί τους απόγονοι θα καταφέρουν να ανακαλύψουν ξανά τα μυστικά του ηλεκτρισμού, θα ξέρουν ν' ακολουθήσουν τους δρόμους της προόδου με μικρότερη αλαζονεία. [...]
- Εύχομαι, πρόσθεσε η Άλφα Δεκατρία, η πιο σημαντική μελλοντική ανακάλυψη των Γήινων να είναι η ανακάλυψη της αγάπης, της αδελφότητας, της δικαιοσύνης!

Για μερικές ατέλειωτες στιγμές κανείς άλλος δεν πήρε το λόγο. Ο Οδηγητής έστρεψε το βλέμμα του στον καθένα από τους Πρυτάνεις. [...]

- Προχωρήστε στην πραγματοποίηση του σχεδίου, διέταξε.

Τζουλιάνο Αμίτσι, Έρχονται οι διαστημάνθρωποι, εκδ. Ψυχογιός

Λεξιλόγιο

βιομηχανική επανάσταση: η περίοδος της ανθρωπότητας, που πρωτοξεκίνησε στην Αγγλία στα μέσα του 18^{ου} αιώνα και χαρακτηρίζεται από τα εργοστάσια, τις νέες εφευρέσεις και τα νέα προϊόντα που εμφανίζονται σε μεγάλες ποσότητες.

ευρύχωρος-η-ο: που έχει αρκετά μεγάλες διαστάσεις, πολύ χώρο, ο άνετος, ευρύχωρη αίθουσα, ευρύχωρη αυλή, ευρύχωρη ντουλάπα, ευρύχωρο αυτοκίνητο, ευρύχωρα ρούχα / παπούτσια. αντίθ. **στενόχωρος.**

καταναλώνω: χρησιμοποιώ κάτι, για να ικανοποιήσω τις ανάγκες μου, με συνέπεια την τελική εξαφάνιση ή αχρήστευση των προϊόντων αυτών ή τη μετατροπή τους σε άλλα αγαθά κατάλληλα για χρήση.

δυσφορία (η): δυσάρεστο συναίσθημα.

σκεπάρνι (το): μικρό κοπτικό εργαλείο με ξύλινη λαβή για ξυλουργικές εργασίες μαραγκού, οικοδόμου.

σκαπάνη (η): εργαλείο για σκάψιμο, η τσάπα.

αλαζονεία (η): ψευτοπερηφάνια.

η σκαπάνη

το σκεπάρνι

Ξεκλειδώνουμε το κείμενο

1. Ποιο είναι το πρόβλημα που εντόπισε ο κυβερνήτης Βήτα Τρία στη Γη;
2. Πώς ζουν αυτή την εποχή οι άνθρωποι της Γης; Είναι ευτυχισμένοι;
3. Γιατί οι γήινοι αποτελούν κίνδυνο για ολόκληρο το Σύμπαν;
4. Ποια είναι η λύση που προτείνεται, για να σωθεί ο κόσμος; Ποια είναι τα πλεονεκτήματα αυτής της λύσης;
5. Εσείς τι πιστεύετε, έχουν δίκιο οι κάτοικοι του Άστρον για τη συμπεριφορά των κατοίκων της Γης; Μήπως παρατηρούμε κάτι παρόμοιο και στην εποχή μας;

Δραστηριότητες

1. Κάνω υποθέσεις με το **αν** και το **εάν**.

Εάν οι διαστημάνθρωποι του Άστρον δεν επέμβουν, το Σύμπαν θα κινδυνεύσει.

ΥΠΟΘΕΣΗ

ΑΠΟΔΟΣΗ

Για να κάνουμε υποθέσεις, χρειαζόμαστε δύο προτάσεις: μία εξαρτημένη που ονομάζεται **υπόθεση** και μία ανεξάρτητη που ονομάζεται **απόδοση**. Οι υποθετικές προτάσεις ξεκινούν συνήθως με το **αν** και το **εάν**.

α. Με βάση τις παραπάνω οδηγίες, ψάξτε το κείμενο που προηγήθηκε και συμπληρώστε την απόδοση που λείπει:

Εάν οι Γήινοι έρθουν στο κοσμικό διάστημα,

.....

Εάν σταματήσει κάθε είδους ηλεκτρισμός στη Γη,

.....

Εάν οι Γήινοι καταφέρουν να ανακαλύψουν ξανά τα μυστικά του ηλεκτρισμού,

.....

β. Φτιάξτε τώρα τις δικές σας υποθετικές προτάσεις. Μην ξεχάσετε την υπόθεση και την απόδοση.

Αν ταξιδέψω με ένα διαστημόπλοιο,

.....

Αν συναντούσα έναν εξωγήινο,

.....

Αν οι άνθρωποι συνεχίσουν να μολύνουν το περιβάλλον,

.....

Αν την επόμενη εβδομάδα ο καιρός είναι καλός,

.....

Αν είσαι συνεπής στα μαθήματά σου,

.....

2. Η ιστορία που διαβάσαμε συμβαίνει στο μέλλον. Για να την περιγράψουμε, χρησιμοποιούμε
ρήματα σε μελλοντικούς χρόνους:

Στο μέλλον οι άνθρωποι θα

.....

.....

.....

.....

Είμαστε μόνοι στο σύμπαν;

Πολλοί άνθρωποι πιστεύουν ακράδαντα ότι υπάρχουν εξωγήινοι, και ορισμένοι πιστεύουν ότι έχουν δει ιπτάμενους δίσκους. Όμως σήμερα δεν υπάρχει τίποτα που να αποδεικνύει την ύπαρξη εξωγήινης ζωής. Αυτό δεν εμποδίζει τη φαντασία μας να γεννά στα βιβλία, στα κόμικ ή στις ταινίες παράξενα όντα που έρχονται από τα βάθη του σύμπαντος, συχνά πανούργα, καμιά φορά καλοπροαίρετα, πάντα όμως εντυπωσιακά. Για την ώρα, όμως, ανήκουν στην επιστημονική φαντασία.

Πώς θα μπορούσε να είναι, τελικά, ένας εξωγήινος;

Θα μπορούσε να έχει δυο χέρια, ρίζες που φτάνουν ως το βυθό των θαλασσών, και η ζωή του να διαρκεί τρία δευτερόλεπτα. Εσύ πως τον φαντάζεσαι;

Ζώο, φυτό, βακτήριο ή ανθρωποειδές;

Ένα βακτήριο στο διάστημα είναι ο πιο απλός τύπος εξωγήινου που μπορούμε να φανταστούμε. Ένας εξωγήινος οργανισμός θα απαιτούσε εξωγήινη τροφή, η οποία μάλλον θα φτιαχνόταν με εξωγήινα φυτά. Αν αντίθετα έμοιαζε με τον άνθρωπο, θα έτρωγε ό,τι κι εμείς, κι αφού εμείς υπάρχουμε, δεν είναι απίθανο να υπάρχει και κάτι σαν κι εμάς. Ωραίο, ε; Σαν όνειρο... [...] Μπορεί οι εξωγήινοι, αν υπάρχουν, να επικοινωνούν χωρίς λέξεις, χωρίς ήχους και χωρίς εικόνες, με μια γλώσσα άγνωστη που δεν μπορούμε ούτε να τη φανταστούμε.

Εξαφανίστηκαν ή μήπως έρχονται;

Πολλά είδη ζώων στη Γη υπήρχαν, αλλά έχουν εξαφανιστεί, όπως για παράδειγμα οι δεινόσαυροι. Δεν είναι πιθανό, λοιπόν, να υπήρχαν και στο διάστημα εξωγήινοι, που και αυτοί να έχουν εξαφανιστεί τώρα; [...] Αλλά για να χρησιμοποιήσουμε μια φράση από μια υπέροχη ταινία, «Το Σύμπαν είναι απέραντο. Αν ζούμε μόνο εμείς σ' αυτό, τόσος χώρος πάει χαμένος...»

Χαβιέ Λαμπούζ, *Είμαστε μόνοι μας στο σύμπαν*, εκδ. Ερευνητές

Η ταινία «E.T. Ο εξωγήινος» (1982), του Αμερικανού σκηνοθέτη Στίβεν Σπίλμπεργκ, αφηγείται τη φιλία ενός συμπαθητικού εξωγήινου με ένα παιδί.

Λεξιλόγιο

βακτήριο: πολύ μικρός, αόρατος οργανισμός.

πανούργος, -α, -ο: πολύ κακός και πονηρός, πανούργος άνθρωπος/ πανούργα σκέψη/ πανούργο σχέδιο.

Ξεκλειδώνουμε το κείμενο

1. Έχουν βρεθεί αποδείξεις για την ύπαρξη εξωγήινων;
2. Τι εννοείται με την τελευταία φράση του κειμένου; Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με αυτήν;

Δραστηριότητες

1. Με μία χρονομηχανή ταξιδέψατε στο μέλλον, για να βρεθείτε στην ιστορική πρώτη συνάντηση των ανθρώπων με εξωγήινες φυλές του Σύμπαντος! Μπορεί να είναι οι διαστημάνθρωποι του πλανήτη Άστρον ή κάποια άλλη παράξενη φυλή. Πώς τους φαντάζεστε; Μπορείτε να τους περιγράψετε;

Πώς περιγράφω ένα πρόσωπο

Στην περιγραφή ενός προσώπου, τα ρήματα βρίσκονται στο γ' ενικό πρόσωπο και χρησιμοποιούμε παροντικούς χρόνους (ενεστώτας, παρακείμενος). Βέβαια, αν το πρόσωπο που περιγράφεται ανήκει στην Ιστορία ή δεν ζει πια, τα ρήματα συνήθως βρίσκονται σε παρελθοντικούς χρόνους (παρατατικός, αόριστος, υπερσυντέλικος).

Η περιγραφή ακολουθεί τα παρακάτω βήματα:

- ✓ Όνομα και ηλικία.
- ✓ Με τι ασχολείται (επάγγελμα).
- ✓ Εξωτερική περιγραφή (το πρόσωπο, χρώμα, όψη με έμφαση στα μάτια και στα χείλη, μέτωπο, μάγουλα, μαλλιά κ.λπ.).
- ✓ Ενδιαφέροντα και συνήθειες.
- ✓ Χαρακτήρας και συμπεριφορά (τι του αρέσει, τι δεν του αρέσει, αρετές και ελαττώματα).
- ✓ Σημαντικά γεγονότα της ζωής του ή μια αφήγηση από αυτήν.

Μην ξεχνάτε ότι στην περιγραφή χρησιμοποιούμε πολλά επίθετα ή μετοχές. Έτσι, για να περιγράψουμε το κεφάλι, θα χρησιμοποιήσουμε επίθετα, όπως: μεγάλο, στρογγυλό, τετράγωνο, μακρύ, παράξενο κ.ά. Για το χρώμα των μαλλιών: ξανθό, μαύρο, κόκκινο, καστανό. Για τα μάτια: καστανά, μαύρα, γαλάζια, πράσινα. Για τη μύτη: μεγάλη, γαμψή, ίσια. Για τα μάγουλα: πεταχτά, κόκκινα, χλωμά. Για το σώμα: παχύς, αδύνατος, ψηλός, κοντός, γυμνασμένος, λεπτός, κοκαλιάρης, τεράστιος κ.λπ. . Για το ντύσιμο: φτωχικό, μοντέρνο, συντηρητικό, παράξενο, εντυπωσιακό, παλιομοδίτικο, φανταχτερό. Για τον χαρακτήρα: ήρεμος, ευγενικός, νευρικός, απότομος, γκρινιάρης, καλοσυνάτος, άγριος, αγενής, συμπαθητικός, παράξενος, κ.λπ.

Αφού διαβάσετε προσεκτικά τις οδηγίες περιγραφής, μπορείτε τώρα να περιγράψετε τον εξωγήινό σας, να τον ζωγραφίσετε και να τον παρουσιάσετε στην τάξη! Καλή επιτυχία!

Τίτλος περιγραφής:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

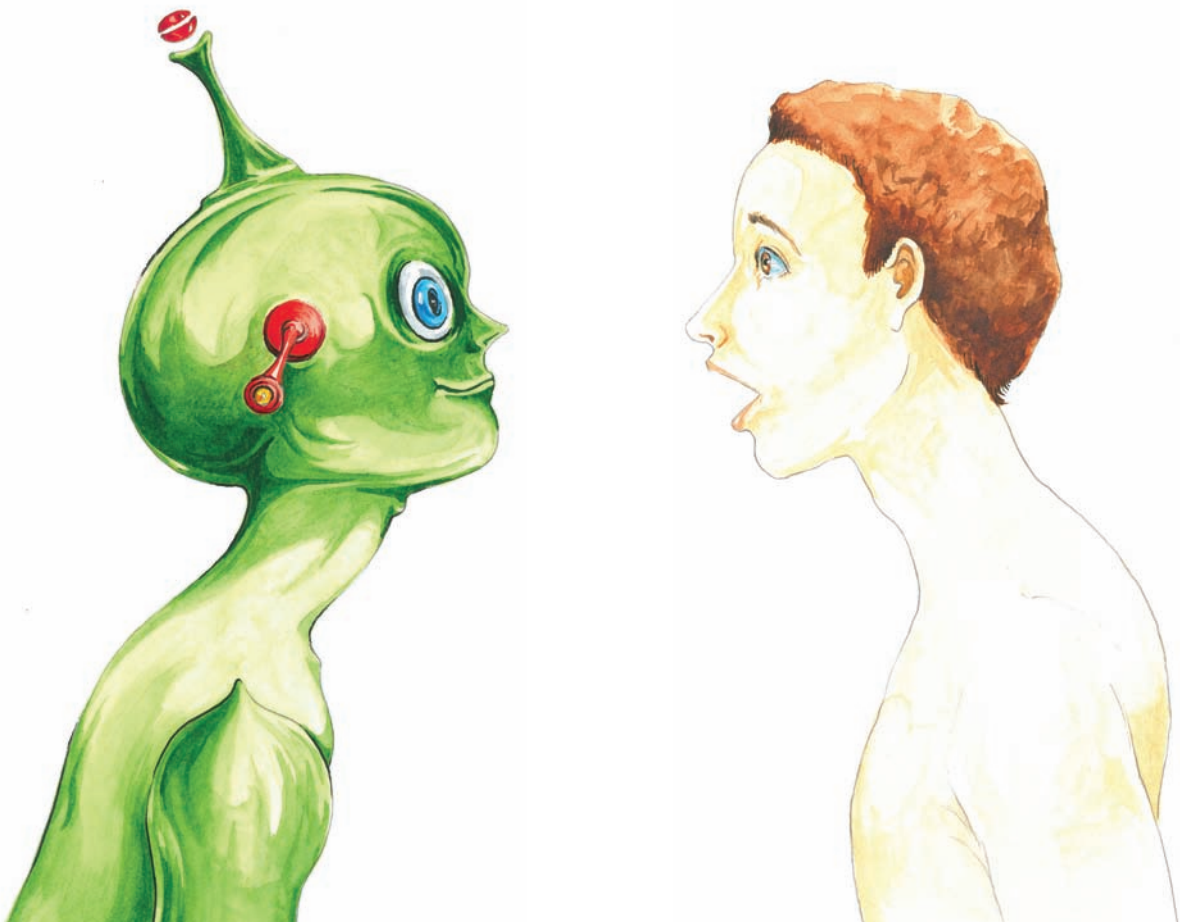
.....

.....

.....

.....

2. Θέλετε να ανακατέψετε τους εξωγήινούς σας; Διαλέξτε αυτούς που σας άρεσαν πιο πολύ και φτιάξτε μια φανταστική ιστορία, όπου συμμετέχουν οι περισσότεροι από αυτούς. Στη συνέχεια, μοιράστε ρόλους και παίξτε την ιστορία στην τάξη σας.
3. Πάρτε μία συνέντευξη από τον εξωγήινο που φτιάξατε και παρουσιάστε την στην τάξη.

Το μυστηριώδες «Νησί του Πάσχα»

Το Νησί του Πάσχα (οι κάτοικοι του το ονομάζουν Ράπα Νούι) βρίσκεται σε απόσταση περίπου 3.800 χιλιομέτρων από τις ακτές της Χιλής. Είναι ένα από τα πιο απομονωμένα κατοικημένα νησιά της Γης. Το όνομα, «Νησί του Πάσχα», δόθηκε από τον Ολλανδό θαλασσοπόρο Ρέγκεβεν που το ανακάλυψε την Κυριακή του Πάσχα του 1722.

Το νησί κατοικήθηκε αρχικά, από Πολυνήσιους θαλασσοπόρους, οι οποίοι ανέπτυξαν έναν αξιόλογο πολιτισμό, στα εύφορα εδάφη του. Αυτοί οι πρώτοι άποικοι βρήκαν ένα πλούσιο σε βλάστηση νησί, γεμάτο με γιγαντιαίους φοίνικες, που χρησιμοποίησαν για να φτιάξουν τις βάρκες και τα σπίτια τους. Καθώς ο πληθυσμός αυξανόταν, ένα πράγμα τους έδενε όλους μαζί: η κατασκευή αγαλμάτων και η λατρεία που διαμόρφωσαν γύρω από αυτά.

Είναι άγνωστο γιατί οι κάτοικοι του νησιού του Πάσχα κατασκεύαζαν τόσα πολλά τεράστια αγάλματα (τα **μοάι**). Το πώς κατασκευάζονταν, είναι σχεδόν γνωστό. Κάθε άγαλμα φτιαχνόταν στο λατομείο. Όταν ένα άγαλμα τελείωνε, αποκόπτονταν από τον βράχο και το μετακινούσαν προσεκτικά χρησιμοποιώντας τους γιγαντιαίους κορμούς των φοινίκων για να τα κυλούν στο έδαφος. Αυτή είναι και μία βασική άποψη για την παντελή έλλειψη δένδρων στο νησί.

Για δεκαετίες, ο ανταγωνισμός για να χτιστεί το μεγαλύτερο και καλύτερο άγαλμα ανέβαινε. Ο πολιτισμός είχε φθάσει στο αποκορύφωμα του. Και έπειτα, φαίνεται ότι κάτι πήγε εντελώς στραβά... Οι πρώτοι Ευρωπαίοι, όταν ανακάλυψαν το νησί, αναρωτήθηκαν πώς κάποιος θα μπορούσε να έχει επιζήσει σε μια τέτοια περιοχή χωρίς ούτε ένα δέντρο. Πράγματι, αυτό ήταν ένα μυστήριο, έως ότου πρόσφατες έρευνες, έδειξαν ότι το νησί ήταν γεμάτο δάση με γιγαντιαίους φοίνικες, οι οποίοι τώρα δεν υπάρχουν πια.

Τα δέντρα κόπηκαν για ξυλεία, για τα σπίτια, για φωτιά, και τελικά, όπως είπαμε, για να κινήσουν τα αγάλματα. Με την απώλεια των δασών, το έδαφος άρχισε να καταστρέφεται. Οι καλλιέργειες άρχισαν να μειώνονται και οι κάτοικοι ξεκίνησαν έναν εμφύλιο πόλεμο για τα λιγοστά αγαθά που έμειναν. Ο πολιτισμός και η κοινότητα του νησιού, που είχαν αναπτυχθεί επί 300 συνεχόμενα χρόνια, κατέρρευσαν. Δεν υπήρχε κανένα ξύλο στο νησί για να φτιάξουν βάρκες, έτσι ώστε να φύγουν μακριά. Ελάχιστοι επέζησαν, όταν έφτασαν οι Ευρωπαίοι. Ένα πράγμα άφησαν πίσω, τα αγάλματα. Είναι ένα από τα πιο μεγάλα μυστήρια το γιατί έφτιαχναν αυτού του είδους αγάλματα. Ακόμα και ο τρόπος που είναι στραμμένα, (όλα σε μία κατεύθυνση κοιτούν) είναι ένα μυστήριο.

Όταν τα βλέπεις, σου δίνουν την εντύπωση πως κάτι περιμένουν από τον ουρανό ή την θάλασσα. Ίσως να μην καταφέρουμε να λύσουμε ποτέ αυτόν τον μεγάλο γρίφο. Ωστόσο θα βρίσκεται πάντα εκεί να μας υπενθυμίζει ότι ο πλανήτης που ζούμε, κρύβει πολλά ακόμα απίστευτα μυστήρια όπως κι αυτό, που μας περιμένουν για να τα ερευνήσουμε.

Πηγές: dinfo.gr ...και το ταξίδι ξεκινάει, www.dinfo.gr, <http://wikimapia.org/2631012/el>, διασκευή

Τα μυστηριώδη αγάλματα στο νησί του Πάσχα
Πηγή: dinfo.gr ...και το ταξίδι ξεκινάει, www.dinfo.gr

Λεξιλόγιο

Θαλασσοπόρος: αυτός που κάνει ταξίδια στις θάλασσες.

αξιόλογος, -η, -ο: που είναι πάρα πολύ καλός: Αξιόλογο γεγονός / βιβλίο / έργο / άνθρωπος.

εύφορος, -η, -ο: που παράγει ή που μπορεί να παράγει πολλούς καρπούς, γόνιμος: Εύφορο χώμα / εύφορη χώρα / εύφορη πεδιάδα / εύφορο έδαφος.

βλάστηση: το σύνολο των φυτών ενός τόπου: Πυκνή / αραιή / άφθονη / οργιώδης / άγρια / παρθένα / τροπική / βλάστηση.

λατομείο: μέρος (συνήθως βουνό) απ' όπου βγάζουμε μάρμαρα και πέτρες, νταμάρι.

απώλεια: όταν χάνεις κάποιον ή κάτι.

γρίφος: καθετί που είναι δύσκολο να το καταλάβεις ή να το λύσεις.

Ξεκλειδώνουμε το κείμενο

1. Πώς ονομάζεται το Νησί του Πάσχα στη γλώσσα των κατοίκων του; Πώς δόθηκε το όνομά του;
2. Ποιοι πρωτοκατοίκησαν στο νησί και πώς ήταν εκείνα τα χρόνια; Ποιο ήταν το δέντρο που υπήρχε παντού;
3. Πώς κατασκευάζονταν τα τεράστια αγάλματα;
4. Γιατί τελικά καταστράφηκε ο πολιτισμός αυτός στο Νησί του Πάσχα;
5. Ποιο είναι, τελικά, το μυστήριο για το Νησί του Πάσχα;

Δραστηριότητες

1. Θυμάστε τη λέξη θαλασσοπόρος; Αυτή η λέξη είναι σύνθετη και έχει ως δεύτερο συνθετικό τη λέξη – πόρος, που προέρχεται από το ρήμα πορεύομαι = προχωρώ, διανύω μια απόσταση. Έτσι, όπως είπαμε, θαλασσοπόρος είναι αυτός που διανύει αποστάσεις (ταξιδεύει) στη θάλασσα.

Ας δούμε ακόμα μερικές λέξεις με το ίδιο συνθετικό:

Ποντοπόρος: που διασχίζει θάλασσες κι ωκεανούς / ποντοπόρο πλοίο.

Πεζοπόρος: αυτός που διανύει μεγάλη απόσταση περπατώντας.

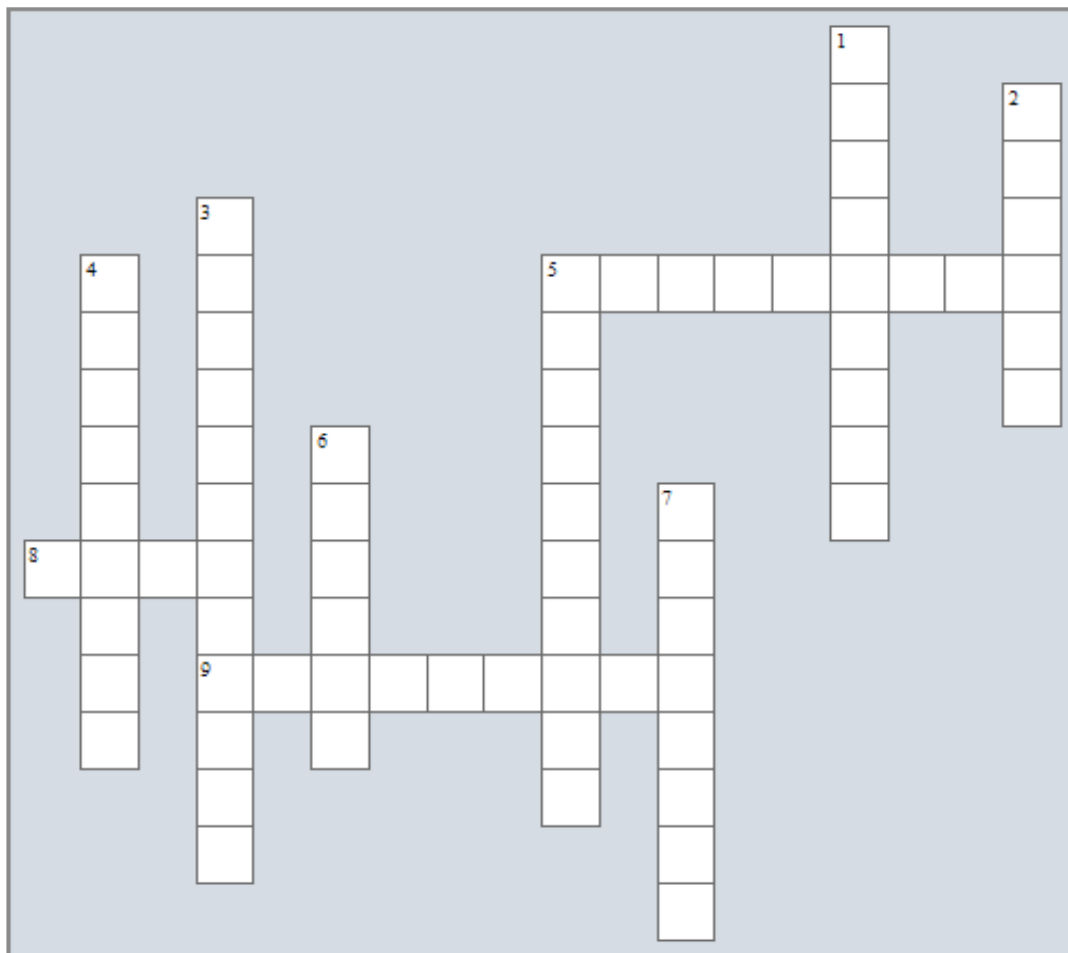
Οδοιπόρος: το ίδιο με το πεζοπόρος.

Συνοδοιπόρος: που ταξιδεύει με κάποιον άλλον ή που ακολουθεί τις ιδέες κάποιου άλλου.

Αεροπόρος: που διασχίζει τον αέρα με αεροπλάνο.

Πρωτοπόρος: α. που βρίσκεται μπροστά σε μια πορεία: Τα πρωτοπόρα τμήματα του στρατού μας μπήκαν στη Θεσσαλονίκη. β. που εφαρμόζει νέες ιδέες, γνώσεις, τεχνικές στις τέχνες, στις επιστήμες, στην κοινωνία και λειτουργεί ως παράδειγμα στους άλλους. Πρωτοπόρα επιστήμη / τεχνολογία. Οι πρωτοπόροι της επιστήμης.

Λύστε τώρα το παρακάτω σταυρόλεξο που περιέχει λέξεις από την ενότητα *Το νησί του Πάσχα*:

Οριζόντια

5. πλοίο, που διασχίζει τους ωκεανούς.
8. Έτσι λέγονται τα αγάλματα στη γλώσσα του Νησιού του Πάσχα.
9. Το ίδιο με το πεζοπόρος.

Κάθετα

1. Αυτός που διασχίζει μια απόσταση περπατώντας.
2. χωράφι, που παράγει πολλούς καρπούς, γόνιμο.
3. Αυτός που ταξιδεύει μαζί με κάποιον άλλον.
4. Διασχίζει τον αέρα με το αεροπλάνο του.
5. Αυτός που εφαρμόζει νέες ιδέες, γνώσεις, τεχνικές και λειτουργεί ως παράδειγμα στους άλλους.
6. Καθετί που είναι δύσκολο να το καταλάβεις ή να το λύσεις.
7. Το σύνολο των φυτών ενός τόπου.

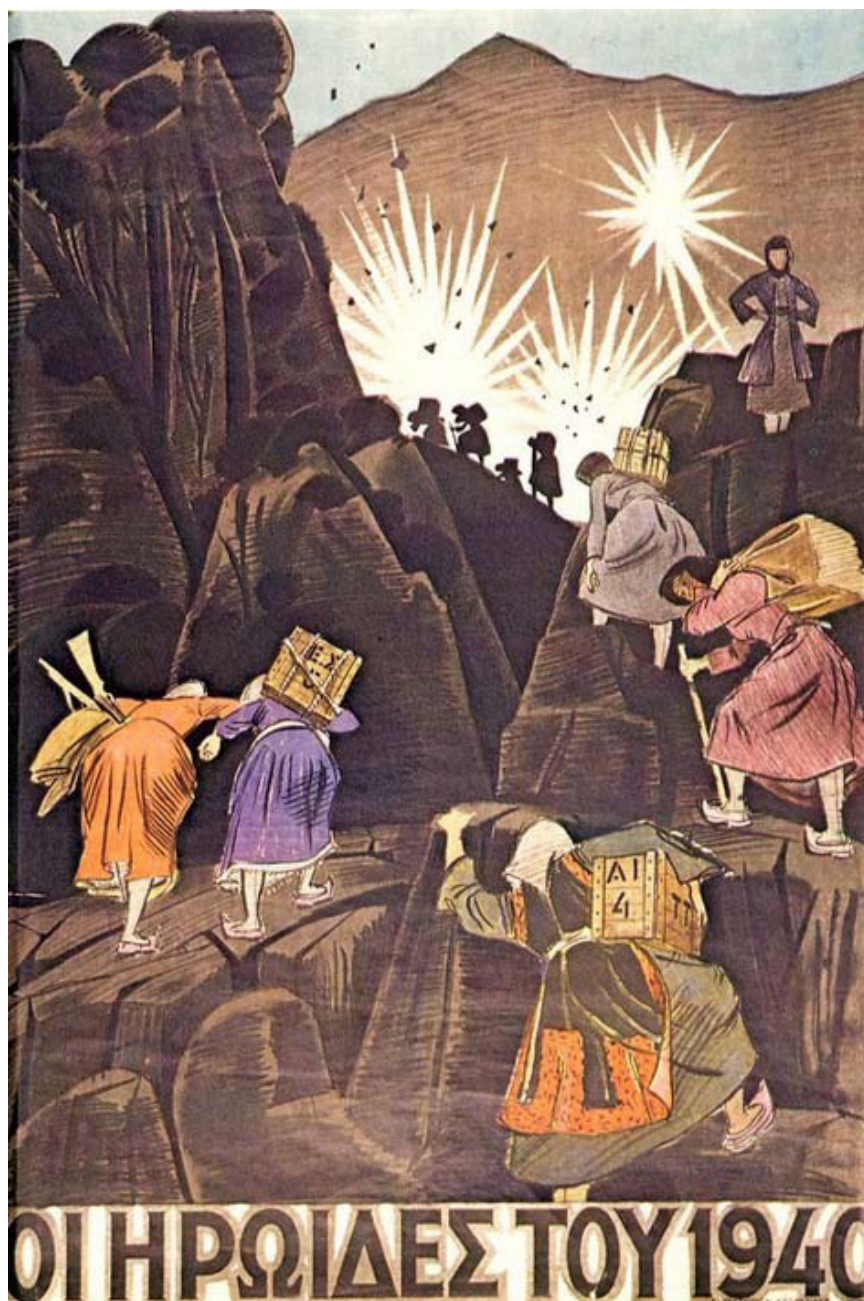
2. Σας αρέσουν τα μυστήρια, οι περιπέτειες και το διάστημα; Στην παρακάτω στήλη θα βρείτε λέξεις που δεν ανήκουν σε αυτήν την οικογένεια. Βρείτε τες και διαγράψτε τες.

Αναζητήστε τη σημασία των λέξεων σε ένα λεξικό:

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html

Μυστήριο	Περιπέτεια	Διάστημα
μυστηριώδης	περίπου	διαστημικός
μυστικός	περίπατος	διασταύρωση
μυστηριακός	περιπετειώδης	διαστημόπλοιο
μυτερός		διαστολή
μυστικότητα		διαστημάνθρωπος
μυς		

Επετειακά και γιορτινά

Πορεία προς το μέτωπο

Το χριστόψωμο

Ο Μακρυγιάννης μιλάει για την πατρίδα

Η ημέρα της Λαμπρής

Πορεία προς το μέτωπο (28η Οκτωβρίου 1940)

Ξημερώνοντας τ' Αγιαννιού, με την αύριο των Φώτων, λάβαμε τη διαταγή να κινήσουμε πάλι μπροστά, για τα μέρη όπου δεν έχει καθημερινές και σκόλες. Έπρεπε, λέει, να πιάσουμε τις γραμμές που κρατούσανε ως τότε οι Αρτινοί, από Χειμάρρα ως Τεπελένι. Λόγω που εκείνοι πολεμούσανε απ' την πρώτη μέρα, συνέχεια, κι είχαν μείνει σχεδόν οι μισοί και δεν αντέχανε άλλο.

Δώδεκα μέρες κιόλας είχαμε μεις πιο πίσω, στα χωριά. Κι απάνω που συνήθιζε τ' αυτί μας πάλι στα γλυκά τριξίματα της γης, και δειλά συλλαβίζαμε το γάβγισμα του σκύλου ή τον αχό της μακρινής καμπάνας, να που ήταν ανάγκη, λέει, να γυρίσουμε στο μόνο αχολόι που ξέραμε: στο αργό και στο βαρύ των κανονιών, στο ξερό και στο γρήγορο των πολυβόλων.

Νύχτα πάνω στη νύχτα βαδίζαμε ασταμάτητα, ένας πίσω απ' τον άλλο, ίδια τυφλοί. Με κόπο ξεκολλώντας το ποδάρι από τη λάσπη, όπου, φορές, εκαταβούλιαζε ίσαμε το γόνατο. Επειδή το πιο συχνά ψιχάλιζε στους δρόμους έξω, καθώς μες στην ψυχή μας. Και τις λίγες φορές όπου κάναμε στάση να ξεκουραστούμε, μήτε που αλλάζαμε κουβέντα, μονάχα σοβαροί και αμίλητοι, φέγγοντας μ' ένα μικρό δαδί, μία - μία εμοιραζόμασταν τη σταφίδα.

Ή φορές πάλι, αν ήταν βολετό, λύναμε βιαστικά τα ρούχα και ξυνόμασταν με λύσσα ώρες πολλές, όσο να τρέξουν τα αίματα. Τι μας είχε ανέβει η ψείρα ως το λαιμό, κι ήταν αυτό πιο κι απ' την κούραση ανυπόφερτο. Τέλος, κάποτε ακουγότανε στα σκοτεινά η σφυρίχτρα, σημάδι ότι κινούσανε, και πάλι σαν τα ζα τραβούσαμε μπροστά να κερδίσουμε δρόμο, πριχού ξημερώσει και μας βάλουνε στόχο τ' αερόπλινα.

Επειδή ο Θεός δεν κάτεχε από στόχους ή τέτοια, κι όπως το 'χε συνήθειό του, στην ίδια πάντοτε ώρα ξημέρωνε το φως. Τότες, χωμένοι μες στις ρεματιές, γέρναμε το κεφάλι, από το μέρος το βαρύ, όπου δεν βγαίνουνε όνειρα. Και τα πουλιά μάς θύμωναν, που δεν δίναμε τάχα σημασία στα λόγια τους - ίσως και που ασκημίζαμε χωρίς αιτία την πλάση. Άλλης λογής εμείς χωριάτες, μ' άλλω λογιό ξινάρια και σιδερικά στα χέρια μας, που ξορκισμένα να 'ναι. Δώδεκα μέρες κιόλας, είχαμε μεις πιο πίσω στα χωριά κοιτάξει σε καθρέφτη, ώρες πολλές, το γύρο του προσώπου μας. Κι απάνω που συνήθιζε ξανά το μάτι μας τα γνώριμα παλιά σημάδια, και δειλά συλλαβίζαμε το χείλο το γυμνό ή το χορτάτο από τον ύπνο μάγουλο, να που τη δευτερευτη νύχτα σάμπως πάλι αλλάζαμε, την τρίτη ακόμη πιο πολύ, την ύστερη, την τέταρτη, πιο φανερό, δεν ήμασταν οι ίδιοι. Μόνε σα να πηγαίναμε μπουλούκι ανάκατο, θαρρούσες, απ' όλες τις γενιές και τις χρονιές, άλλοι των τωρινών καιρών κι άλλοι πολλά παλιών, που 'χαν λευκάνει απ' τα περίσσια γένια. [...]

Ύστερα και γιατί, ολόένα πιο συχνά, τύχαινε τώρα ν' απαντούμε, απ' τ' άλλο μέρος να 'ρχονται, οι αργές οι συνοδείες με τους λαβωμένους. Όπου απιθώνανε χάμου τα φορεία οι νοσοκόμοι, με τον κόκκινο σταυρό στο περιβραχιόνιο, φτύνοντας μέσα στις παλάμες, και το μάτι τους άγριο για τσιγάρο. Κι όπου κατόπι σαν ακούγανε για που τραβούσαμε, κουνούσαν το κεφάλι, αρχινώντας ιστορίες για σημεία και τέρατα.

Όμως εμείς το μόνο που προσέχαμε ήταν εκείνες οι φωνές μέσα στα σκοτεινά, που ανέβαιναν, καυτές ακόμη από την πίσσα του βυθού ή το θειάφι. «Οί, οί, μάνα μου», «οί, οί, μάνα μου», και κάποτε, πιο σπάνια, ένα πνιχτό μουσούνισμα, ίδιο ροχαλητό, που 'λεγαν, όσοι ξέρανε, είναι αυτός ο ρόγγος του θανάτου. Ήταν φορές που εσέρνανε μαζί τους κι αιχμαλώτους, μόλις πιασμένους λίγες ώρες πριν, στα ξαφνικά γιουρούσια που κάναν τα περίπολα. Βρωμούσανε κρασί τα χνώτα τους, κι οι τσέπες τους γιομάτες κονσέρβα ή σοκολάτες. Όμως εμείς δεν είχαμε, ότι κομμένα τα γιοφύρια πίσω μας,

και τα λίγα μουλάρια μας κι εκείνα ανήμπορα μέσα στο χιόνι και στη γλιστράδα της λασπουριάς. Τέλος, κάποια φορά, φανήκανε μακριά οι καπνοί που ανέβαιναν μεριές-μεριές, κι οι πρώτες στον ορίζοντα κόκκινες, λαμπερές φωτοβολίδες.

Από το «Άξιον Εστί» του Οδυσσέα Ελύτη, εκδ. Ίκαρος.

σκόλη (η) = ημέρα αργίας.

αχολόι (το) = ο αντίλαλος, ο απόηχος.

ήταν βολετό (αν) = αν ήταν δυνατό.

ζα (τα) = τα ζώα.

ξινάρι (το) = είδος γεωργικού εργαλείου, η αξίνα.

λαβωμένος (ο) = ο τραυματισμένος.

χνώτα (τα) = η αναπνοή.

Ξεκλειδώνουμε το κείμενο

1. Γιατί στα μέρη που πολεμούσαν οι Έλληνες στρατιώτες δεν έχει καθημερινές και σκόλες;
2. Περιγράψτε την πορεία των στρατιωτών μέσα στη νύχτα. Ποια περιστατικά μάς μεταφέρει ο συγγραφέας;
3. Ποια είναι τα σιδηρικά που κουβαλούσαν οι στρατιώτες;
4. Τι πρόσεχαν πιο πολύ οι στρατιώτες; Γιατί;
5. Ποιες διαφορές βρίσκουμε στο κείμενο ανάμεσα στους Έλληνες και στους Ιταλούς στρατιώτες που έπιαναν αιχμαλώτους;

Δραστηριότητες

1. Στη εικόνα της προηγούμενης σελίδας βλέπετε τις ηρωικές Ηπειρώτισσες που κουβαλούν τρόφιμα, ρούχα και πολεμοφόδια για τον ελληνικό στρατό. Μπορείτε να περιγράψετε ένα στιγμιότυπο από την εικόνα που σας κάνει εντύπωση; Συζητήστε στην τάξη γι' αυτό.
2. Στο στρατιωτικό νεκροταφείο, στο χωριό Βουλιαράτες της Άνω Δρόπολης, αναπαύονται 58 στρατιώτες και 1 αξιωματικός από το πόλεμο του 1940. Επίσης, στα οστεοφυλάκια αυτού του νεκροταφείου έχουν μεταφερθεί τα οστά 8 πολεμιστών που έπεσαν στο ύψωμα Αγίου Αθανασίου, καθώς και άλλων (πάνω από 200) που βρέθηκαν σε διάφορα γειτονικά μέρη.

α. Έχετε επισκεφτεί τον παρακάτω χώρο; Περιγράψτε τις εντυπώσεις σας. Αν όχι, δείτε τις παρακάτω φωτογραφίες και συζητήστε για το τοπίο που βλέπετε.

β. «Ένας κάτοικος της περιοχής, ο Δημήτρης Μπάκος, επί 32 ολόκληρα χρόνια, όσο ζούσε, συντηρούσε το νεκροταφείο, στερέωνε τους σταυρούς και τους αντικαθιστούσε όταν καταστρέφονταν. Περίμενε την ημέρα, που θα μπορούσε να παραδώσει κανονικά στους συγγενείς και να δείξει τον τάφο του δικού τους ανθρώπου. Όμως η ημέρα αυτή άργησε.

Ένας άλλος κάτοικος, ο φωτισμένος δάσκαλος και Διευθυντής του Δημοτικού σχολείου του χωριού Γεώργιος Καλυθόπουλος, ζήτησε και έλαβε από τις στρατιωτικές αρχές πριν φύγουν από το χωριό, καταλόγους των απωλειών της μάχης του υψώματος Αγίου Αθανασίου και του Σ1 Πεδινού χειρουργείου. Τους ήθελε για το ηρώο που επιθυμούσε να στηθεί στο χωριό του, τον τόπο τιμής των Ελλήνων πεσόντων μαχητών του 1940-41.

Το όραμά του έγινε πραγματικότητα μετά από 59 χρόνια, όταν αυτός είχε φύγει απ' τη ζωή. Τους καταλόγους αυτούς φύλαξε ο γιος του Χρήστος Καλυβόπουλος, επίσης δάσκαλος».

Αγαθοκλής Παναγούλιας, <http://agpanag.blogspot.gr/2011/10/40.html>

Συζητήστε στην τάξη για τις πράξεις του Δημήτρη Μπάκου και του Γεωργίου Καλυβόπουλου. Πώς θα τις χαρακτηρίζατε;

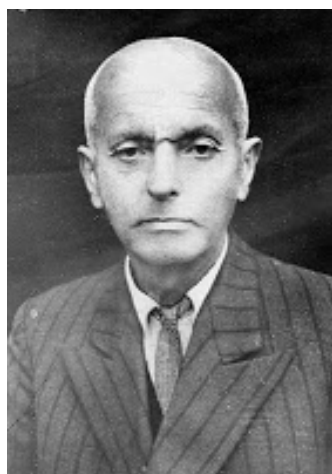

Το στρατιωτικό νεκροταφείο στο χωριό Βουλιαράτες.

Πηγή: Αγαθοκλής Παναγούλιας -Ιστορικός ερευνητής - Μέλος του Δ.Σ. του Συνδέσμου Ιστορικών Συγγραφέων, <http://agpanag.blogspot.gr/2011/10/40.html>

Δημήτρης Μπάκος

Γεώργιος Καλυβόπουλος

3. Στις 28 Οκτωβρίου 1940, ο ελληνικός λαός είπε ένα μεγάλο ΟΧΙ στους Ιταλούς φασίστες. Συζητάμε στην τάξη για τη σημασία τού να λέμε ΟΧΙ σε καθετί που μας ενοχλεί και δεν επιθυμούμε να μας συμβαίνει. Ας φτιάξουμε όλοι μαζί δυο πίνακες και ξεχωρίσαμε όσα αγαπάμε και λέμε **ΝΑΙ** και όλα αυτά που θέλουμε να τους φωνάξουμε ένα μεγάλο **ΟΧΙ!**

Λέμε ΟΧΙ

στ

στ

στ

στ

στ

στ

στ

στ

Λέμε ΝΑΙ

στ

στ

στ

στ

στ

στ

στ

στ

Στη συνέχεια συζητήστε μεταξύ σας για το ποιες από τις φράσεις θα διαλέξετε και φτιάξετε τον πίνακα με τα ΝΑΙ και το ΟΧΙ στον τοίχο της τάξης.

Το χριστόψωμο

Από τις προετοιμασίες της παραμονής των Χριστουγέννων πιο χαρακτηριστική είναι εκείνη που αναφέρεται στο ζύμωμα του χριστόψωμου. Χριστόψωμο λέγεται γενικά το ψωμί (καρβέλι) ή κουλούρα που οι ελληνίδες νοικοκυρές έχουν παρασκευάσει 2-3 ημέρες προ των Χριστουγέννων ειδικά για τη μεγάλη αυτή γιορτή. Η μόνη διαφορά με τα άλλα συνήθη ψωμιά είναι ο πλούσιος του στολισμός με λογής-λογής κεντήματα (κεντίδια) ή «πλουμίδια» όπως ονομάζονται.

Το χριστόψωμο, αποτελεί το βασικό ψωμί των Χριστουγέννων και το ευλογημένο, αφού αυτό θα στηρίξει τη ζωή του νοικοκύρη και της οικογένειάς του. Σήμερα, το έθιμο αυτό διατηρείται σε ελάχιστα μέρη της Ελλάδας, κυρίως στην Κρήτη.

Κατά τόπους φτιάχνεται σε διάφορες μορφές και έχει διαφορετικές ονομασίες όπως: «το ψωμί του Χριστού», «Σταυροί», «βλάχες» κ.ά.» Το ζύμωμα του χριστόψωμου θεωρείται έργο θείο και είναι έθιμο καθαρά Χριστιανικό. Το φτιάχνουν οι γυναίκες με ιδιαίτερη φροντίδα και υπομονή. Χρησιμοποιούν ακριβά υλικά: ψιλοκοσκινισμένο αλεύρι, ροδόνηρο, μέλι, σουσάμι, κανέλα και γαρίφαλα, λέγοντας: «Ο Χριστός γεννιέται, το φως ανεβαίνει, το προζύμι για να γένει». Πλάθουν το ζυμάρι και παίρνουν τη μισή ζύμη και φτιάχνουν μια κουλούρα. Με την υπόλοιπη φτιάχνουν σταυρό με λουρίδες από τη ζύμη. Στο κέντρο βάζουν ένα άσπαστο καρύδι. Μερικοί συνήθιζαν στη μέση του χριστόψωμου να βάζουν ένα άβαφο αυγό που συμβόλιζε τη γονιμότητα. Στην υπόλοιπη επιφάνεια σχεδιάζουν σχήματα με το μαχαίρι ή με το πιρούνι, όπως λουλούδια, φύλλα, καρπούς, πουλάκια. Την ημέρα του Χριστού, τα Χριστούγεννα, ο νοικοκύρης παίρνει το χριστόψωμο, το σταυρώνει, το κόβει και το μοιραζει σ' όλη την οικογένειά του και σε όσους παρευρίσκονται στο χριστουγεννιάτικο τραπέζι, όπως ο Χριστός έδωσε τον άρτον της ζωής σε όλη την ανθρώπινη οικογένειά του.

ΠΗΓΗ : Christmas Athens, Wikipedia.

Ξεκλειδώνουμε το κείμενο

1. Ποιο έθιμο περιγράφει το κείμενο; Το γνωρίζετε;
2. Ποια είναι κυρίως τα υλικά που χρησιμοποιούνται για την παρασκευή του χριστόψωμου;
3. Ποια χριστουγεννιάτικα έθιμα τηρούνται στην περιοχή σας; Συζητήστε το θέμα στο σπίτι και κάντε μια παρουσίαση στην τάξη.

Το Χριστόψωμο
Πηγή: Αρχαγγέλων Τόπος,
<http://www.taxiarhes.blogspot.gr/>

Ο Μακρυγιάννης μιλάει για την πατρίδα.

Ο Γιάννης Μακρυγιάννης (1794-1864) ήταν πολεμιστής, έμπορος, στρατηγός και ήρωας της ελληνικής επανάστασης του 1821.

Τούτη την πατρίδα την έχομεν όλοι μαζί, και σοφοί κι αμαθείς, και πλούσιοι και φτωχοί, και πολιτικοί και στρατιωτικοί, και οι πλέον μικρότεροι άνθρωποι. Όσοι αγωνιστήκαμεν, αναλόγως ο καθείς, έχομεν να ζήσομεν εδώ. Το λοιπόν δουλέψαμεν όλοι μαζί να τη φυλάμε κι όλοι μαζί, και να μη λέγει ούτε ο δυνατός «εγώ», ούτε ο αδύνατος. Ξέρετε πότε να λέγει ο καθείς «εγώ»; Όταν αγωνιστεί μόνος του και φικιάσει ή χαλάσει, να λέγει «εγώ». Όταν όμως αγωνίζονται πολλοί και φικιάνουν, τότε να λέμε «εμείς». Είμαστε στο «εμείς» κι όχι στο «εγώ».

Μακρυγιάννης, Απομνημονεύματα

Δραστηριότητες

1. Θυμηθείτε ένα περιστατικό από τη ζωή σας, κατά το οποίο βάλατε μπροστά το «εμείς» και όχι το «εγώ».

Ο Μακρυγιάννης σε λιθογραφία του Karl Krazeisen
από τη Βικιπαίδεια

Η ημέρα της Λαμπρής

Καθαρότατον ήλιο επρομηνούσε
της αυγής το δροσάτο ύστερο αστέρι,
σύγνεφο, καταχνιά, δεν απερνούσε
τ' ουρανού σε κανένα από τα μέρη
και από κει κινημένο αργοφυσούσε
τόσο γλυκό στο πρόσωπο τ' αέρι,
που λες και λέει μες στην καρδιάς τα φύλλα:
Γλυκιά η ζωή και ο θάνατος μαυρίλα.
Χριστός ανέστη! Νέοι, γέροι και κόρες,
όλοι, μικροί - μεγάλοι, ετοιμαστείτε
μέσα στις εκκλησίες τες δαφνοφόρες
με το φως της χαράς συμμαζωχτείτε
ανοίξετε αγκαλιές ειρηνοφόρες
ομπροστά στους Αγίους και φιληθείτε!
Φιληθείτε γλυκά, χείλη με χείλη,
πέστε Χριστός ανέστη, εχθροί και φίλοι!
Δάφνες εις κάθε πλάκα έχουν οι τάφοι,
και βρέφη ωραία στην αγκαλιά οι μανάδες
γλυκόφωνα, κοιτώντας τες ζωγραφισμένες εικόνες,
ψάλλουνε οι ψαλτάδες
λάμπει το ασήμι, λάμπει το χρυσάφι
από το φως που χύνουνε οι λαμπάδες
κάθε πρόσωπο λάμπει απ' τ' αγιοκέρι,
όπου κρατούνε οι χριστιανοί στο χέρι.

Διονύσιος Σολωμός, Ποιήματα, εκδ. Ίκαρος

Δραστηριότητες

1. Το ποίημα του Διονυσίου Σολωμού είναι γεμάτο με εικόνες της άνοιξης και της γιορτής του Πάσχα. Συζητήστε στην τάξη για το ποιες είναι αυτές και περιγράψτε τες.
2. Αν θέλατε να ζωγραφίσετε μια εικόνα από το ποίημα, ποια θα διαλέγατε και γιατί;

